Henriette Yvonne
STAHL

MARTORUL ETERNITĂȚII

EDITURA UNIVERSAL DALSI

Editor
Maria Marian

HENRIETTE YVONNE STAHL

Le temoin de l'éternité

Éditions Caractères
7, Rue de l'Arbaléte. Paris 5e.
1975

© 1995 EDITURA UNIVERSAL DALSI.
Toate drepturile rezervate.

HENRIETTE YVONNE STAHL

MARTORUL ETERNITĂŢII

Prefaţă de JEAN HERBERT

Traducerea de **VIORICA D. CIORBAGIU**

EDITURA UNIVERSAL DALSI
1995

Coperta de POMPILIU DUMITRESCU

ISBN 973-9166-35-0

NOTA TRADUCĂTORULUI

Această carte a apărut mai întâi în Franţa, acum 20 de ani.

Henriette Yvonne Stahl a scris-o direct în franceză – limba ei maternă, de altfel – şi a publicat-o într-o editură din Paris, în 1975, deoarece apariţia unor cărţi cu asemenea subiect era de neconceput, atunci, în România, după cum încă ne mai putem aduce aminte.

În toate romanele Henriettei Yvonne Stahl (1900-1984) s-a putut discerne ceva „ciudat", naraţiunea curgând, aproape exclusiv, în limitele unei „lumi interioare". Iată însă că, în „Martorul Eternităţii" scriitoarea îşi povesteşte direct, fără disimulări, experienţele succesive pe care le-a trăit în demersul ei spiritual, începând cu adolescenţa şi până la vârsta senectuţii.

În prefaţă, reputatul indianist francez Jean Herbert atestă, o dată mai mult, caracterul autobiografic al acestei cărţi.

I se oferă, deci, cititorului o mărturie directă, de o vibrantă sinceritate, a unor trăiri de excepţie. Eroina cărţii, în care poate fi identificată uşor scriitoarea Henriette Yvonne Stahl, este răsplătită pentru îndelunga ei răbdare de a întâlni un autentic maestru spiritual. Ea îl găseşte nu în India, ci la

Paris, când împlinise deja 70 de ani şi descrie în „Martorul Eternităţii" consecinţele acestei întâlniri.

Prin lectura confesiunii de faţă, cei care se caută pe ei înşişi sau se interesează de problematica iniţierii spirituale vor găsi, desigur, în „Martorul Eternităţii", cel puţin un răspuns.

Viorica D. Ciorbagiu

PREFAŢĂ

Este regretabil că Henriette Yvonne Stahl, unul dintre marii scriitori ai epocii noastre, este atât de puţin cunoscută în Franţa, chiar după ce a primit aici mai multe premii literare[1]*. Este de dorit ca prezenta carte, scrisă de ea direct în limba noastră, să-i dea în Franţa locul pe care îl merită şi să încurajeze editorii pentru a-i cere să traducă în franceză alte opere de-ale ei.*

Tema din „Martorul eternităţii" a fost deja anunţată într-o lucrare precedentă, „Între zi şi noapte"[2] *unde eroina, după un lung şi dureros drum în căutarea „sensului vieţii", sfârşeşte prin „a cunoaşte fericirea", prin a şti că „fericirea a aşteptat-o, refugiată în ea, mai puternică decât suferinţa, indicibilă şi atotputernică". Şi, într-o exclamaţie finală, ea conchide: „Niciodată nu mă voi mai izola de oameni, orice s-ar întâmpla. Voi suferi cu ei, în acelaşi timp cu ei, din compasiune pentru ei".*

Această carte marchează, fără îndoială, o nouă etapă, atât în înaintarea pe drumul iniţierii, cât şi în rezultatul obţinut. Este o altă etapă şi prin aceea că, evident, este vorba în această carte, despre o autentică autobiografie, chiar dacă trebuie să fie, câteodată, puţin romanţată.

Punctul de plecare, dacă nu chiar raţiunea acestei povestiri este, vizibil, un efort pentru a-l face pe lector să

---

[1] Între altele, înainte de război, Premiul Femina-Vacaresco.

[2] Tradusă de ea însăşi în franceză, Editura Seuil (1969).

admită că datele şi metodele ştiinţei occidentale moderne pot şi trebuie să fie aplicate studiului stărilor de suflet şi să ne furnizeze un mijloc tot atât de eficace de dezvoltare interioară ca şi metodele tradiţionale ale Islamului, Indiei sau Extremului Orient, atât de la modă în Occident.

La începutul acestei opere literare, se regăseşte aceeaşi căutare dramatică a „sensului vieţii" · în lipsa lui, „strigătul lumii" care suferă devine halucinant, intolerabil. Nu mai rămâne nimic altceva decât „să refuzi viaţa", chiar dacă eşti o tânără frumoasă, înstărită şi deja celebră ca scriitor.

Dacă nu poţi să înţelegi şi să suporţi lipsa de înţelegere a existenţei, ce-i de făcut? Sinuciderea? Nu, simpla idee îi face greaţă. Şi-atunci? Stupefiantele – morfina, cocaina, totul. Pe urmă, viaţa sexuală dezlănţuită. Pentru ca în final să-ţi dai seama că „orice fiinţă omenească nu face altceva decât să caute fericirea, dar o fericire perfectă şi permanentă". Ceea ce nu dau nici drogul, nici sexul. Trebuie deci să-ţi faci despre scop o altă idee decât eroina din romanul "Între zi şi noapte". Şi să încerci alte căi.

„Doream perfecta perfecţiune *eternă. Doream să-l am pe Dumnezeu. Ca Dumnezeu să fie al meu." Acest Dumnezeu în care ea nu credea, dar pe care totuşi îl implora. Aşa a pus capăt stupefiantelor.*

Tocmai atunci s-a întâmplat să-i fie aduse cărţi de teozofie, de antropozofie, de ocultism. Teoria vieţilor succesive îi deschise, în sfârşit, o poartă, „impresia liberului arbitru în responsabilitatea alegerii între bine şi rău".

Dar fireşte, cărţile nu erau de-ajuns. Era nevoie de maeştri vii. În mod natural, lecturile ei s-au orientat, mai întâi, către Societatea teozofică, marele pionier în Occident al înţelepciunii orientale, faţă de care ea a păstrat totdeauna o profundă recunoştinţă. Dar dacă mediul bătrânelor

doamne candide, emoționate și exuberante în care intră, o întări în dorința de a căuta și în speranța de a găsi, acest mediu nu-i dădea totuși satisfacție. Hatha Yoga, vegetarianismul, obsesia supranaturalului, credința în Supraom, misterele de tot felul nu-i aduceau răspunsul la problema lui – „De ce?"

A urmat un nou apel disperat la acel Dumnezeu, în existența căruia nu credea. Și a avut prima experiență spirituală, o moarte față de sine, simțind Eternitatea în ea însăși. Când ieși din acea stare, avu senzația că se regăsește „într-o trăire lucidă de dragoste împlinită", în care înțelese că există „un lucru necunoscut, ascuns în noi, depășind orice așteptare, orice imaginație". Și își dădu seama că nu va putea „niciodată să-i abandoneze pe oameni".

După care, extazul nemairepetându-se, fu cuprinsă de o stare sinonimă cu „Nostalgia Paradisului întrevăzut".

Trecu, în timpul războiului, prin anumite stări de dezechilibru psihic, ceeea ce o puse în gardă față de pericolul rătăcirii, în căutarea ei. O tentativă de a se duce în India, ca să găsească adevărata înțelepciune, eșuă. În loc de a o trimite la New Dehli, soarta o aduse la Paris unde „problema spirituală părea, în general, foarte la modă".

O femeie pe care o întâlni acolo se oferi s-o conducă la cineva, care accepta să se ocupe de discipoli. Se duseră împreună și, un timp, ea lucră cu el, cu Olivier. Dar lungile conversații, meditațiile în doi, în vecinătatea unei lumânări aprinse, timp de o oră „pe ceas", o lăsară nemulțumită.

Fu atunci orientată către un alt „Maestru", un european, de formație medic, despre care primi asigurări că era un „eliberat-în-viață".

Aici începe cea de-a doua parte a cărții, conținând discuțiile cu acest „Maestru", pe care ea ni-l va descrie

îndelung, atât în ceea ce priveşte învăţătura pe care el i-o oferea, cât şi metodele folosite.

Există în India o maximă potrivit căreia, atunci când discipolul este pregătit, maestrul, guru, care îi este hărăzit, apare. Eroina cărţii şi-a desăvârşit ardenta şi lunga pregătire, printr-o căutare intensă, încăpăţânată; era pregătită.

Maestrul era adept al unui non-dualism strict, după moda orientală, pe care prefaţatorul nu-l va rezuma. Este suficient să spunem că cititorul va regăsi în această învăţătură o expunere fidelă a uneia dintre marile tradiţii hinduse, cea despre care Shri Râmakrishna spunea că nu poate fi urmată până la capăt decât de câţiva oameni în fiecare secol, reprezentantul cel mai strălucit în epoca noastră fiind Râmana Maharshi.

Trebuie să relevăm, totuşi, că maestrul i-a făcut posibil, prin metoda abruptă, şi de-o manieră accesibilă unei occidentale, accesul în plan impersonal. În această „deschidere", tăcerea „care este în întregime Prezenţă" – a scris, în alt loc, acelaşi maestru – pare să fi jucat un mai mare rol decât cuvântul, ceea ce este, de asemenea tehnica marilor maeştri hinduşi ai acestei şcoli.

Dacă doctrina şi felurile de meditaţie sunt doar sumar schiţate – ceea ce în asemenea împrejurări este inevitabil – autoarea descrie pe larg experienţele subiective prin care a trecut. Acestea nu sunt, evident, aceleaşi pe care le-au avut toţi discipolii urmând aceeaşi cale, dar ele au o valoare de exemplu, fiindcă autenticitatea lor e de netăgăduit, ca şi sinceritatea cu care au fost descrise.

Tot atât de interesantă, dacă nu chiar mai mult, este naraţiunea vie şi detaliată a reflecţiilor, reacţiilor şi problemelor de tot felul, pe care le provoacă, cel mai adesea,

o asemenea disciplină. Îndeosebi, imposibilitatea de a lucra simultan cu doi maeștri (ea nu voia să-l părăsească pe Olivier), iritările între discipoli, atitudinea în fața morții a unei ființe iubite (la început fratele ei și după aceea, atunci când era mult mai avansată, o prietenă), îndoielile intelectuale care revin fără încetare, ceea ce logic e de neexplicat, sau egoismul și toate neînțelegerile în fața metodelor folosite de maestru.

Cu excepția, probabil, a povestirii pe care ne-a lăsat-o Sora Nivedita despre relația ei cu Swami Vivekananda, nu cred că a mai fost oferită vreodată o descriere atât de instructivă.

În această parte a cărții se vor regăsi – și se vor înțelege mai bine pe ei înșiși, cred – cei care au practicat o adevărată disciplină spirituală, cu un veritabil maestru.

De la un scriitor care-și încheiase o lucrare precedentă spunând că se dăruiește iubirii și slujirii oamenilor, te poți aștepta ca aceeași temă să fie reluată în concluzia acestei cărți. O regăsim în realitate, dar sub o formă foarte diferită. Disciplina non-dualismului duce la a nu mai vedea diferența dintre sine însuși și celălalt, ceea ce îndepărtează de orice egoism. Și, pe de altă parte, cum spunea Swami Vivekananda, să dai de mâncare unui om flămând e bine, dar să faci în așa fel încât să nu mai sufere niciodată de foame este și mai bine. Or, experiența trăită i-a dat eroinei „certitudinea că există între posibilitățile omului lucruri încă netrăite, dar experimentabile" de fiecare dintre noi. Și în asta crede ea că rezidă posibilitatea acestei „fericiri perfecte și permanente" pe care a căutat-o, nu numai pentru sine, ci pentru toți oamenii.

Maestrul, care s-a conformat celei mai bune tradiții a înțelepților hinduși, nevrând să fie numit în carte, a procedat

înţelept sfătuind-o pe discipola sa să-şi dezvăluie experienţele ei spirituale. Noi le suntem recunoscători amândurora.

Jean Herbert

Numai în mine însămi şi doar prin mine, pot avea dovada incontestabilă a unui adevăr.

Capitolul I

Aveam optsprezece ani. E frumos să ai optsprezece ani, da, însă eu voiam să mă sinucid. Eram frumoasă, admirată, părinţii mei erau bogaţi şi mă răsfăţau. Începusem să scriu şi chiar debutul a fost un succes: Marele Premiu naţional pentru roman. Fotografia mea apărea în toate ziarele. M-au decretat un fenomen dar eu, eu voiam să mor.

Această adolescenţă, care ar fi putut fi perfect fericită, o victorie, nu era pentru mine decât o tortură morală.

Îmi era ruşine să fiu fericită, nu voiam să accept viaţa aşa cum o vedeam atunci. Mă simţeam trăind, fără a putea înţelege această existenţă care-mi fusese dată. Trăiam în afara voinţei mele, mă născusem fără ştiinţa mea, sufeream ca toată lumea, fără a şti de ce şi voi muri, inevitabil, fără să cunosc raţiunile acestui sfârşit. Îmi puneam toate problemele şi nu numai teoretic, ci şi practic, zi după zi. Era un supliciu să accept că nu pot înţelege. Intrasem într-o stare de răzvrătire absolută.

De altfel, acest refuz de a accepta viaţa, aşa cum mi se părea că este, începuse de timpuriu.

Aveam probabil cinci sau şase ani când ceilalţi puşti, care descoperiseră „trucul", mă ameninţau:

– Dacă nu ne dai jucăriile tale, o să-ţi povestim cum banditii au chinuit un copil. L-au furat de-acasă. I-au tăiat urechile, nasul, i-au ars mâinile, i-au torturat şi pe părinţii lui... Lumea se întuneca, mă sufocam de oroare, simţeam că mor. Dacă ar fi continuat, aş fi putut să leşin. Mi s-a întâmplat asta, de mai multe ori.

S-ar putea deduce că eram un copil bolnav, bolnav de nervi, dar eu cred că eram mai mult decât normală şi că, foarte firavă în aparenţă, mă susţinea o mare vitalitate, chiar un temperament excesiv; această sensibilitate nu putea suporta cruzimea, absurdul – era starea normală, idealul oricărei fiinţe, a oricărui copil. A putea să suporţi toate acestea ar fi fost, cu adevărat, anormal.

În ceea ce mă priveşte pe mine, era evident că o forţă statornică mă ajuta să mă redresez, după fiecare boală gravă. De mai multe ori – dublă pneumonie. Îmi aduc aminte că la cinci ani am scuipat sânge. Văzând spaima părinţilor mei, credeam că am comis o greşeală gravă. Mă temeam să nu fiu pedepsită. Doar după ce m-am trezit în braţele mamei, care plângea şi ea, am simţit că mă liniştisem, în fine.

Calmă, blândă chiar, cădeam totuşi pradă crizelor violente şi, uneori, dovedeam o sumbră încăpăţânare, o totală inflexibilitate.

Am refuzat să merg la şcoală şi am fost mult timp incapabilă să învăţ literele alfabetului. Şi asta fiindcă nimeni nu s-a gândit să-mi explice la ce poate servi alfabetul. Eu voiam întodeauna să pricep lucrurile, pentru a le accepta. La nouă ani, un profesor special angajat se chinuia să mă convingă că trebuie să învăţ. Eu mă gândeam mereu la altceva, eram distrată...

– Şi totuşi, l-am auzit şoptind pe tata, nu pare să fie idioată.

M-au dus cu forţa la şcoală şi din prima zi am provocat un scandal. Fetiţele care se jucau, împroşcându-se cu apă, au fost surprinse de învăţătoare; aceasta a prins-o pe una dintre fetiţe, trăgând-o brutal de ureche. Micuţa răcnea de durere, eu am ieşit din bancă şi, fără a mai sta pe gânduri, am început s-o lovesc pe învăţătoare cu pumnii şi cu picioarele.

Au fost chemaţi părinţii mei, doctorul...

Când am înţeles că alfabetul cu literele lui folosea la scris şi la citit cărţi care povesteau lucruri foarte interesante, cititul curent a devenit pentru mine o joacă.

Dar, după aceea, cărţile au fost acelea care mă împiedecau să-mi fac lecţiile. Îmi neglijam complet îndatoririle şcolare, citind toată ziua orice îmi cădea în mână. Biblioteca tatălui meu, care acoperea un zid imens, deveni pentru mine suprema fascinaţie. Credeam că pot găsi răspuns la toate misterele, la toate întrebările.

– Acum, zicea tatăl meu, mai curând uimit decât supărat, o să facă o cocoaşă de-atâta citit.

Mă vedeam deja cocoşată. Mi-au cumpărat un corset foarte dur.

*
* *

Era trecut de miezul nopţii, dormeam adânc. Se apropia Crăciunul. Totul părea perfect. Lângă şemineu, frumoşii mei pantofi noi aşteptau ca Moş Nicolae să-i umple cu jucării şi bomboane.

Un zgomot puternic mă trezi. Cuprinsă de frică, fără a mă mişca, am întredeschis pleoapele. L-am văzut pe tatăl meu, aproape de şemineu, privindu-mă cu nelinişte. Avea braţele încărcate cu pachete şi părea derutat. Observai, pe jos, rămăşiţele unei păpuşi sparte. Am înţeles imediat. Strângându-mi pleoapele, n-am mai mişcat, cu o mare durere în inimă.

Niciodată n-am scos nici un cuvânt, dar ştiam că părinţii mei puteau să mintă, ei care mă învăţau să nu mint.

A fost o constatare teribilă.

Mai târziu, încă mică fiind, când mi se spuneau poveşti cu zâne, cu animale care vorbesc, cu pitici şi cu dragoni, întrebam cu avidă curiozitate: „E adevărat? Toate astea există?" Dacă răspunsul era – da, voiam să cunosc, numai-decât detaliile pentru a merge acolo, să le văd, să le examinez. Dacă mi se spunea: „Nu sunt decât poveşti:..", nu mai ascultam nimic. La ce bun să vorbeşti despre lucruri care nu există? Şi la ce bun să născoceşti lucruri care se dovedesc a fi minciuni?

*
* *

Nu-mi era frică de noapte.

Mi se-ntâmpla, deseori, să sar pe fereastră în grădina noastră uriaşă şi să rămân singură în calmul nopţilor de vară. Îmi plăcea umbra copacilor înalţi cu trunchiuri groase şi cu frunzişul bogat care foşnea tandru. Mă jucam cu câinele. Ochii lui străluceau în noapte. Priveam şi cerul, aşteptând apariţia Cometei.

Încet, forţa cerului mă înfăşura, strania inconsistenţă a corpului meu îmi dădea impresia că aş putea fi absorbită de acest abis şi, desprinzându-mă de pământ, să mă prăbuşesc în imensitatea cerului plin de stele.

Auzisem vorbindu-se despre o cometă, care urma să devină vizibilă.

Ea se numea „Halley". Cu coada ei de foc va mătura pământul. Toată lumea avea să moară în acelaşi timp: mama, tata, eu, vecinii, trecătorii de pe stradă...

Într-o seară, în timp ce eu dormeam, mama şi tata au intrat în camera mea. Păreau că se ceartă.

– De ce s-o trezeşti? zicea mama.

– Trebuie, trebuie, insista tatăl meu. Nu vreau să piardă ocazia asta. O să-şi amintească de ea toată viaţa. Fetiţo, ai să poţi vedea frumoasa cometă...

Mă luă în braţe, bine învelită într-o pătură, şi ieşirăm. Mi-am zis: „Deci, acum urmează să murim toţi împreună, dar va fi mai uşor în braţe la tata".

Cerul era foarte înalt; scânteia în miracolul astrelor lui, pudrat de stelele care palpitau. Cometa avea o trenă lungă, regală, de foc. În jurul ei, cerul era negru ca o prăpastie deschisă, cu stelele stinse de această splendidă şi copleşitoare prezenţă.

Apoi m-au readus în patul meu.

Mi-am zis: „Deci, nu vom muri astăzi. Probabil rămâne pentru mâine..."

*
* *

Dacă noaptea nu-mi provoca frică, în schimb căderea amurgului mă tulbura profund.

La apropierea crepusculului, o nelinşte nemăsurată mă sugruma. Această cenuşă a serii, care acoperea încet pământul, îmi dădea senzaţii de sufocare. O melancolie de neînvins mă făcea să presimt inexplicabilul oricărui sfârşit, a fiecărei morţi.

Şi, pe de-asupra, exista mătuşa Netty care venea, uneori, să ne vadă. Se spunea că fusese frumoasă în tinereţe, dar acum era bătrână şi urâtă. Se aşeza la pian şi cânta, acompaniindu-se. I se vedeau mâinile, cu unghii şi degete deformate, cântând. Auzeai placa ei dentară cum răsuna, în cadenţă. Îmi zicea, apropiindu-se foarte mult de mine, fiindcă era mioapă, se apropia surâzând larg, cu faţa plină de riduri:

– Tu îmi semeni. Şi eu am fost frumoasă...

Alergam, cu spaimă, să mă privesc în oglindă. Nu, pentru moment nu-i semănam, dar poţi să ştii vreodată? E posibil să devin ca ea, doar a spus-o... mâinile chircite, placa din gură... mirosul de patchouli rânced... ridurile... ah, ridurile pline de pudră.

*
* *

L-am bătut pe profesorul meu de pian. Era în vârstă, dar încă un bărbat frumos. Am auzit spunându-se că seamăna cu Goethe. I se adresau cu „Herr Lehrer". Îmi aducea, pe ascuns, bomboane, poze, mici nimicuri... Într-o zi, pe când cântam la pian m-a atins cu mâinile ceva mai sus de coapsă şi a început să mă mângâie. M-am ridicat, am luat caietele de muzică din faţa mea şi i le-am azvârlit cu putere în cap.

Zgomotul provocat de partiturile în cădere, scaunele care se rostogoleau pe jos, brusca liniştea instalată în cameră, au adus-o pe mama în grabă.

– E un copil insuportabil! mormăi Herr Lehrer, îmbujorat şi cu frizura ciufulită.

Nu a mai revenit niciodată.

*
* *

O dată m-au dus la circ.

L-am văzut pe omul care era numărul de senzaţie: Ciung de ambele braţe, amputate în urma rănilor de război, pe care i le provocaseră inamicii, în timpul luptei sale eroice

– îmi explica tata. El, ciungul, învăţase să lucreze cu picioarele. Da, l-am văzut: aşezat pe un scaun mânca, bea, se spăla, se bărbierea, îşi citea ziarul cu picioarele ridicate la nivelul feţei...

Am ieşit de la spectacol obosită, ca de boală.

– Un spectacol edificator, zise tata, pentru a-ţi da seama de ce este omul capabil să facă.

– Tată, l-am întrebat eu, tu vorbeşti despre ceea ce au fost în stare să-i facă inamicii – adică să-i taie braţele – sau despre ceea ce poate omul acesta să facă, doar cu picioarele sale?

*
* *

S-a întâmplat tot în anii aceia... L-am văzut pe tatăl meu îmbrăcându-şi uniforma militară, ceea ce ar fi putut să fie amuzant dar, astfel îmbrăcat, el plângea în hohote. Aproape de el, aştepta un cufăr mic. Era bagajul lui. Tata trebuia să plece. Ţăranii se răsculaseră. Era necesar să li se înfrângă, imediat, rezistenţa. Sclavii „legaţi de pământ", nemaiputând să-şi suporte mizeria, s-au revoltat. Trebuiau, deci, omorâţi. Şi ţăranii au fost ucişi cu miile, împuşcaţi, mitraliaţi.

Înainte de a pleca, hohotind continuu, tata îi spunea mamei:

– Pentru nimic în lume n-o să ucid! Pentru nimic în lume! Mai curând mor împreună cu ei! Biete fiinţe omeneşti. Trebuie să devină liberi, să li se dea ceea ce au nevoie, nu să fie ucişi.

Era atât de simplu! Da, pentru ce să nu li se dea ceea ce aveau nevoie? Pentru ce să-i ucizi?

*
* *

Când tata s-a întors, în casă toată lumea era mulţumită.

Într-o dimineaţă, am intrat în dormitorul părinţilor mei. Uşa nu era încuiată.

Tata se culcase, cât era de lung, deasupra mamei. Mama ţinea ochii închişi. Am crezut că era moartă, dar tata s-a mutat la locul lui şi mama a deschis ochii. Nu era moartă.

Am ieşit din cameră complet nedumerită, neînţelegând nimic din confuzia mea, nici din ceea ce am văzut.

Asta m-a obsedat mult timp. De ce tata dormea culcat pe mama şi de ce mama, cu ochii închişi, avea acel aer ciudat de bucurie...?

*
* *

Odată, jucându-ne de-a v-aţi ascunselea în imensa noastră grădină, ceilalţi puşti m-au vârât într-un butoi mare, de unde nu puteam să ies fără ajutor. S-au jucat mult timp, apoi, mai târziu, copiii au plecat, uitându-mă acolo.

I-am chemat, dar degeaba. Am strigat, dar inutil.

Crepusculul, mai implacabil ca niciodată, se prăvăli asupra mea, încet, în jurul meu, asupra lumii întregi.

A fost mai mult decât frică, a fost oroare. Încercam din toate forţele să ies din închisoarea mea, să mă agăţ, să chem în ajutor. Vocea mea nu se auzea, înnăbuşită de pereţii butoiului, de noapte, de imensitatea grădinii. N-am reuşit decât să mă caţăr, însângerându-mi unghiile.

M-am crezut definitiv pierdută. Îmi era sete. Se făcea din ce în ce mai întuneric. Epuizată, prăbuşită pe fundul

butoiului, aşteptam, moartea. Cred că am simţit atunci cam ce putea să însemne eternitatea.

Nu sunt sigură dacă am leşinat sau am adormit. Mai târziu, din fundul butoiului, am văzut stelele. Stelele mele, aceleaşi ca totdeauna. Poţi să fii nenorocit, poţi să mori, dar stelele rămân mereu la locul lor, tot atât de calme şi de strălucitoare.

Această permanenţă mă tulbură profund.

Mai târziu, am auzit vocea mamei care mă căuta. Am strigat din nou. Am strigat până la sugrumare. Vocea mea nu ajungea până la ea. Am auzit-o pe mama hohotind în timp ce mă căuta, chemându-mă pe nume. Numele meu, răsunând astfel în noapte, era teribil. Eram moartă, uitată acolo, îngropată acolo. Simţeam întreaga inutilitate a iubirii mamei pentru mine, toată disperarea ei de a mă fi pierdut. Îmi era tot atât de milă de ea, cât şi de mine. Eram despărţite, irremediabil, pentru totdeauna.

Misterul vieţii, al morţii, al despărţirii m-a împresurat. Eram prizonieră a misterului durerii.

Atunci am presimţit, intens, angoasa lumii, eternul strigăt al universului.

Capitolul II

O dată cu adolescenţa, acest „strigăt al lumii" mi se dezvălui, în chip conştient.

Era un sentiment de nesuportat.

Exact în momentul în care firească bucurie de a trăi urca irezistibil în mine, „strigătul lumii" se reîntoarse, halucinant. La drept vorbind, eu însămi eram cea care nu voia să uite ceea ce alţii se străduiau să ignore: oroarea durerii pe pământ. Războiul din 1914-1918 era pe cale să ia sfârşit.

Am cunoscut, ca toată lumera, foamea, frica, neliniştea, disperarea. Acea masă de oameni concentrată pe ura dintre popoare, a umplut pământul de suferinţă. Ea a dat viaţă forţei tenebroase a răului.

Patru ani de război. De ce să uiţi? Pentru a reîncepe?

Uitarea mi se părea o dovadă că, mai curând sau mai târziu, coşmarul războiului va reîncepe. O dată pacea restabilită, lumea s-a apucat, frenetic, să cânte şi să danseze, părea să se îndrepte inconştient, către un nou dezastru. Eu nu voiam să particip la acest viitor.

Îmi era uşor să-mi reamintesc şi să-mi imaginez toate strigătele, toate gemetele care au fost, care ar putea să fie şi cele care, amestecate cu râsetele, cu muzica şi cu dansul, răsunau rămânând, pentru totdeauna, alături de mine. Fiindcă, pe pământ, nu existau momente fără strigăte, fără gemete, nici chiar în afara războiului, în timp de pace.

Eu, o repet, eu, şi accentuez asta, nu eram în nici un caz, o psihopată. Dimpotrivă. Forţa bucuriei era firească în

mine. Exact această posibilitate de a mă bucura uşor putea să mă ajute să nu mă mai gândesc la strigătele lumii, care mă tulburau.

Dar mă încăpăţânam să nu uit durerea permanentă a acestui pământ, acceptând ameţeala plăcerii.

Duplicitatea vieţii, pe de-o parte cu implacabilele şi perfectele ei legi, în care spiritul uman se luptă şi caută să se orienteze şi, pe de altă parte, cu imposibilitatea eliminării tuturor durerilor, tuturor crimelor, tuturor greşelilor şi, în fine, imposibilitatea de a înţelege totul, mi se părea insuportabilă.

Mă întrebam dacă spiritul uman va fi vreodată capabil să priceapă acest mister absolut al Creaţiei.

În faţa misterului, fiinţa umană ar putea să se înverşuneze a găsi un răspuns, printr-o nesfârşită luptă – pe viaţă şi pe moarte – sau să accepte cu nepăsare acest răspuns, gata fabricat. S-ar putea chiar să ajungă ca, din indiferenţă, să declare că nu există nici un mister.

Aş fi putut deci, eu însămi, să cânt şi să dansez, dar eu nu voiam să accept viaţa cu coşmarurile durerii.

Ţelul meu era să înţeleg definitiv. Mă simţeam capabilă de o răbdare pe viaţă, de un efort fără odihnă pentru a ajunge să dezleg această neînţelegere a vieţii.

Şi, pentru a nu-mi adormi conştiinţa cu dans şi muzică, întreţineam amintirea durerilor de pe pământ: urletele şi plânsul copiilor, urletele câinilor, urletele, ţipetele şi hohotele de plâns ale oamenilor, gemetele lor şi sumbra lor disperare... zi după zi... etern pe acest pământ rotund care îşi urmează calm mersul printre stele. Acest cor infernal, corul implacabilei tragedii terestre, psalmodiată prin toate gurile pline de durere, de minciuni şi de suspine, aceste guri care nu mi se păreau făcute decât pentru a-şi striga suferinţa.

Dacă ai avea forţa să-ţi imaginezi realitatea strigătelor – şi ar fi uşor să o faci – cine ar mai putea să râdă, să facă dragoste, să procreeze, să asculte în extaz muzică frumoasă, să contemple impasibilele statui în parcuri, să suspine privind strălucitoarele stele de pe cer?

Eu, eu n-aş putea.

*
* *

De altfel, în ceea ce mă privea, problema durerii era simplă, dar teribilă. De fapt, ea se rezuma la întrebarea dacă Dumnezeu există sau nu, fiindcă dacă Dumnezeu există – deci absoluta perfecţiune – atunci cum se face că durerea – deci non-perfecţiunea – poate să existe în acelaşi timp?

Şi dacă absoluta perfecţiune – într-un sens comprehensibil – nu există, atunci la ce bun să trăieşti? Să accepţi viaţa, non-perfecţiunea, să trăieşti pentru a vedea cum mor cei care îţi sunt dragi, şi pentru a te vedea pe tine însuţi murind zi de zi, fără a înţelege „de ce-ul" vieţii? Pe ce să te bazezi pentru a accepta non-perfecţiunea infinită, durerea infinită, crima, absurdul, urletele, suspinele copiilor, ale câinilor, ale oamenilor, ale bătrânilor, gemetele sfinţilor torturaţi în numele lui Christos, sau altor martiri, laici de data asta, morţi în numele unui „mai bine"? Şi ce fel de – mai bine? Un mai bine al pâinii şi al paturilor pentru toată lumea? Paturi pentru a putea să fii bolnav, pentru a muri, pâine pentru toată această lume capabilă de crime, această lume capabilă să acuze, să tortureze pe cei care s-au sacrificat pentru „mai bine"?

Eu nu aveam nevoie de un „mai bine" în necunoaştere. Eu voiam Perfectul, *perfecta perfecţiune*, absolutul Absolut.

Da, asta aşteptam, asta era ceea ce căutam şi din cauza asta nu voiam nici să dansez, nici să cânt, nici să uit, nici să... adorm.

Simţeam că vreau să mor, mai curând, decât să accept această creaţie imperfectă.

Să mori! Dar poţi fi sigur că moartea înseamnă un sfârşit?

Cine e sigur de asta? Pe ce să te bazezi pentru a îndrăzni să afirmi că moartea este un sfârşit total sau doar un „va urma", un fel de „citiţi în numărul viitor" – la infinit? !

Mă simţeam prizoniera dorinţei mele de a găsi Perfectul şi, totodată, captiva acestei imperfecte Creaţii, o Creaţie pe care eu o consideram diabolic de absurdă. Aş fi vrut să urlu, eu însămi, din simplă disperare, o disperare pe care o consideram definitivă, disperarea servituţii la ne-înţelegere.

Această viaţă mi-a fost dată fără ca eu s-o cer şi iată că acum trebuie s-o accept pentru totdeauna. Întemniţată – şi asta, probabil, fără a putea să sper că voi deveni liberă, fără nici o şansă de a lupta, ca să ies din această închisoare. Închisoarea ne-înţelegerii.

N-am vorbit niciodată, nimănui, despre aceste lucruri. Mi-am ascuns această stare de suflet ca pe o boală ruşinoasă, care nu trebuia răspândită. Dimpotrivă, i-am lăsat pe oameni – cum îi laşi pe copii să se joace cu păpuşile lor sau cu calul lor de lemn – cu visele, cu iluziile, cu dansurile, cu muzica şi cu jucăriile lor.

Ei, oamenii, nu voiau decât să trăiască confortabil, să nu se gândească la moarte, să nu se gândească la suferinţele altora. Eu, eu voiam să găsesc o explicaţie a Vieţii. Eram singură. Tăceam.

În jurul meu vedeam fiinţa trăind, şi-mi dădeam seama de şiretenia graţie căreia ei ştiau să-şi uite închisoarea şi să

uite că neîncetat, în fiecare clipă, pe pământ strigătele, suspinele continuă să existe şi că această seminţie a pământului vrea să înfrumuseţeze, mai departe, acest infern, împodobindu-l, perfecţionându-l, ca să sporească posibilitatea de uitare.

Dacă nu m-am sinucis cu adevărat, n-a fost decât din repulsie.

Nu voiam să mai înalţ şi eu maldărul de urâţenie de pe pământ printr-un gest în plus, cel al sinuciderii, care mi se părea cel mai extravagant gest al inutilităţii. Ştiam că sinuciderea mea n-ar fi schimbat nimic din ceea ce ar fi provocat-o. Ideea însăşi de sinucidere îmi provoca greaţă. Eram dezgustată. Şi apoi, faptul că părinţii mei care şi-au dat atâta osteneală ca să mă facă fericită, ar putea să plângă, să geamă, la rândul lor, din cauza mea...

Şi, mai presus de toate, o frică – o frică misterioasă – de a nu pierde şansa, necunoscută încă de mine, posibilitatea înţelegerii salvatoare... Pentru că nu ştiam ce era viaţa, înţelegeam, cu atât mai puţin, sensul morţii. La cel bun să mă amestec într-un lucru de neînţeles – acest mare mister al nopţilor şi zilelor, al morţilor şi naşterilor, al florilor şi al crimelor...

O curiozitate, îndrăznesc să spun metafizică, o curiozitate disperat de ironică, un soi de rămăşag mă îmboldea să aflu, să-mi dau seama, să ştiu cine avea dreptate: cei care s-au acomodat cu viaţa, găsind chiar argumente de sclavi în discursurile lor, în frivolitatea lor sau eu, revoltata, care contestam totul, care nu voiam să accept nimic, nici chiar existenţa lui Dumnezeu ca explicaţie a acestei totale neînţelegeri, a acestei neînţelese vieţi. Aş fi putut să-l accept pe Dumnezeu, dar mă întrebam cine l-a creat pe Dumnezeu?

Aceste contraste ale sentimentelor – a nu vrea să accepţi viaţa şi, în acelaşi timp, să te încăpăţânezi să trăieşti – se ciocneau în mine, exacerbându-mi angoasa.

Mă simţeam prinsă în mijlocul acestui insondabil mister, fiindcă totul se petrecea ca şi cum eu aş fi fost centrul Creaţiei. Aveam impresia că sunt responsabilă de incapacitatea mea de a înţelege.

Cum puteau ceilalţi să se acomodeze?

Şi cum de există dintotdeauna fiinţe care clamează bunătatea lui Dumnezeu? Perfecţiunea sa, posibilitatea de a-l cunoaşte, de unde fiinţe care nici n-au dansat, nici n-au cântat, ci şi-au sacrificat viaţa, suportând tortura, până la ultima suflare, în certitudinea lor că există Dumnezeu?

Capitolul III

Continuând să trăiesc, dar refuzându-mi, mental, viaţa, refuzându-mi chiar sinuciderea, din această stare însuşită tacit, un anumit simţ al libertăţii, pe care mi l-am acordat deliberat, crescu în mine.

Vanitatea m-a făcut să cred că devenisem stăpână a vieţii şi morţii mele.

În timp ce criticam ceea ce nu eram în stare să înţeleg, m-am declarat responsabilă de libertatea mea.

Provocam Creaţia însăşi.

Luându-mi libertatea de a judeca am luat-o, implicit, şi pe cea de a trăi după bunul meu plac, având drept unică scuză ridicolul tragic al tentativei mele – de a înţelege – şi autenticitatea zbuciumului meu.

Din moment ce Viaţa, Creaţia, Existenţa, Absolutul, căci îmi era indiferent numele pe care i-l dădeam lui Dumnezeu, i-a dăruit omului posibilitatea de a declanşa în el – în om – senzaţiile de beţie care-l pot face să uite, cel puţin pe moment, tentaţia totalei anihilări, revolta totală, omul avea dreptul să folosească, după bunul său plac, aceste narcotice ale uitării. Aşa credeam.

Era o căutare a beţiei devenită, după logica mea, legitimă, pentru a avea curajul să-l uiţi pe Dumnezeu. Era – îmi ziceam eu – ultimul serviciu pe care puteai să i-l faci lui Dumnezeu, acela de a nu te mai gândi la el.

Deci, blestemând continuu viaţa, ridicam cultul senzaţiilor la nivelul suprem al narcozei.

Şi, cum beneficiam de o vitalitate specială, mi-am făcut o datorie din a uita problemele Existenţei, nu dansând şi cântând ci, de fiecare dată când dezgustul vieţii urca în mine, evocând strigătele, plânsetele, urletele, suspinele oamenilor, câinilor, copiilor şi am început să recurg la narcotice.

Am băut, am luat morfină, cocaină, toate drogurile, am fumat, până la intoxicare. Am scuipat sânge. Totuşi, continuam să beau, să fumez, să mă intoxic. Au urmat bărbaţii, beţia sexuală... Am urmărit orgasmul cu bărbaţi care îmi plăceau şi cu cei care nu-mi plăceau, doar pentru a-mi proba libertatea. Era o sfidare îndârjită a vicleniilor vieţii, dovada că-mi pot permite să mânuiesc aceste lucruri cum îmi place, dispreţuind sentimentalismul... Apoi, am avut trei amanţi în acelaşi timp, aleşi dintre cei mai frumoşi. După aceea m-am dat primului venit, tot din simplă bravadă. Mi-am făcut o datorie din a-mi repeta că dacă Romeo şi Julieta ar fi trăit erau acum divorţaţi, cu siguranţă.

Mi-am dat seama cu spaimă de tenacitatea extremă a instinctului de conservare.

Sexualitatea are proporţii uriaşe şi, în acelaşi timp, viclenii de-o subtilitate incredibilă! Te poate face să-ţi pierzi minţile.

Zilele acestea am auzit vorbindu-se că un preot s-a sinucis aruncându-se într-o fântână din sat, pentru că oaia cu care făcea amor murise. Acest preot era într-adevăr un sentimental... În fine! Fiecare dintre noi, într-un fel sau în altul, s-a sinucis pentru o oaie, cu care făcea sau ar fi vrut să facă dragoste...

Dar, împotriva dorinţei mele, am observat că în chiar momentele când mă domina beţia narcoticelor nu mă părăsea obsesia unei posibile perfecţiuni umane pe pământ. M-am auzit urlând cu frenezia stupidă, stimulată de alcool, care făcea să mi se clatine capul:

– Vreau să mă duc la marginea pământului şi să mă arunc în gol!

Am fost reţinută cu forţa. Dialogam la nivelul beţiei mele. Pentru a mă calma, mi s-a spus:

– Pământul e rotund. Nu poţi să te arunci nicăieri...

Am plâns în hohote, cu lacrimi de femeie beată. Ideea că nu puteai să te arunci în prăpastia infinitului, în abisul cerului, mă tulbura cu forţa unui coşmar fără sfârşit.

– Da, pământul e rotund. Nu poţi să te arunci nicăieri... El ne ţine... Gravitaţia e o blasfemie... Ne-a izolat. Pământul e centrul blasfemiei.

Câteodată, oboseala trupului mă împiedeca să continui să mă intoxic. Luam, bineînţeles, somnifere pentru a putea dormi.

Exact în aceste momente de răgaz, când cădeam de oboseală, noi probleme mă împresurară.

Am înţeles că fiecare fiinţă umană nu caută altceva decât fericirea, dar o fericire pe care o vrea perfectă şi permanentă. Această fericire este scopul suprem al existenţei. Fericirile, chiar violente, dar efemere, nu sunt decât simulacrul fericirii perfecte şi nu pot satisface pe nimeni. Fireşte, tristeţea revine. Este disperarea imperfecţiunii. Apoi mi-am zis că, probabil, sau, mai curând, sigur, această nevoie înnăscută a fericirii perfecte trebuie să fie dovada că această fericire există. Nostalgia nemotivată, poetică, pe care orice suflet o cunoaşte în anumite momente, trebuie să fie dovada de netăgăduit a existenţei acestei fericiri perfecte. Apoi, repetând iar şi iar declanşarea bucuriei prin diferite forme, am înţeles că eu eram un sediu unde locuia bucuria. Şi că această bucurie există ca o virtualitate eternă, în fiecare dintre noi.

Înţelesei că narcoticele, în ele însele, n-aveau nici o valoare, dar fără beţie eram ca moartă. A nu găsi morfină la

timp, a rămâne, din întâmplare, fără ţigări, a-mi lipsi bărbatul de care aveam nevoie sau chef, era similar cu moartea.

Eram, deci, la pândă după senzaţii.

Apoi, mă domina marele dezgust metafizic.

„Deci, îmi ziceam eu, în afară de sclavia involuntară a naşterii mele, iată-mă acum, prin propria mea voinţă, sclava narcoticelor..."

Curând, am înţeles clar strania corelaţia dintre obiectul exterior şi bucuria interioară, am înţeles că această bucurie virtuală pe care fiinţa mea o conţinea era acolo, în aşteptare. Ea exista în permanenţă. Chiar în momentele când nu încercam să declanşez bucuria, această virtualitate a bucuriei exista totuşi!

Simţeam izvorul. Era în mine. Pentru a-l actualiza, toate mijloacele erau bune.

Oare acest potenţial de bucurie era semănat în noi aşa, pur şi simplu, ca să ne ataşeze de viaţă? O supremă şiretenie? Sau dovada unei imense mile? Milă de cine ? Pentru cine? Vicleniile cui? Pentru cine? Şiretlicurile şi mila lui Dumnezeu?

Dar ai putea, oare, să devii stăpânul acestui potenţial de bucurie, fără să mai depinzi de narcotice, să găseşti posibilitatea declanşării bucuriei prin voinţă, fără nici un fel de mijloace exterioare?

Această idee era logică. Da, trebuia să fie posibil. Dar eu nu ştiam cum să fac pentru a mă elibera, cel puţin de sclavia mijloacelor exterioare.

Câteodată, această bucurie urca în mine din propria ei hotărâre, fără să-mi dea de ştire, fără motiv aparent. Urca surprinzător, în linişte, ca mercurul în termometru, când ai febră. Am asistat la această mişcare subtilă, cu uimire. Apoi, tot atât de misterios cum ajunsese la suprafaţa conştiinţei, bucuria a început să coboare, la cel mai jos nivel cu putinţă. Atunci tristeţea, angoasa au devenit dominante.

Priveam această tristeţe şi această bucurie, care erau ale mele, ca pe un obiect exterior. Tristeţea îmi părea mai normală decât bucuria. Aceasta din urmă mi se înfăţişa a fi doar dovada pozitivă a argumentelor mele contra Vieţii, fără să-mi dau seama că nici unul dintre aceste argumente nu avea o valoare absolută. Nu erau decât manifestări viscerale, sentimentale, în orice caz, efemere.

Acesta a fost începutul unui dezgust, fără argumente metafizice, pur şi simplu o silă de mine însămi.

Mă indignam împotriva mea. (Împotriva imposibilităţii de a-mi scoate la lumină raţiunile vitale.)

Mi-a fost frică să mă sinucid, de data asta din cauza oboselii de mine însămi, fără a mă mai gândi la implicaţii de alt gen. Mă străbătea vâltoarea unui gol dezgustător. Îmi era teamă să mă abandonez acestei căderi.

Într-o zi, eram în pat cu un amant. Unul dintre cei mai buni amanţi pe care i-am întâlnit. Am atins paroxismul. Un fel de golire până în adâncul trupului. Extrema putere a senzualităţii a cunoscut culmea. Senzualitatea suspendă orice idee. Elanul simţurilor urcă în cel mai înalt zbor.

A fost, omeneşte vorbind, atât de perfect, încât sufletul meu a presimţit perfecţiunea posibilă, dar lipsa acestei perfecţiuni bănuite şi imposibilitatea de-a o atinge m-au doborât.

Eu o doream eternă. Voiam să-l am pe Dumnezeu, ca Dumnezeu să fie cu mine şi nu acest amant care, ca şi mine, va muri într-o zi.

Nimic nu putea să mă satisfacă. Mă simţeam murind de dorinţa nepotolită de perfecţiune.

Totul era inutil. Acea declanşare stearpă, mecanică, tehnică a plăcerii se transformă instantaneu, într-o disperare insuportabilă.

Nostalgia Absolutului îşi lansă implacabilul său apel.

Îl vedeam pe bărbat, culcat aproape de mine. Era frumos. Dar bărbatul acesta mi se părea un biet lucru. El ca şi mine, reprezentantul perfect al imperfecţiunii, grimasa perfecţiunii... sacrilegiul sacrului.

Eu îl priveam, el mă privea pe mine, dar eu simţeam aceeaşi uimire şi acelaşi dezgust.

M-am ridicat din pat şi am trecut alături, în camera vecină. Eram goală. Am căzut în genunchi, cu fruntea la pământ şi am plâns:

– Dumnezeule, ai milă de mine! Te caut şi nu te găsesc! Ai milă de mine!

Mi-am zis: „Iată că mă rog unui Dumnezeu în care nu cred".

Apoi mi-am reamintit fraza: „Nu m-ai fi căutat, dacă nu m-ai fi găsit deja".

Am rămas un moment fără să respir, ca şi cum aş fi atins o mare taină.

Deci, doar din vina mea nu l-am găsit pe acest Dumnezeu, în care nu credeam? Oare nu-l căutam cum se cuvine?

Am auzit vocea amantului, din camera de-alături:

– Unde eşti? Ce faci acolo?

M-am întors lângă el, perfect senină.

Nu-mi mai plăcea acest bărbat, amantul perfect.

Mă aşezai pe un scaun. El mă privi mirat şi-mi zise:

– Ce faci acolo goală, pe scaun?

– Mă... mă odihnesc.

– Vino lângă mine...

– Nu, mulţumesc, prefer scaunul.

– Ce-i cu tine, ai înnebunit?

– Bineînţeles că sunt nebună, am fost totdeauna nebună, voi fi mereu nebună! Vreau să fiu nebună...

– Calmează-te! Ce te-a apucat?

– Nu vrea să mă calmez. Nu mă voi calma niciodată.

– Dar acum câteva momente... Hai, vino...

– Mă plictiseşti... Nu-mi mai placi...

Omul m-a privit consternat, iar eu am răspuns privirii, sfidându-l.

Privirea lui deveni dură. Îl simţii turbând de orgoliu rănit.

Se ridică brusc. Mi-a fost frică să nu-l văd cum se avântă spre mine, lovindu-mă sau luându-mă cu forţa... dar, dimpotrivă, cu o nonşalanţă rece, el se privi în oglindă încântat şi, fluierând, începu să se îmbrace. Mă aşteptam încă să-l văd lovindu-mă... El îşi înnodă cravata, îşi aranjă părul cu grijă, apoi, fără a mă privi, ca şi cum n-aş fi fost în cameră, plecă. Nici măcar nu trânti uşa, o închise încet. Nu m-aşteptam să-l văd plecând, definitiv. Eram stupefiată că lucrurile au putut să se petreacă atât de simplu...

După ce a plecat, când am înţeles că eram complet singură, golul, liniştea care urmară mi s-au părut odihnitoare, benefice...

E posibil să sfârşesc brusc şi definitiv cu toate narcoticele, deodată? Morfină, alcool, tutun, sex?

Da, e posibil. Eu pot s-o dovedesc.

Capitolul IV

Era primăvară. Luna mai.

Luca, amantul meu – de data aceasta unicul, încântătorul şi stabilul meu amant – veni mai devreme în ziua aceea.

Intră, cu un vraf de cărţi sub braţ. Se descotorosi de ele, aruncându-le pe canapea. Mă avântai să le iau. Luca mă opri:

– Nu, aşteaptă, mai întâi trebuie să-mi promiţi că aceste cărţi nu te vor despărţi de mine.

– Cărţile astea?... Să mă despartă de tine! Ce idee!

– Nu, nu, promite. Ţin la asta.

– Bine, promit. Dar ce capriciu!

– Nu uita niciodată: ai promis.

Din ochii lui albaştri, îmi aruncă o privire amuzată, apoi luă cu o seriozitate exagerată cărţile şi le aranjă pe marginea bibliotecii, la vedere. Nu mă lăsă nici să citesc titlurile, numele autorilor...

– Lasă... când o să fii singură.

– Bine, când voi fi singură. Încăpăţânatule!

Şi i-am mărturisit că deja, chiar din cauza acestor cărţi, doream să-l văd plecat.

El izbucni în râs.

– Vezi, spuse, ţi-ai şi uitat promisiunea.

Cu inconfundabilul său talent de a se amuza, el jucă acest nou joc.

Prezenţa lui, atât de încărcată de farmec şi poezie, care îmi plăcea cu adevărat, mă enervă în seara aceea.

– Tu m-ai împins să doresc plecarea ta.

– Oh, nu! Eu doar te-am pus la încercare. Nu va fi uşor!

Când am rămas singură, m-am repezit la grămadă de cărţi şi le-am răsfoit în viteză.

Nume de autori, titluri: Rudolf Steiner, René Guénon, Leadbiter, Alcyon, Blawatsky, „Maeştrii", „La picioarele maestrului", „Teozofia", „Omul şi devenirea lui după Vedanta", „Filozofia libertăţii", „Lumea ocultă". „Iniţierea"... Continuam să le frunzăresc, la întâmplare, apoi m-am oprit la „Lumea ocultă" de Rudolf Steiner.

Am citit toată noaptea cu aviditate, din ce în ce mai concentrată. Am citit până în momentul când s-a făcut ziuă.

Geamurile de la ferestre au fost roşii, apoi albe, apoi orbitoare de lumină. Am deschis larg ferestrele...

Sunt sigură că fraza care va urma mă poate plasa în paginile de literatură proastă, totuşi zic: „A fost un răsărit de soare memorabil! "

Am privit cu uimire acest spectacol şi mi-am dat seama că mă aflam în mijlocul unui incomensurabil mister. Această lumină a soarelui pe infinitul cerului, eu privind această lumină care era cu mine şi în mine, în timp ce inima mea ardea de aşteptare. Mi s-a făcut frică deoarece, în faţa acestui soare mi-am dat seama de noua şi profunda tulburare, care s-a născut în fiinţa mea citind, toată noaptea, acele cărţi.

Am avut – după cum am mai spus – puterea, în timpul din urmă, să mă debarasez de toate narcoticele de care mă folosisem până atunci. Aveam de asemenea forţa să accept viaţa, zi după zi, aşa cum era, forţa de a mă acomoda cu această răbdare pe care am hotărât s-o capăt.

Rămăşagul făcut cu mine însămi, pariul răbdării mele şi chiar o anumită asceză, mă mulţumeau pentru moment şi într-o oarecare măsură; orgoliul fiindu-mi un „suport", mi se părea că sunt lucidă, puternică şi... nu ca toată lumea.

Într-adevăr, ceea ce am citit în memorabila noapte putea să semene cu cel mai exaltant dintre narcoticele terestre, un drog avându-şi, logic, rădăcinile mentale în insondabila profunzime a vieţii însăşi.

Teoria reîncarnării revenea în aceste cărţi ca un lucru indiscutabil, prin realitatea ei însăşi, clamată de nenumărate persoane care se făceau garante ale valabilităţii acestei teorii, afirmând că au controlat-o ele însele, prin trăiri indubitabile. Erau nenumăraţi oameni care îşi aminteau existenţele lor anterioare, şi care susţineau că oricine poate să şi le reamintească, dacă urmează o anumită disciplină.

Departe de fatala pedeapsă a infernului etern, nu era vorba acum, conform legii reîncarnării, decât de consecinţele trăite, de cauzele şi efectele propriilor noastre acţiuni.

Prin urmare, un fel de liber arbitru, care nu explică deloc „de ce-ul" Existenţei în sine; având, în schimb, o valoare tonică, incontestabilă, de justiţie imediată în fenomenal, şi chiar de justiţie pe termen lung, nu mai rămânea decât să-ţi asumi responsabilitatea faptelor tale. Această lege a cauzei şi efectului era, în definitiv, o auto-filantropie metafizică, care-ţi dădea speranţa de a ajunge la o eliberare. Ce fel de eliberare? Misterul rămânea acelaşi, insondabil.

Era o nouă anestezie care putea conduce omul prin lume, până la moarte, o narcoză dându-ţi impresia de liber arbitru, de alegere între bine şi rău, care să te consoleze de orice pierdere, de orice durere, care să te ajute să-l inventezi pe Dumnezeu, să-l accepţi pe acest Dumnezeu inventat şi să crezi în el, considerându-te pe tine însuţi egal cu Dumnezeu.

Părea atât de logic, atât de comod, încât erai tentat să uiţi marile probleme ale absolutului, diminuând sensul Justiţiei perfecte, la nivelul practic al fiecărei zile, dar la asemenea dimensiuni încât aproape atingeai eternitatea.

Marea problemă a lui „de ce" se camufla astfel aproape total pentru cei care voiau să fie consolaţi, legănaţi, şi să nu înţeleagă. Şi asta fără beţia provocată de alcool, de morfină, heroină, de amanţi, de tutun, de sex.

Deci, în mod logic fericiţi, efectiv fericiţi, fără degradarea pe care o implică orice fel de beţie. De data aceasta, drogul care mi se oferea era împodobit cu toate însemnele de înnobilare.

Am luat acest „dar" cu extremă neîncredere. Mi-era groază de noul stupefiant, de această realitate imediată, frică de o acceptare convenţională. Aş fi putut încă prefera orice alt fel de narcotic al uitării, decât să accept beţia care voia să mă facă să cred că totul e perfect, că Dumnezeu poate fi explicat.

Am luat poziţie, vehement, faţă de acest duşman. Eram, revoltată. Pentru că nu voiam să accept această beţie metafizică, devenisem furibundă. M-am îmbolnăvit. Mă durea tot corpul. Nervii, mai ales.

Am început să-l sfidez pe acest Dumnezeu întâlnit din întâmplare, acest Dumnezeu explicat printr-o logică foarte omenească şi, la prima vedere, fără fisură. În orice caz, mai acceptabilă decât oricare altă explicaţie.

În faţa ferestrelor mele, deschise larg, priveam încă acest răsărit de soare.

Calm în splendoarea lui, constant în misterul său tăcut, mesager a lui Dumnezeu, aprinsese focul în cer, răspândindu-şi forţa pe deasupra oricărei urâţenii şi frumuseţi, a oricărei bucurii şi dureri, peste crime şi sacrificii nobile, peste revoltă şi pace, speranţă şi disperare.

Eram eu însămi acolo, sub acel soare arzător, torturându-mă de a nu-l putea accepta pe acest Dumnezeu, acum când el mi se dezvăluise, împodobit cu toate şansele posibile.

Aş fi vrut să strig pentru a mă trezi din acest coşmar, pe care îl trăiam în plină zi, cu ochii deschişi.

Îmi simţeam capul gata să plesnească, datorită violentei mele dorinţe de a pricepe.

Înfricoşată, am închis ferestrele.

*
* *

Eram foarte uimită de a nu fi luat niciodată cunoştinţă, până acum, de teoriile şi de afirmaţiile din aceste cărţi. Şi, pentru a mă folosi de un cuvânt învăţat în timpul lecturii din această noapte, mi-am zis cu ironie: „Asta a fost din cauza Karmei mele".

Până astăzi, am citit fără metodă tot ceea ce am putut găsi. Mai ales pe filozofi, la care doream cu orice preţ să găsesc răspuns problemelor mele, fiindcă citind n-am vrut niciodată să învăţ, ci doar să înţeleg şi să găsesc un sens vieţii. Am citit cu aviditate, am parcurs fiecare carte aproape cu teroare, sperând tot timpul că voi găsi, în fine, o soluţie zbuciumului meu. Neobosit, îmi ziceam că datorită perseverenţei mele va trebui să descopăr, într-o zi, răspunsul capabil să-mi stingă suferinţa.

Incontestabil, am citit mult, dar aş fi fost incapabilă să mă erijez în „profesor". De exemplu, niciodată nu m-a interesat ierarhia celor care au îndrăznit să-şi comunice concluziile filozofice: Plotin, Bergson, Kant, Nietzsche, Spinoza... Hegel, au fost citiţi la întâmplare. Scrierile lor docte, superba lor forţă mentală, aserţiunile lor, mă făceau să cred, de fiecare dată, că ei au descoperit Adevărul Adevărat, Ultimul Adevăr, pentru a cuteza să ia acest ton de exclusivă certitudine. Apoi, după lectură, descumpănită, o imensă disperare mă copleşea.

Cum să-i iei în serios pe aceşti filozofi, care se contraziceau unul pe altul cu vehemenţă, dacă nu chiar cu ură? Şi

care dintre aceşti filozofi a avut forţa de a-şi conforma viaţa la propriile lor principii?

Hegel. Cu dialectica sa şi cu minunata-i logică a ajuns, brusc, pentru a explica totul, la un Dumnezeu inexplicabil.

Sistemul unei ireproşabile logici mentale, care trasează doar un mecanism limitat, rămâne insuficient pentru un spirit doritor de Absolut.

Nietzsche. A murit nebun. Ştiam pe de rost telegrama pe care Nietzsche i-a trimis-o surorii lui, când deja înnebunise: „Nu-i aşa, dragă soră, că acum suntem fericiţi?"

Cărţile lui nu mi-au stârnit admiraţia decât pentru talentul său literar şi numai din milă pentru mizerabila umanitate preconizată de el.

Monstruosul „Supraom" al lui Nietzsche n-a făcut altceva decât să fie precursorul unui "Supraom", care a reuşit să instaureze pe pământ una dintre cele mai oribile epoci pe care această biată omenire le-a edificat vreodată.

A fost un „Supraom" neviabil, imaginat de fantezia unui nebun.

Schopenhauer. Cum aş fi putut lua în serios argumentele lui Schopenhauer care, după ce şi-a construit cu vigoare filozofia pesimismului absolut, a trăit până la adânci bătrâneţe, fericit, în plină glorie, şi câtuşi de puţin îngoasat, decât doar la ideea inevitabilei sale morţi?

Rolul lui Schopenhauer, care şi-a influenţat secolul prin pesimismul lui fără milă, merită o punere la punct, fiindcă el a fost acela care, realmente, a marcat timpul său cu melodramă, cu un romantism excesiv, timpul lui Werther, trăit în poetică disperare şi sinucidere gratuită.

Acest pesimism a cunoscut toate nuanţele, începând cu făţarnica mentalitate „mic burgheză" care-şi imagina că este castă acoperind statuile goale şi provocându-şi la duel rivalul,

până la – trebuie să recunoaştem – genialii poeţi cum au fost Edgar Poe, Baudelaire, Puşkin, Byron, care au reuşit să ridice arta morbidă a poeziei lor la înălţimi de inegalabilă frumuseţe.

Dar, cel mai grav era că punctul de plecare al pesimismului schopenhauerian, sau mai curând baza pe care el şi-a înălţat filozofia pesimismului absolut, a fost o eroare fundamentală de înţelegere a accentelor filozofice hinduse, fiindcă Schopenhauer, după ce a declarat (citez din memorie) că: „...textele filozofiei hinduse au fost consolarea vieţii mele, şi vor fi consolarea morţii mele..." – şi că – „În momentul când Occidentul va lua contact cu autenticele texte ale acestei filozofii, mentalitatea lumii se va schimba" (din acest punct de vedere s-a dovedit că a avut dreptate, dar e ciudat că, înţelegând greşit sensul lor, s-a putut teme de importantul lor impact), el recunoaşte, aş putea zice cu „candoare" că traducerile textelor acestei filozofii, de care el a putut beneficia, erau insuficiente.

Bazându-se, deci, pe aceste texte, recunoscute de el însuşi ca fiind insuficiente (atitudine şi metodă ştiinţifice frizând necinstea şi care n-au putut, implicit, să dea decât o imagine de ansamblu falsă), el a impus lumii acest punct de vedere înspăimântător, cel al Neantului, ca finalitate.

Cititorii, admiratori ai lui Schopenhauer, fără a se îndoi şi fără a se apuca să studieze aceste texte hinduse din nou, le-au acceptat aşa cum le fuseseră prezentate.

Astfel a luat naştere teribila, dar falsa teză a „Neantului Absolut", atribuită textelor hinduse, ca finalitate a Creaţiei. Tema anihilării absolute, trăită ca posibilitate concretă, anihilare ca speranţă supremă, anihilare ca scop soteriologic primordial al Existenţei.

Un studiu aprofundat al acestor texte nu s-a făcut decât foarte târziu, prea târziu pentru a putea pune capăt acestui rău,

care a căpătat forţă, s-a extins şi s-a înrădăcinat în mentalitatea occidentală.

Să accepţi Neantul ca finalitate era, de fapt, nu acceptarea pesimismului absolut, ci a crimei absolute, sinuciderii absolute, nebuniei absolute. Insemna să întuneci viaţa printr-o înţelegere tenebroasă.

M-am întrebat totdeauna dacă această anihilare totală a Neantului poate exista.

Dar s-a dovedit că era imposibilitatea însăşi. Era doar dorinţa de a concretiza absurdul, fiindcă dacă e imposibil să determini intrarea sa în Existenţă, trebuie să fie tot atât de imposibilă şi determinarea ieşirii.

Existentul trebuie să fie nestabilit, deci Etern, fiindcă dacă acest Etern avea un început, acest început trebuia, la rândul lui, să aibă o geneză care l-ar fi determinat. Şi asta la Infinit.

Acest verdict al imposibilităţii absolute nu are alt egal decât Absolutul însuşi.

Să accepţi sau nu Creaţia, să crezi că Eternitatea are un scop soteorologic sau are Neantul drept finalitate, asta nu schimbă nimic din realitatea Existentului, nu creează diferenţe. Neînduplecată, permanenta Creaţie există dintotdeauna.

Sinuciderea lui Werther n-a servit la nimic. Eternitatea ne înglobează în exaltanta ei iluzie. Ea este atotputernica stăpână a bucuriilor şi a durerilor noastre. Între un somn şi altul, două pierderi ale cunoştinţei sfârşesc prin a ne trezi, totdeauna, ca fiind noi înşine, din nou.

Împotriva acestei avalanşe de sentimente pesimiste, bolnăvicioase, instinctul vital al Occidentului se revoltă. Occidentul refuză acest misticism obscur. Era prea satanic, prea absurd şi adesea prea ridicol pentru ca asta să poată prinde rădăcini şi să dureze.

Dar, mai mult de un secol, Occidentul a trebuit să lupte împotriva acestui misticism lugubru şi copleşitor pentru a ajunge să-l înfrâneze.

Prima reacţie a fost, logic, orientată împotriva a tot ceea ce se apropia de filozofia hindusă fiindcă mult timp, fără a fi reluat studiul acestei filozofii, ea a fost taxată drept misticism bolnăvicios, poezie elucubrantă, sursă de subiecte demne de a umple romane stranii de ocultism, de obscurantism, care trebuiau puse la index, după ce vor fi fost minimalizate şi ridiculizate.

Textele tradiţionale ale filozofiei hinduse, atât de grave şi de importante în analiza nobilelor posibilităţi umane, încă nedescoperite, au fost profund denaturate încât să poată arăta lumii o sumă de monstruozităţi stupefiante, filozofia hindusă fiind luată drept un fachir scheletic dormind pe cuie, sau un biet om care, pentru a-şi demonstra voinţa şi pentru a se face remarcat, rămânea cu un braţ în aer până la totala sa descărnare...

Reacţia naturală împotriva acestui climat de un misticism obscur, cu adevărat primejdios şi degradant, a cunoscut din ce în ce mai violent ura, care a făcut apel, în compensaţie, la un materialism simplist, împins la exces, care a fost pentru un timp – foarte lung timp – cuprins într-o înţelegere absolut sterilizantă. Sentimentul sacrului a devenit superstiţie, o manie ruşinoasă de „femeie cumsecade", şi ajunse o mândrie interdicţia de a gândi, de a analiza, o virtute oprirea tuturor incursiunilor în ceea ce era încă necunoscut.

Concretul, realul, existentul n-au fost admise, recunoscute ca atare, decât cu condiţia de a fi tangibile, de a putea fi atinse cu mâna, discernabile prin ochelari sau chiar mai mult, cu ajutorul microscopului. Era la modă să te îndoieşti, chiar dacă puteai dispune, vreodată, de aparate mai sensibile, mai

sofisticate, capabile să pună în evidenţă materia acolo unde, pentru moment, nu părea să existe nimic.

Ar fi fost o neîndoielnică dovadă de obscurantism, adică de nebunie, să vorbeşti în acel moment despre o călătorie pe lună.

În paralel cu acest misticism maladiv, înfruntând climatul de superstiţie şi, în acelaşi timp, sfidând mentalitatea de interdicţie sterilizantă şi nimicitoare, o concepţie pur ştiinţifică a luat naştere. Era inevitabil să se înţeleagă că interdicţia de a gândi, de a analiza noi ipoteze, nu înseamnă în definitiv, decât o altă formă de obscurantism.

Această nouă înţelegere a pătruns în lume cu forţă, cu abnegaţie, cu eroism, cu toate şansele unei victorii posibile în viitor.

Tot atunci a luat naştere şi materialismul dialectic[1], doctrină care mi s-a părut fascinantă prin impactul ei. Ea promitea să înnobileze, datorită metodei folosite, posibilităţile şi tendinţele materialismului simplist, lărgindu-i orizontul. Eternitatea putea să devină accesibilă studiului.

Totuşi, în acest moment al vieţii mele, chiar dacă n-am putut decât bănui consecinţele ei, m-a sedus eventualitatea unor incursiuni concrete într-o realitate nelimitată. Sistemul ei deschidea perspective, promiţând a fi nespus de generoase. Metoda oferea nu numai prioritate ideilor, ci şi posibilităţi umane de a le manipula.

---

[1] Ar fi păcat ca, dintr-o eventuală inabilitate a traducerii, cititorul să nu înţeleagă rostul acestui pasaj. În evocarea demersului spiritual pe care l-a întreprins încă din adolscenţă, Henriette Yvonne Stahl consemnează şi perioada (între cele două războaie mondiale) când, aflându-se într-o călătorie de studii la Berlin scriitoarea s-a simţit şi ea atrasă de „glazura" materialismului dialectic. Asta li s-a întâmplat şi altor intelectuali români, între care Petre Ţuţea; şi chiar dacă Henriette Yvonne Stahl n-a stăruit atât de profund şi îndelung în această eroare, ca şi Petre Ţuţea, ea s-a izbăvit prin „misticism". (Nota traducătorului).

Ca probă de onestitate, doctrina nu pretindea să rezolve logic probleme aşa-zis „metafizice"; din acelaşi exces de probitate, evita, probabil, orice incursiune în fenomenele „mistice" nestudiate încă din punct de vedere tehnic sau părând imposibil de studiat. Acesta este motivul pentru care obscurantismul a fost mult timp oaia neagră a susţinătorilor doctrinei, ispitindu-i să depăşească rigorile cercetării.

Totuşi, această prudentă înaintare ştiinţifică, din cunoaştere în cunoaştere, conduce, prin metodele de investigaţie concrete, la contactul cu minunile imponderabile în universul mic; aceeaşi metodă permite incursiuni în metafizică, dovedindu-se că ea n-a fost niciodată, la urma urmei, decât prelungirea fizicii, deci un domeniu care poate fi studiat ştiinţific, un domeniu perfect explorabil.

Poate bănui cineva până unde se va întinde graniţa acestei cercetări?

Este limpede că omul nu-şi pune decât probleme care pot fi elucidate.

Mi-am închipuit şi am sperat că aceia care se ocupă de aplicarea practică a doctrinei vor fi, prin exemplul vieţii lor, imagini fidele ale propriilor teorii.

Mă gândeam la Socrate: „Cunoaşte-te pe tine însuţi" – fiindcă această cercetare asupra fiinţei umane apropie omul de esenţa lui primordială dincolo de psihologie sau psihanaliză, implică o descoperire mult mai intimă, mai profundă, de-a dreptul revoluţionară.

Forţa nemaiauzită a conţinutului infinitezimal dintr-un atom, descoperită de fizicieni, a marcat momentul în care cuvântul „mister" a devenit un câmp de studiu concret; iar domeniilor încă necunoscute li s-au atribuit alte epitete decât „obscurantism", „mistic" sau „superstiţie". Curiozitatea ştiinţifică însoţită de incursiunile sale ipotetice, în ceea ce părea imposibil, se accentua.

Tocmai cu acest spirit de eroism ştiinţific omul a reuşit să călătorească pe lună, permiţând reluarea discuţiei despre posibilităţile interioare ale omului, deci reluarea studiului textelor filozofiei hinduse. În textele acestea se afirma că omul ascunde în el însuşi, la fel ca şi atomul, o forţă fantastică, peste care poate deveni stăpân.

Au existat spirite de o sănătoasă formaţia ştiinţifică, spirite care n-au taxat această incursiune în interiorul omului drept nebunie, ci o tentativă nobilă, demnă de interes.

Aventura spirituală, bazată pe experienţa milenară a hinduşilor – nu a fachirilor care dresează şerpi sau care înghit săbii – ia astfel naştere. Trebuia, cu orice preţ, să se hotărască dacă afirmaţiile hinduşilor nu erau altceva decât imaginaţie maladivă, superstiţii şi, în consecinţă, dacă era necesar, să fie respinse ori, dacă ele se dovedeau reale, să fie acceptate şi studiate, ca ipoteze pe care nu le poţi nesocoti.

Spiritul european, practic, resimţind o firească neîncredere din cauza nereuşitei economice a Indiei, şi-a făcut totuşi o datorie din a răspândi experienţa trăită de hinduşi în grote, păduri virgine sau pe crestele munţilor Himalaya, experienţă posibilă chiar în mijlocul tumultului oraşelor.

Citind cărţilor teozofilor, mi-am dat seama că, fiind scrise pentru a deveni accesibile oricui, erau implicit marcate de un evident simplism, aceste cărţi neputând să aibă priză la oameni obişnuiţi cu informaţii de ultimă oră şi cu un vocabular ştiinţific.

Ar fi fost nevoie, pentru a repara într-o măsură însemnată prejudiciile create de Schopenhauer, de o fiinţă egală în forţă şi prestigiu lui Schopenhauer.

Teozofii, determinaţi de maniera lor simplistă de a pune problemele, insistau prea mult asupra datelor minore.

Fascinaţi de teoria reîncarnării (căreia nu-i neg valabilitatea), ei promovau eficienţa majoră a efortului moral (nu-i neg

valabilitatea) care te răsplăteşte, printr-o recompensă logică, după mii de ani de reîncarnare, oferindu-ţi o Karmă bună. Era preferabil negării totale, dar rămânea numai o simplă gratuitate iar eu, care eram în căutarea esenţialului şi nu a ambalajului, m-am simţit stânjenită de teoriile lor, însă vital interesată de valoarea problemelor pe care le puneau în discuţie. Curiozitatea mea a fost trezită în profunzime, mai ales dorinţa de a lua contact cu textele autentice tradiţionale hinduse.

Afirmaţia conform căreia nu era vorba despre un pesimism absolut, de anihilare a conştiinţei ci, dimpotrivă, despre a crea în sine însuşi un nou instrument al conştientizării, superior mentalului, mai precis şi mai vast decât intuiţia, m-a fascinat. Am fost cucerită de această afirmaţie.

Se spunea că intuiţia nu este altceva decât vestibulul, prost luminat, al conştiinţei celei noi şi că instrumentul cu care pătrunzi în ea va putea fi la dispoziţia oricărei fiinţe umane. Afirmaţia era susţinută de experienţe repetabile, controlabile prin cei care participau direct la ele. Omul fiind în aceste experienţe teoria, practica şi, în acelaşi timp, laboratorul.

Conform părerilor autorizate, noua conştiinţă îşi va extinde punctul de vedere asupra Existenţei.

Starea, calitativ diferită, a conştiinţei era nu numai repetabilă în condiţiile cuvenite, dar exista latent, virtual, în orice fiinţă omenească, la dispoziţia oricui, şi în modul cel mai natural; nu trebuia decât să descoperi în tine însuţi această posibilitate divină.

Mai curând sau mai târziu, toată lumea va beneficia. Dacă această nouă dimensiune a conştiinţei întârzie totuşi să apară, de vină este doar lipsa de voinţă a celor care trăiesc, zi de zi, fără să facă efortul de a cuceri râvnita posibilitate umană. Cei care sunt în stare să accelereze propria evoluţie vor atinge statutul de Om-nou, de Supraom.

Mă ameţea această virtualitate, această imediată perfecţionare umană.

Era vorba şi despre un eventual pericol, dar ce nu e periculos pe lume? Te poţi expune la accidente chiar învăţând să mergi pe bicicletă.

Părea o teorie atât de extraordinară încât putea să treacă drept neverosimilă. Apoi mi-am zis că este mai la îndemâna spiritului uman să descopere imposibilul decât să-l inventeze. Doar în contact cu realitatea spiritul uman se poate depăşi pe sine, fiind capabil, după izbândă, să dea o explicaţie logică acestor realizări.

Fără a acorda o încredere totală disponibilităţilor umane, eu le-am acceptat ca ipoteze, urmând să reiau mai târziu verificarea lor.

Totuşi, mi s-a făcut frică de pretenţiile aşteptărilor mele. Mă temeam să nu mă rătăcesc în acest domeniu, la care puteam avea acces, dar pe care nu-l cunoşteam.

Se vorbeşte despre eroismul celor care ating o totală reuşită în demersul lor. Înţeleg asta deoarece eu însămi doream să ajung la o confirmare sau la o negaţie deplină, şi nicidecum la o boală mintală, chiar dacă această maladie reuşea să mă facă fericită. Nu puteam să uit că există şi nebuni fericiţi. Dar, cu toate acestea, voiam să-mi iau riscul de a înţelege.

Speranţa de a găsi o explicaţie Existenţei însăşi îmi dădea aripi.

Din nou, m-am simţit centrul lumii şi responsabilă a destinului meu. Senzaţia urca în mine ca o adevărată obsesie.

Dar cum aş fi putut să ştiu dacă această „teorie" era realizabilă? Cum să iei contact cu realitatea ei vie? Cum şi unde să-mi încep cercetările?

Teoria „reîncarnării" mi se înfăţişa cu toate implicaţiile ei. Sute de reîncarnări, aveam în faţa mea mii de ani pentru a

atinge acest scop, uitând mereu şi mereu tot ce a fost, tot ce am trăit. Să reîncepi aceste cercetări, la infinit? Pradă unei nerăbdări arzătoare, mă simţeam suspendată pe marginea unei prăpastii. A pătrunde acolo fără precauţie ar fi fost să comiţi o greşeală finală, de neiertat. Neavând încredere decât în mine însămi pentru a verifica autenticitatea aceastei ipoteze de viaţă, nu puteam să fiu decât propriul meu ghid şi propriu meu martor, fiindcă nimeni altcineva n-ar fi putut să mă călăuzească, nimeni altul nu putea confirma rostul aşteptării mele.

Mi-am promis că n-o să adorm niciodată pe calea pe care am plecat, legănată de logica acestei narcoze, a stării de bine pe care o putea oferi. Să „adorm" ar fi fost să trădez ultima dintre dorinţele mele de a găsi o explicaţie valabilă vieţii.

Am hotărât să nu spun nimic, nimănui. Mai ales lui Luca. Frivolitatea lui, plăcerea lui de a se „juca" încă, de a se juca fără să-i pese cu ce preţ, chiar în schimbul eternităţii sale, ar fi fost punctul de plecare al definitivei noastre despărţiri. Tăcerea mea nu era decât o minimă separare simbolică.

Nu m-am putut, însă, împotrivi admiraţiei faţă de marea lui sensibilitate care, cu tot jocul, înţelesese gravitatea problemelor conţinute în cărţile acelea. De fapt, nu el, ci poetul dinlăuntrul său pricepuse.

Într-un anumit fel, păstrând linişte asupra descoperirii mele, respectam pactul nostru de a nu ne despărţi – dar acesta nu era decât un simulacru de ne-separare.

Capitolul V

Am citit, între altele, „Teozofismul", această carte a lui René Guénon, de-un sarcasm excesiv, scrisă împotriva teozofilor, cu toată forţa proprie autorului, ceea ce nu m-a împiedicat să parcurg cărţile teozofilor, ba dimpotrivă; deoarece, chiar dacă acuzaţiile pe care Guénon le-a formulat la adresa lor sunt exacte, este incontestabil, totuşi, că mai ales aceste cărţi au dat marelui public european posibilitatea de a cunoaşte doctrinele orientale hinduse.

Tocmai această nedreptate care li se aplicase era sursa hotărârii mele imperative, aceea de a mărturisi aici şi acum respectul meu faţă de efortul benefic, fertil, care a fost simţit în lume prin teozofi.

Sentimentul admirativ pe care tocmai l-am mărturisit, nu a împiedicat niciodată luciditatea mea să fie total trează, nici voinţa mea de a găsi, fără compromis, autenticul. A căuta tradiţia în stare pură, această Ştiinţă a Omului, este o datorie, dar în acelaşi timp nu trebuie uitat respectul ce se cuvine străduinţei „precursorilor".

Din păcate, numeroşi au fost aceia care, din orgoliu sau din frivolitate, au căutat să minimalizeze nobila osteneală de „pionerat" a teozofilor.

Cărţile scrise de teozofi au determinat în lumea occidentală incontestabile ecouri. Trebuie să le recunoaştem acest mare merit.

O dată deschiderea făcută asupra doctrinelor orientale, nu mai puteau exista interdicţii pentru spiritele lucide şi

capabile să înțeleagă autenticitatea tradițională a acestor doctrine, nici nu puteau fi împiedicați să meargă mai departe.

Curând, fiindcă aveam totuși puține cărți și nu știam nici unde, nici cum să le găsesc, am scris editurii care le publicase, cerând catalogul cu aparițiile mai recente și detalii despre autorii care puteau să mă intereseze.

În loc de orice alt răspuns, am primit adresa Societății Teozofice, cu rețedința în orașul unde locuiam.

Mi-am făcut datoria de a mă duce acolo. Am urcat patru etaje fără ascensor în casa unde se găsea Centrul Teozofic, purtând o mare nădejde în inimă. Puteam deci să găsesc acolo cărți, oameni care se interesau de ele, care cunoșteau aceste lucruri.

Mai multe doamne în vârstă, foarte curățele, foarte simpatice, mă primiră cu un entuziasm teatral. Fără a-mi da răgazul să mă explic, au început să-mi laude binefacerile teozofiei:

– Veniți, veniți și veți fi fericită!

Îmi făceau elogiul teozofiei, ca niște negustori care-și strigau marfa, cu o reclamă de calitate îndoielnică, pentru a vinde elixirul fericirii. Mi-au propus chiar să merg cât mai des acolo și să țin eu însămi conferințe. Le-am explicat că venisem doar pentru ca să mă informez, să mă orientez... Totul era inutil, entuziasmul lor rezista la orice.

Nervii mei se răzvrătiră. Dându-mă înapoi, pas cu pas, am făgăduit că voi reveni... altă dată... mai târziu... că, pentru moment, nu aveam timp... și m-am retras.

Am coborât aproape în fugă primul și al doilea etaj, apoi restul scării, târându-mă. Aș fi vrut să mă așez pe trepte și să plâng.

M-am întors acasă epuizată și am rămas acolo fără să fac nimic fiindcă, într-adevăr, nu mai aveam nimic de făcut în această lume joasă.

Apoi, subit, am reluat cu nerăbdare, aproape violent, cărţile pe care mi le adusese Luca, pe care le citisem deja, şi m-am apucat să le recitesc şi să reflectez.

Mi-am dat seama că nu poţi judeca valoarea unei teorii, a unei ipoteze doar bazându-te pe judecata unor oameni, chiar avizaţi fiind, pe opinia lor pro sau contra.

Ar fi trebuit, la acest Centru Teozofic să am mai multă răbdare cu respectivele doamne, să asist în linişte la exuberanta lor flecăreală, la candida lor nebunie, să fi cerut apoi să văd biblioteca, să ştiu dacă există o bibliotecă, nu trebuia să le abandonez pe doamne fără a le fi convins mai întâi să-mi dea anumite cărţi, fără să mă lămuresc dacă, în afară de ele, mai erau şi alţi membri în această Societate...

De altfel, pentru a-mi da singură curaj, mi-am zis că în însăşi divagaţia oamenilor poţi adesea presimţi multe lucruri... că fanatica lor nebunie, foarte blândă, e departe de ceea ce au putut face, în numele lui Christos, alţi fanatici şi că, în ciuda crimelor săvârşite de ei, de aceşti fanatici, Christos n-a fost niciodată micşorat... că apariţia lui Christos a dat lumii sfinţi admirabili...

În fine, am găsit tot soiul de argumente care îmi permiteau să accept... şi m-am întors acolo, la Centrul Teozofic.

Doamnele acelea erau tot la postul lor, le-am revăzut şi le-am tratat cu o uimitoare afecţiune, neobişnuită la mine, fiind foarte mişcată de primirea, în aceeaşi măsură exaltată, ca şi întâia oară...

Acordându-mi imediat încredere, doamnele m-au condus să vizitez toate încăperile, mi-au arătat biblioteca foarte bine înzestrată, m-au dus apoi să văd camera de meditaţie unde am intrat în vârful picioarelor, în cea mai deplină linişte...

Camera era impregnată cu un agreabil parfum de tămâie şi flori. Câteva lumânări ardeau calm. M-au frapat portretele extraordinare de pe pereţi.

Aceste doamne mi-au spus, în mare taină, că portretele erau, de fapt, fotografii de portrete, ale căror originale se găseau în India şi care se materializaseră de la distanţă.

Am privit acele portrete îndelung. Semănau uimitor cu Christos. Eram emoţionată. Portretele erau de-o mare frumuseţe, de-o mare forţă.

Şi am fost mulţumită să constat că se putea să-ţi reprezinţi „Supraomul", „Noul Om" într-o altă manieră decât cea a lui Nietzsche, mort nebun, sau cea a lui Hitler, care şi-a sfârşit zilele stigmatizat de nenumăratele lui crime.

Privind portretele, mi-am zis că „Existenţa în Sine" era un mister atât de mare, încât îmi puteam uşor permite să accept orice altă nouă taină, încă necunoscută de mine.

„Sau absolut totul este mister, sau absolut nimic nu este mister", mi-am zis.

Căzusem pradă unei irezistibile dorinţe de a lua contact, de a mă amesteca în această lume care credea în miracole; lipsită complet de modestie, mă vedeam deja discipolul unuia dintre aceşti maeştri. Încleştată de aspra dorinţă a cunoaşterii, a participării, m-am simţit brusc în largul meu înconjurată de aceste doamne extravagante.

Le-am întrebat dacă, printre membrii Societăţii Teozofice, existau oameni care i-au întâlnit, personal, pe aceşti Maeştri.

Ele mi-au răspuns că da, însă aceşti oameni erau acum morţi.

Am insistat:

– Steiner?

– Mort.

– Leadbaiter, Olcott, Annie Besant...

Morţi...

– Dar Alcyone? Cartea lui „La picioarele Maestrului" e o carte frumoasă, am şoptit eu.

Se făcu linişte. Una dintre doamne spuse:

– El nu e mort, însă a trădat.

– Ce a trădat?

– Mişcarea teozofică.

În faţa aerului dispreţuitor, înfricoşat, n-am mai putut insista. Şi, cum hotărâsem să suport totul, m-am instalat în mijlocul acestor oameni cu exaltante ciudăţenii.

În zilele acelea, totalul membrilor era cam de douăzeci, femei şi bărbaţi. Chiar şi tineri.

Se cânta la pian, se cânta cu talent, apoi cineva începea să vorbească. Consideraţiile sentimentale asupra răului şi-a binelui, asupra moralei, totdeauna recompensate, totdeauna victorioase, apoi sentimentalităţi încă mai înflăcărate despre posibilităţile umane de a determina coborârea împărăţiei Cerului pe Pământ, despre Buddha...

Mă întrebam dacă nu căzusem, din întâmplase, într-o nouă sectă buddhistă! Sigur că nu! Părea că trebuie să respecţi toate religiile şi că ei înşişi, ortodocşii, catolicii, evreii sau liber-cugetătorii, nu se gândeau deloc să-şi schimbe religia. Nu trebuia schimbat decât punctul de vedere, erau necesare o lărgire a vederilor, o toleranţă care puteau îngloba totul.

Brusc, o voce de bărbat declară:

– În înţelesul buddihsmului, binele şi răul nu-şi găsesc rostul.

Au urmat murmure de revoltă. Dar, cum conferinţa luase sfârşit, s-a aplaudat şi conversaţia a devenit general-amicală, şi omul care întrerupsese euforia generală cu afirmaţia lui exagerată n-a fost luat în serios. Oamenii erau, într-adevăr, toleranţi.

Apoi s-a vorbit despre „reîncarnare".

Am început să ascult cu interes, dar n-am putut decât să descopăr, spre marea mea surprindere, că toţi acei oameni reuniţi acolo nu fuseseră, în încarnarea lor trecută, nimic altceva decât prinţi, regi, regine, sfinţi, filozofi greci, Pitagori, Alcibiazi.

Am îndrăznit să întreb:

– De unde ştiţi?

M-au privit cu un aer victorios şi plin de milă faţă de naivitatea mea:

– Bine, dar noi ne amintim.

Eu nu-mi aduceam aminte de nimic.

Vecina mea se aplecă spre mine şi-mi şopti:

– O vedeţi pe doamna aceea, acolo.., cea brună, în capăt de tot, la dreapta...

-- Da.

– Ei bine, a fost Cleopatra.

Exista acolo tot ce trebuia pentru a satisface snobismul cel mai pasionat.

Aveam chef să râd, fiindcă era uluitoare această posibilitate umană de a interpreta la orice nivel, orice. Blândul, divinul Iisus a fost folosit drept justificare pentru crimele Inchiziţiei. Orice idee poate fi răstălmăcită, în funcţie de cel care o face. Totuşi, îmi era destul de greu să cred că aceşti oameni de la Societatea Teozofică citiseră aceleaşi cărţi ca şi mine şi că aceste cărţi, deci aceleaşi probleme, erau cele care ne uneau.

Găseam, totuşi, mijlocul de a mă consola zicându-mi că, dacă am putut să-i întâlnesc pe toţi aceşti oameni acolo, era firesc să întâlnesc, implicit, şi oameni de-o înţelegere şi de-o realizare superioare în comparaţie cu mine. Răbdarea, în cazul căutărilor mele, trebuia să fie arma mea principală.

Am văzut, în casele de nebuni, oameni care se credeau Napoleòn sau Nero sau, pur şi simplu, aveau impresia că sunt făcuţi din sticlă, trăind obsedaţi de frica atroce de a nu se sparge. Totuşi, cei cu care am luat contact acum, toţi aceşti Alcibiazi, Cleopatra, Socrate, circulau în toată libertatea, ceea ce nu însemna, neapărat, că ei erau complet inofensivi, exact din cauza modului simplist de interpretare a teoriilor, a doctrinelor hinduse. În tot cazul, ei au reuşit să ucidă în mine orice speranţă de a găsi în mijlocul lor ceea ce căutam. Dar, cu adevărat decisă de a nu dezarma am rămas acolo, neclintită.

Pentru moment, nu-i mai ascultam. Dar, lucru greu de descifrat, mi-am dat seama că, pentru aceşti oameni, inima mea era plină de-o neînţeleasă tandreţe. Mi-a fost milă de ei şi de mine, în egală măsură, cu aceeaşi intensitate. Indiscutabil, mă plictiseam mai puţin ascultându-i cum divaghează de la aceste lucruri care mie îmi stăteau pe suflet, decât dacă aş fi făcut parte dintr-o reuniune mondenă unde ar fi trebuit să flecăresc, bârfind în stilul „salon", sau să joc partide de cărţi.

Nu mă consideram mai puţin nebună decât ei. Singura diferenţă era aceea că ei erau satisfăcuţi în inconştienţa lor, în timp ce eu mă torturam de a nu putea accepta jumătăţi de măsură. Nu eram mai avansată decât ei, dar ei se opriseră la jumătatea drumului crezând că au şi ajuns la ţintă, pe când eu nu-mi făceam nici o iluzie.

Cu violenţă, cu disperare, aşteptam. Eram încrâncenată în această aşteptare. Trebuia să găsesc. Ceea ce doream era un răspuns definitiv.

Lucidă, însă neştiind cum să caut, am continuat să mă duc la această Societate. Devenise un reflex.

Toată viaţa am nutrit recunoştinţă faţă de ei deoarece aflasem ce datorie îşi asumaseră. Acesta a fost refugiul meu

timp de ani întregi, şi trebuie să recunosc că, totuşi, aceşti oameni erau superiori, moralmente vorbind, celor de un nivel echivalent, dar care nu se ocupau de „aceste lucruri".

Am plecat în ziua aceea cu un vraf de cărţi sub braţ şi, foarte uimită, eu însămi, de hotărârea mea, am decis că mă voi întoarce în acest mediu. Şi apoi, doamnele acelea mi-au promis că-mi vor da o mică fotografie, o copie, a unuia dintre Maeştri. Am păstrat-o toată viaţa. O mai am încă.

Unii au spus că Iisus n-a existat, după cum n-ar fi existat nici Shakespeare, totuşi este incontestabil că influenţa lor există, şi asta la un nivel care le conferă o consistenţă suficientă pentru a putea s-o asimilezi cu o realitate adevărată. Trebuie recunoscut că cei care au putut să şi-i imagineze n-ar fi fost în stare s-o facă dacă erau oameni comuni, deci reiese un echivalent de valoare. Noţiunea de Iisus sau de Shakeaspeare a fost suficientă pentru ca înşişi cei care îi contestau să vorbească despre ei.

A putea să-ţi imaginezi stări umane superioare în calitate, este dovada unei tendinţe posibile şi realizabile.

Icoanele Sfinţilor, portretele Supraoamenilor nu sunt decât suportul material al unei idei, pentru cei încă incapabili să trăiască în abstractul acestei idei. Şi, când eşti în stare să o faci, descoperi în tine un respect profund faţă de tot ceea ce te-a ajutat sau îi ajută, în continuare, pe alţii.

Capitolul VI

Imitându-i pe membrii Societăţii Teozofice, pentru a-mi face corpul mai pur, mai vibrant, m-am apucat să execut tot soiul de exerciţii de gimnastică, de respiraţii – pranayama, asane – apoi să nu mai mănânc decât rareori carne. Curând, am devenit vegetariană.

Părinţii mei, toată familia mea, cu Luca în cap – ştiind cât de delicată era sănătatea mea – începură să se neliniştească. Le-am promis că, dacă vreodată sănătatea mea ar avea de suferit, nu voi persista în noul meu regim, ceea ce eram într-adevăr hotărâtă să fac, dându-mi bine seama că regimul vegetarian nu va putea singur să rezolve problemele mele metafizice şi că o sănătate perfectă mi-ar fi fost mai de ajutor decât o încăpăţânare stupidă.

Dar, promisiunea o dată făcută, nu calmă pe nimeni. Erau mereu în jurul meu, la pândă, ca să-mi controleze „noul capriciu". Ceea ce m-a mirat a fost vehemenţa lor împotriva vegetarianismului, contra gimnasticii şi a modului meu diferit de a trăi, altfel decât înainte; se împotriveau, cel puţin cu aceeaşi forţă cu care mă dezaprobaseră pe vremea când mă drogam.

Am ghicit imediat scopul batjocurilor la care eram supusă. Se serveau la masă, pentru toată lumea, îmbietoare porţii de friptură, iar înspre mine se împingea o farfurie cu cartofi fierţi în apă, fără sare.

Insuficient hrănită, nu era de mirare că acest regim vegetarian nu dădea rezultatele dorite. Mâncând puţin şi

inconsistent, am ajuns eu însămi să cred că a fi vegetarian era un lucru dăunător.

– Buddha este cel care te-a sfătuit să posteşti? Christos mânca şi carne şi peşte. Ai face mai bine să reciteşti Biblia sau te-ai hotărât, cumva, să-ţi schimbi religia?... Ar fi frumos să avem o budhistă în familie...

Nu se mai termina. Tata, mama, fratele meu, Luca, toţi continuau să mă sâcâie. Mai ales în timpul sărbătorilor, era greu, cu deosebire pentru părinţii mei. Prin „capriciile" mele, m-am separat de ei. Bucuria de a vedea toată familia la un loc – această familie pentru care ei munciseră din greu, pe care o iubeau atât de mult şi în care îşi puseseră toată nădejdea că o vor vedea realizându-se – era acum compromisă.

Eram afectată de supărarea părinţilor şi am decis că voi relua, cel puţin pe durata sărbătorilor, felurile de mâncare obişnuite, „ca toată lumea".

Era ajunul Crăciunului. Gerul se înteţea. Mă simţeam cam şubredă. Totuşi am fost obligată să duc un pachet voluminos unei vechi cunoştinţe a familiei, care locuia la periferie.

Ajungând acolo, în timp ce se flecărea cu amabilitate, iar eu încercam să mă încălzesc, se auziră nişte urlete inumane, oribile în neputincioasa lor disperare. Eu îi priveam îngrozită pe cei care se aflau lângă mine. Netulburaţi, ei mă lămuriră:

– Nu vă neliniştiţi. Se înjunghie un porc, ştiţi, pentru sărbători.

Bineînţeles, mi-a fost imposibil, la Crăciunul acela, să reiau un regim „normal", „ca toată lumea".

La masă, au încercat să-mi explice că morcovii şi cartofii suferă când sunt curăţaţi, că plantele sunt tot atât de sensibile ca şi animalele, că mimoza suferă când...

Totuşi, în ziua aceea nu mi-a fost mai uşor să mănânc morcovi decât carne de porc.

De altfel, la Societatea Teozofică, pe care continuam s-o frecventez, una dintre obsesiile majore era vegetarianismul.

Ajunsesem să am un sentiment penibil ascultându-i cum discută ore întregi despre aceste binefaceri invocând, în plus, teorii care subliniau importanţa regimului vegetarian, oferind chiar reţete culinare: a nu se folosi unt, ulei, niciodată să nu „repeţi", niciodată să nu... Ei susţineau că nu mănâncă nici carne, nici peşte, din milă pentru bietele fiinţe, uitând că purtau – ca şi mine, de altfel – mantouri de blană şi pantofi de piele. Încercam să-i determin la devierea, sau mai curând la extinderea temei. Se vorbea, deci, despre efectele cărnii ca hrană, argumentul contra fiind acela că tot ceea ce este animal, adică pasiune inconştientă, nu poate avea drept consecinţă, o dată îngurgitată, decât dispoziţii asemănătoare... şi aşa mai departe... dar nu îndrăzneam să stărui în această părere critică temându-mă că, din neatenţie, aş putea să-i tulbur în dulcile lor iluzii. Nefiind, eu însămi, capabilă decât să le pun probleme şi nu să le ofer soluţii pozitive, neştiind cum şi cu ce anume aş putea înlocui ceea ce susţineau", mi-am zis că ar fi necinstit să-i clintesc din mulţumirea lor. Nu-i iei calmantele unui bolnav care suferă, şi binecuvântaţi fie cei care au răbdarea să se joace cu fiinţele care au încă nevoie de a se juca.

Se discuta, prin urmare, despre vegetarianism, dar şi despre levitaţie, materializări, apariţii, premoniţii, clarviziune, reîncarnare, intrarea în Samadhi, în Extaz. Ascultându-i, ar fi trebuit să-ţi închipui că ei, cu toţii, beneficiază din plin de aceste „minuni". În timp ce vorbeau, folosind cuvinte sanscrite, arborau şi un aer misterios, de ostentativă modestie.

Întâlnindu-se şi discutând lucrurile acestea era, pentru ei, dovada că progresau „pe cale". Erau siguri că pot da explicaţii filozofice, chiar ştiinţifice pentru teoriile lor şi, la fel ca orice congregaţie care se reuneşte prin comuniune de idei, doreau să participe toată lumea la discuţiile lor. Prozelitismul era în floare.

Trebuie să admit că mijloacele lor de propagandă nu erau nici violente, nici impregnate de ură, doar o tenace ambiţie de a convinge şi milă faţă de cei „care nu înţelegeau".

Profund încredinţaţi că au dreptate, ei erau fericiţi şi chiar capabili să suporte eşecurile, durerile vieţii, cu mai multă uşurinţă, cu mai multă detaşare decât muritorii obişnuiţi, aşa încât nu puteau să înţeleagă refuzul altora de a se alătura teozofilor.

La drept vorbind, ei erau ori, cel puţin, încercau să fie mai buni, mai toleranţi, mai înţelegători, mai miloşi decât sunt oamenii în general. Ei suportau mai uşor durerea, a lor şi a semenilor, moartea şi doliul, dar asta nu-i împiedeca să rămână mereu în afara problemei fundamentale a Realităţii existenţei. Astfel că era vorba, de fapt, despre acceptarea unei narcoze!

Teoria reîncarnării putea să aducă – şi mi-a adus mie însămi – anumite explicaţii valabile, acceptabile în domeniul practic al vieţii, în această lume fenomenală, trăită zi după zi, care durează de mii sau milioane de ani.

Acesta era, de altfel, punctul „cheie" al teozofilor, teorie datorită căreia acceptau cu curaj viaţa, aşa cum se înfăţişa, cu speranţele ei, cu neînţelesele ei dureri, căci erai responsabil de calitatea vieţii tale, care nu era decât rezultatul propriilor acţiuni anterioare.

Deci, iată cum se explică liberul arbitru.

În acelaşi timp, progresul spiritual al omului era tema discuţiilor interminabile: dacă a fost mai întâi oul sau găina,

cine a fost mai întâi – cauza primă, sau efectul, înaintea primei cauze? Aşadar, în loc să sfârşească definitiv cu toate, o dată mort, omul re-începe o altă viaţă, mai mult sau mai puţin ameliorată faţă de existenţa precedentă.

Confundând durata cu eternitatea, această teorie a revenirii necontenite satisfăcea nevoia lor de veşnicie. Se simţeau astfel înglobaţi într-o eternitate a lor. Fiindcă simpla premiză că un lucru care are un început trebuie să aibă şi un sfârşit nu-i tulbura deloc. Am auzit chiar vorbindu-se despre „o veşnicie lungă".

În ceea ce mă privea, reîncarnarea luată drept realitate, redusă la domeniul senzorial, mi se părea posibilă, dar încercând să-mi imaginez acest nou re-început, mă simţeam iremediabil prinsă în capcană.

Era, în definitiv, o acumulare din ce în ce mai gravă de fapte, de idei, de senzaţii... Într-adevăr... „o eternitate lungă". Cum să te descurci cu toate astea? Poţi fi liber fără să negi viaţa?

Se spunea că, pe măsură ce atingeai un grad mai înalt de perfecţiune, de sfinţenie, te eliberai de încarnări omeneşti, de închisoarea necontenită a naşterilor şi a morţii, astfel că lanţurile erau rupte şi puteai trece, în mod natural, într-o altă ierarhie, cea a Supraoamenilor, a „Omului nou".

O noblеţe incontestabilă susţinea această teorie, cu toate că, logic, o astfel de posibilitate nu era deloc realizabilă.

Dacă erai obligat să trăieşti la infinit, în chip de prizonier al acestei „eternităţi lungi", era firesc să doreşti, cel puţin, să perfecţionezi această închisoare. Boala incurabilă ar fi trebuit, pe cât posibil, să fie scutită de dureri.

Am văzut oameni care s-au sacrificat, vrând să amelioreze viaţa umană. Ei credeau că pot, prin legi stricte, să oblige fiinţa umană la acceptarea acestor binefaceri, dar

pentru ca asta să se poată întâmpla ar fi fost nevoie de o mulţime de oameni cu un nivel moral foarte ridicat, persoane care să înţeleagă, să accepte şi să sprijine instaurarea acestui bine pentru ceilalţi – şi nu fiinţe care să raporteze totul la interesul lor personal.

Mi-am zis că ar trebui să-ncerc să devin Supraom, să deschid în mine posibilităţile de autodepăşire.

Era probabil foarte greu, fiindcă nu vedeam în jurul meu decât nişte bieţi oameni şi mă vedeam pe mine însămi la fel de neajutorată.

Pentru a mă convinge de posibilitatea existenţei Supraoamenilor am invocat din nou istoria umanităţii, zicându-mi că, dacă pământul putea să poarte criminali şi sfinţi, idioţi şi genii, atunci de ce n-ar fi în stare natura să aducă pe lume exemplare de excepţie, care să întrunească virtuţile Supraomului...

Dar tot acest demers mental m-a readus, cu durere, cu disperare, la problemele lui „de ce" şi „când". A lui „de ce" mai ales deoarece, chiar admiţând că lumea întreagă a fost, la un moment dat, bună, perfectă, înţelesul eforturilor trecute pentru a ajunge la această soluţie, rămânea pentru mine un tot atât de grav mister.

Marea mea durere era şi avea să rămână mereu, aceea de a nu putea şi a nu vrea să admit lumea fără o explicaţie perfectă, neputând şi nevrând să-l accept pe Dumnezeu, care a îngăduit existenţa acestei lumi neînţelese, inadmisibile, făcându-ne astfel prizonierii fără de scăpare ai acestei vieţi. Mă simţeam bolnavă de nostalgia iubirii faţă de acest Dumnezeu, pe care nu voiam să-l accept. Era, oare, o situaţie fără ieşire?

Unde se afla, deci, „poarta strâmtă" pentru a putea să ieşi din această închisoare?

*
* *

Aşadar, devenisem vegetariană şi luam parte la discuţii interminabile cu această lume de teozofi, care pretindeau că au înţeles totul. Făceam Hathayoga şi reuşisem destul de bine să stau în cap, cu picioarele în aer, dar nu exista nimic răsturnat în mine, în afară de corp. Oroarea mea faţă de urâţenie, de durere şi de inexplicabil, rămăseseră aceleaşi.

Aşteptam, mai departe, ca să se producă în mine ceva care să mă ajute să accept cotidianul dat oamenilor. Şi apoi, la drept vorbind, nu eram deloc sigură că puţinul pe care îl învăţasem la teozofi era adevărul adevărat. Şi, în fond, nici nu ştiam cum pot cunoaşte acest eventual adevăr al reîncarnării, al Supraomului...

Mi-a venit ideea să merg în India, dar mi-am dat seama că asta ar fi putut să fie încă o înfrângere. Să găsesc acolo alţi teozofi?

Aveam impresia că trăiesc într-o halucinaţie continuă şi, în acelaşi timp, eram suficient de lucidă pentru a nu-mi oferi, mie însămi, explicaţii consolatoare.

Refugiul meu a fost lectura. Mergeam frecvent la Societatea Teozofică – binecuvântată să fie în veci – şi luam de acolo cărţi care îmi erau recomandate.

Speram în sinea mea că efortul la care consimţeam, mă va conduce totuşi, către ceva relevant, dar nu puteam fi sigură de nimic. Tatonam cu angoasă în tenebrele din neştiinţa mea.

N-aveam pretenţia că acuzaţiile pe care le aduceam Vieţii erau întru totul întemeiate, dar dacă această întrebare a „de ce-ului" Existenţei rezona cu atâta intensitate în mine, ea trebuia, în mod sigur, să fie prezentă şi în conştiinţa altor

oameni. Era oare posibil ca nici una dintre aceste ființe să nu fi găsit un răspuns incontestabil? Aceste milioane de făpturi omenești care populează pământul au trăit și trăiesc, cu toții, în aceeași necunoaștere, supunându-se unei acceptări oarbe? Martirii, sfinții, Iisus?

Acest zbucium al meu, acest coșmar deveneau palpabile, tangibile. Atingeam lucrurile din jurul meu ca și cum aș fi vrut să mă conving de realitatea lor, priveam oamenii cu certitudinea că, în curând, aveau să fie cu toții morți. Știam că și eu însămi, inevitabil, voi muri. Să mor fără să fi înțeles de ce am venit pe lume, de ce am trăit, de ce am suferit și am căutat? Sau să devin Supraom ca să văd în jurul meu numai suferință? Bineînțeles, nu există doar suferință în această lume, dar bucuria nu șterge lacrimile, gemetele, urâtul.

Negreșit, eram obsedată, nu mă gândeam decât la asta, zi și noapte. Oh, aceste nopți în care spiritul meu nu adormea niciodată complet, și aceste zile când, amorțită de ne-înțelegere, trăiam în așteptarea miracolului care ar fi putut să explice totul! Aș fi vrut să-l rog pe Dumnezeu să se milostivească de mine!

Și m-am rugat acestui Dumnezeu, în existența căruia nu credeam. L-am rugat să aibă milă de mine.

Îmi amintesc ora, exact ora acelei supuneri. Dar nu eram – chiar implorând – complet supusă, decât doar rugăciunii, fiind mai departe hotărâtă să-i lansez provocarea de a-l aștepta mereu, până la sfârșitul vieții mele. Sufletul meu tânjea să se poată avânta spre iubire. I-am vorbit lui Dumnezeu ca unui virtual iubit și, într-o disperare nebună, i-am făgăduit că nu voi iubi pe nimeni, cu aceeași intensitate, ca pe El.

Am făcut, în genunchi, acest act de smerenie.

Îmi simțeam fața inundată de lacrimi, îmi simțeam corpul, toată ființa, încordate, și-mi auzeam vocea consacrând pactul dintre Dumnezeu și mine. Eu îi ceream, îl imploram

să mi se arate, făgăduind că după aceea voi fi, pentru totdeauna, în serviciul Lui.

Fără să ştiu pentru ce iau această decizie, am mai promis că „după aceea" nu-i voi mai abandona niciodată pe oameni, pe aceste fiinţe pe care El le-a creat atât de departe de perfecţiunea sa şi care se declarau, totuşi, a fi asemănătoare cu El.

Epuizată, incapabilă să mai stau în genunchi, m-am întins pe jos. Am rămas ghemuită acolo mult timp, cu faţa scăldată în lacrimi, apoi, cu ultima rămăşiţă de putere, m-am ridicat şi m-am întins pe pat.

Un moment de relaxare, cu ochii închişi. Mi-am amintit, involuntar, acel exerciţiu cu trandafirul, despre care am citit într-una dintre cărţile lui Rudolf Steiner.

Mi-am imaginat un trandafir. Era roşu, catifelat, acest trandafir şi foarte, foarte proaspăt. Atât de proaspăt, încât roua strălucea deasupra petalelor lui.

Cu ochii închişi, priveam trandafirul. Era frumos şi pur, stătea aproape de faţa mea. I-am simţit parfumul. Acest parfum alunecă în inima mea.

După aceea n-a mai fost nici un trandafir. Esenţa trandafirului a acaparat totul. Era ca şi cum extractul abstract al parfumului de trandafir mă înlocuise în interiorul inimii mele.

Apoi un gol. Un vid imens se căscă în mine, ţinându-mă trează.

Am căzut în acest vid, identificându-mă cu el. Şi în golul din fiinţa mea, Dumnezeu îşi găsi locul său. Era acolo. Mă aştepta.

Momentul în care îi facem lui Dumnezeu loc în noi, semăna cu moartea. Şi chiar este o moarte. Mori tu însuţi, cel care ai fost până în acea clipă.

Eu însămi am simţit „asta", dar exact „asta" m-a eliberat de eul meu. Eternitatea era cea care locuia atunci în mine.

O frică sacră m-a ajutat să asist la această moarte a propriei mele ființe, dăruindu-mi o fericire fără limite și dându-mi, apoi, șansa de a înțelege ce înseamnă să te naști din nou.

Mi-a fost imposibil să aflu cât a durat această trăire unică: două minute? Un sfert de oră? Un ceas?

Revenind la conștiința cotidiană, primul lucru de care mi-am dat seama a fost că-mi era greu să-mi reiau respirația normală. Bănuiam că, o vreme, probabil nici nu respirasem. Deci, poți trăi fără să respiri! Deci, viața este independentă de corp!

Aceste gânduri mi s-au părut, pentru moment, de cea mai mică importanță; mi-au traversat cugetul, fulgerător. Ceea ce avea importanță în momentul acela era calitatea bucuriei care mă domina. O bucurie calmă, profundă. Nu semăna câtuși de puțin cu o beție; dimpotrivă, era o stare trează, de dragoste împlinită. O dragoste sacră. Fiecare fibră a ființei mele beneficia de această revelație.

Dar, de-o importanță supremă a fost orbitoarea descoperire că, în afară de tot ceea ce am putut gândi și simți, exista un lucru necunoscut, ascuns în noi, depășind orice așteptare, orice imaginație.

Sacralitatea acestei descoperiri era copleșitoare. Prin nici un mijloc cerebral, prin nici o forță volitivă, n-ai fi putut atinge această nouă dimensiune a conștiinței. Depășind, în mod absolut, cadrul logic al mentalului, era evident că limbajul uman nu mai putea fi un instrument adecvat pentru exprimarea unui lucru, existând într-o dimensiune extramentală.

Mi-am dat seama, cu umilință, că li se reproșează, pe nedrept, sfinților, misticilor, yoginilor, că nu vorbesc limpede despre experiențele lor extatice. Chiar dacă ar vrea, n-ar putea și, să nu fii în stare să exprimi această fericire, această stare

de graţie, devine o tortură pentru cel care, după ce a trăit extazul, în „realitatea" sa nemijlocită, se află în imposibilitatea de a împărtăşi totul celor apropiaţi, care vor să înţeleagă. Nu le rămâne altceva de făcut decât să se exprime prin exemplul propriei lor vieţi. Poţi să explici muzica unui surd când, pentru a o înţelege, însăşi muzica este aceea pe care trebuie s-o asculţi? !

Dându-mi clar seama de imposibilitatea de a explica oricui ceea ce am cunoscut şi temându-mă să nu fiu greşit înţeleasă ori să nu-mi fie minimalizată trăirea, dar realizând, totodată, forţa fertilă a tăcerii, am hotărât să nu vorbesc nimănui despre secretul meu, nici chiar lui Luca şi, ca de obicei, mai ales lui Luca.

Mă vedeam acum în situaţia de a nu putea „explica" foarte clar ce vrea să însemne aceea „Extaz".

Dacă totuşi vorbesc aici, prin scris, este dintr-o datorie de conştiinţă. Trebuie să fiu, în acest fel, martorul declarat al expèrienţei trăite, al experienţei care concretizează posibilitatea umană de a depăşi condiţia cunoscută de majoritatea oamenilor, aceea de a beneficia de un orizont, dincolo de orice aşteptare.

M-a inundat atunci o imensă recunoştinţă. Eram orbită de a fi primit acest dar care mi se părea mult peste ceea ce meritam.

„Nu-mi voi abandona niciodată semenii". Această promisiune pe care o făceam mi se părea acum nu numai uşoară, dar şi irevocabilă.

Mi-era îngrozitor de teamă că nu voi corespunde acestei „fiinţe noi" care devenisem.

Vreau să mai adaug încă un lucru ciudat: când Luca se întoarse, două ore mai târziu, aşa după cum promisese când a plecat, mă privi îndelung. Un moment mi-a fost frică să nu

descopere – pe faţa mea – tot ceea ce am simţit şi am trăit, să nu ghicească intenţia mea de a tăinui toate acestea; fericirea strălucea încă în mine, conţinută în forţa care mă iluminase.

Contrar temerilor mele, Luca îmi spuse:

– Mi s-a întâmplat un lucru mai mult decât extraordinar. Plecând de la tine, cam după o jumătate de oră, m-am simţit obosit şi, grăbit să mă relaxez, am luat un taxi... La un moment dat, trecând cu automobilul pe lângă grădina publică, cea din mijlocul oraşului, am simţit deodată în mine forţa arborilor, energia care urca în ei şi, concomitent, în corpul meu. A fost splendid, însă aproape intolerabil. Devenisem eu însumi arborii aceia. A fost ca un leşin... foarte scurt... o pierdere a conştiinţei, o infuzie de bucurie şi de forţă. N-aş putea spune că era dezagreabil, dimpotrivă, dar nu avea câtuşi de puţin aparenţă amuzantă... Îmi imaginez că – într-un anumit fel – agonia seamănă cu asta... Dar ce ochi faci! De ce mă priveşti aşa? ! Ştii, a început să-mi fie frică de tine... Sper că n-o să ajungi vrăjitoare... Numai asta-ţi mai lipseşte! Ar trebui, probabil, să te duci mai rar la aceşti teozofi... sau ai găsit acolo pe cineva care îţi face curte, care-ţi place mai mult decât mine?

N-am răspuns nimic. Într-adevăr, găsisem pe cineva care îmi plăcea mai mult decât el...

Capitolul VII

După ce am avut experienţa Extazului, am revenit în cotidian cu certitudinea că trebuie, cu oi ce preţ, să găsesc posibilitatea de a repeta această experienţă, care fusese o surpriză; acel Extaz mi se părea lucrul cel mai grav, cel mai neaşteptat, cel mai important şi mai decisiv din tot ceea ce am putut gândi ori simţi până în acel moment al vieţii mele. Realitatea acestei forţe nemaipomenite, pe care am găsit-o ascunsă în mine şi dominând toată fiinţa mea, mi s-a părut prezentă pentru totdeauna. O forţă alcătuită din linişte, cu gustul Eternităţii imuabile. Nu trebuia decât să devin stăpână pe forţa aceasta.

Un respect nu faţă de mine însămi, ci faţă de ceea ce corpul meu ascundea misterios, necunoscut, mă domina complet.

Îmi acopeream inima cu mâna, având un sentiment de recunoştinţă sacră. Era acolo, în locul inimii, unde începuse totul.

Îmi era aproape teamă să nu tulbur, să nu izbesc, să nu rănesc această forţă. Mă simţeam responsabilă faţă de „Sacrul" prezent în mine. Acest sentiment nu mă mai părăsea. Aveam impresia că sunt în acelaşi timp eu însămi şi că, în interiorul meu, devenisem martorul persoanei mele. „Eul" se deplasase în profunzime.

Viaţa la care asistam, lucrurile pe care le făceam nu-mi mai erau indiferente. Mă obliga să simt, astfel, amintirea acestei Prezenţe din mine.

Logic, mi-a fost simplu să cred că, probabil, întreaga natură trebuie să ascundă şi să fie susţinută de această forţă. Era exclus, imposibil, ca eu să fi fost singura care beneficiase de miracolul incomparabilei forţe.

Nu s-ar putea spune că această certitudine s-a trezit în mine printr-un proces „logic"; un subtil simţ interior, o percepţie extrem de intimă au confirmat senzaţia aceea unică. Mi-a venit în minte ideea că această forţă rezidă în orice lucru, prizonieră a materiei pe care a creat-o şi pe care o susţine. Cred că este aceeaşi forţă pe care o conţine şi atomul.

Unitatea acestei forţe în lume trebuie să fie perfectă.

Probabil că doar modalităţile de expresie sunt cele care diferă, şi asta la infinit.

Forţă perfectă la început, dând viaţă la tot, ea nu face decât să aştepte, potenţial şi activ, ca fiinţa umană s-o elibereze, o dată realizată conştientizarea. Omul, devenit responsabil, participă astfel la Creaţie.

Sentimentul pe care l-am trăit şi care însoţea această idee ar putea să fie rezumat prin cuvintele: „Sacralitatea Vieţii".

Chiar beneficiind de fericirea Extazului am putut, printr-un efort de voinţă – şi efortul a fost mare – să rămân lucidă; fiindcă, incontestabil, cel căruia îi este dat să trăiască un moment de graţie, are tendinţa – atât de totală este fericirea – să nu-şi mai pună probleme şi să accepte această fericire nu doar ca explicaţie, ci şi ca soluţie. Dar, tocmai din recunoştinţă pentru ceea ce mi-a dat experienţa Graţiei, am simţit că am datoria de a merge mai departe în înţelegerea ei şi nu s-o folosesc în chip de drog.

Grava acuzaţie pe care o adusesem Creaţiei, până în momentul Extazului, mă obliga – şi eu voiam să rămân loială faţă de mine însămi – să nu mă opresc la jumătatea drumului.

Problemele intelectuale, metafizice, sentimentale, care m-au tulburat, care m-au torturat până în acel moment, rămăseseră tot nerezolvate. Prin Graţia pe care am cunoscut-o, devenisem conştientă că nu mai aveam voie să-mi pun problemele în acelaşi fel ca înainte – problema durerii, a imperfecţiunii Creaţiei, care m-au chinuit atâta – pentru că ştiam acuma, avizată fiind, că eu însămi eram un mister pentru mine.

Năvala acestei forţe atotcuprinzătoare, pe care o cunoscusem în acel Extaz, nu-mi mai permitea să mă aventurez în ipoteze sau în argumente care mai înainte mi se păruseră valabile.

Sentimentul ciudat, care mă împiedicase până în ziua aceea să mă sinucid, căpătă, deodată, o motivaţie limpede: eram departe de a cunoaşte „totul", deci nu puteam să iau decât decizii arbitrare şi mereu pe lângă adevăr, alături de realitate, deci actul meu de a-mi lua viaţa ar fi fost inutil.

Abia atunci mi-am dat seama de motivul ne-înţelegerii marilor filozofi, care şi-au elaborat concluziile asupra misterului Creaţiei, bizuindu-se pe instrumentul mental, un instrument parţial, care reprezintă în sine exact contradicţiile dualităţii Binelui şi Răului; folosindu-se de instrumentul cu resurse insuficiente pentru scopul propus, filozofii nu puteau să ajungă decât tot la rezultate parţiale, interesante ca jonglerii mentale, dar niciodată definitiv concludente. Este evident că, dacă un adevăr există, el nu poate să fie decât Unic, şi că diversele opinii ale filozofilor sunt dovada neîndoielnică a neviabilităţii teoriilor elaborate de ei.

Probabil că numai cercetările fizicienilor, împinse la extrema limită, vor putea atinge realitatea ultimă a materiei. Materia având toate şansele de a nu fi, în definitiv, decât „Câmp" în vibraţie, deci susceptibil de a mai fi studiat.

Dacă însăşi această concluzie sau oricare alta nu trebuie să fie niciodată un răspuns la „de ce-ul" Existenţei, cel puţin ar putea să pună capăt orgoliului acelora care cred că vor fi în stare să rezolve problemele metafizice. Afirmaţia lor parţială sau împotrivirea lor nu vor fi decât bariere sterilizante, cu care vor încerca să zăgăzuiască viitoarele cercetări.

Îmi dădeam seama că argumentele mele de atunci nu erau decât ipoteze intelectuale, deci parţiale, cu durată efemeră; momentul Graţiei nu hotărâse, prin urmare, nimic. Acest moment n-a făcut decât să-mi probeze că, în afară de cotidianul cunoscut, există în om domenii încă neexplorate. Ar fi o dovadă de ignoranţă nemăsurată să crezi că totul este cunoscut. Probabil că totul este posibil, dar nu încă şi înţeles.

Luând hotărârea de a amâna pentru altădată judecata definitivă, sau chiar de a nu mai îndrăzni să judec, mi-am zis că era, pentru moment, singura atitudine loială.

Acum, că „gustasem" din incontestabila dar misterioasa forţă care se ascundea în fiinţa mea, devenisem mai modestă, mai smerită. După momentul de Graţie, grija pentru a-mi conserva luciditatea, nevoia de a găsi explicaţii, au devenit mai puţin dureroase pentru mine. Mă simţeam, în fine, capabilă să tolerez toată suferinţa, fie că era a mea sau a celorlalţi, fără să mă mai las măcinată de revoltă sterilă; eram foarte decisă de a-mi da toată osteneala pentru ca să alin orice durere, a mea ori a celorlalţi. Niciodată nu aveam să mai abandonez...

Instinctiv, tot ceea ce era misterios, inexplicabil, obscur, îmi repugna. Marele mister al Existenţei îmi era de-ajuns. Nu mai luam în seamă neînsemnatele superstiţii, născute din frică.

O dată conştientă de faptul că fac parte integrantă din taina infinită a Creaţiei, nu-mi mai rămânea decât să contribui

la curăţirea de suferinţă a acestui mister, altfel spus, să ajut Omul pentru a ajunge să fie stăpânul devenirii sale, conştient de Eternitatea lui.

Fireşte, nu-i puteam ajuta pe ceilalţi decât începând cu mine însămi. Pentru a fi în stare să vindeci trupul bolnav al aproapelui tău, e nevoie să fii medic; ca să alini sufletul altora, trebuie să-ţi fi găsit echilibrul propriu.

Tot în aceeaşi epocă, un alt sentiment straniu m-a dominat: regretul că noi, oamenii, suntem cei care tratăm rău viaţa, în posibila sa perfecţiune, prin comportamentul nostru absurd şi că toată urâţenia, toată suferinţa erau dovada indiscutabilă a deficienţelor omeneşti şi nu ale Existenţei în sine; şi, de asemenea, dovada libertăţii omului de a alege, a participa, a încerca, a crede, a face efortul de a înţelege şi de a câştiga.

Fericirea pe pământ nu depinde decât de nivelul elevat al conştiinţei oamenilor.

Orice teorie, laică sau religioasă, ar fi putut fi eficace cu condiţia ca acei care o reprezintă să se ridice la înălţimea idealului lor. Nu teoriile sunt cele care trebuie contestate, ci aceia care le aplică prost.

Aş fi putut zice că aceia care folosesc cuvântul Dumnezeu, ca echivalent al sacralităţii, sunt chiar ei cei care îl fac pe Dumnezeu să sufere.

Am ajuns să-mi fie milă de acest Dumnezeu-Forţă, pe care îl vedeam încarcerat în creaţia lui. Aş fi vrut să-l eliberez pe acest Dumnezeu pe care l-am găsit în mine şi pe care credeam că-l găsesc în orice lucru, în orice fiinţă şi, fiind în stare să-i fac dreptate acestei forţe, eliberarea nu putea să fie decât dreapta înţelegere şi dreapta colaborare.

Tot în perioada aceea, am reluat iarăşi studiul teoretic al materialismului dialectic, dându-mi seama că efortul acestei doctrine putea fi cu adevărat fertil dacă oamenii care

o experimentează se dovedesc suficient de evoluaţi, intelectual şi moral pentru a o înţelege şi a nu o altera, a nu-i deforma traiectoria ascendentă.

Cu preţul eroismului şi al sacrificiului pentru „mai bine", acest marş forţat consacrat accelerării evoluţiei umane conţinea în sine o dorinţă, o voinţă sfântă.

În orice caz, am văzut cu ochii mei şi am cunoscut personal oameni care şi-au sacrificat viaţa ca să realizeze acest efort pentru „mai bine" pe pământ. Au fost arestaţi, torturaţi şi au murit în numele acestui ideal terestru care, în esenţă, presupunea că totul este important şi că totul se petrece, implicit, înăuntrul Eternităţii. Acest ideal oferea posibilitatea dialectică de a progresa la infinit şi de a face, prin acumularea cantitativă, saltul calitativ nu în inexplicabil, ca la Hegel, ci în înţelegerea şi acceptarea infinitului.

Acest sentiment sacru, fie că există, fie că nu, va fi incapabil să schimbe vreodată ceva din realitatea „concretă" a Eternităţii. Pentru spiritele mediocre, mărginite, acest mister ar putea să pară steril şi să fie respins, dar există şi alternativa de a fi acceptat, ca o ipoteză fertilă.

*

* *

Perioada care a urmat Extazului a fost pentru mine un „timp de exil". „Poarta cea strâmtă" care se deschisese pentru o clipă asupra unei fericiri nemaivăzute, s-a reînchis la loc.

Am rămas cu nostalgia Paradisului întrevăzut. Fiindcă zadarnic aşteptam ca prezenţa sacră să revină; nimic nu se clintea. Am reluat, inutil, exerciţiul trandafirului, totul era cufundat într-o linişte sumbră. Inutil imploram eu extazul să se reînoiască, nimic nu răspundea. Nu-mi rămăsese ca certitu-

dine decât amintirea vie care trăia în mine. Şi, lucru ciudat, această amintire – contrar a ceea ce se întâmplă de obicei cu amintirile – cu cât trecea timpul, cu atât devenea mai intensă.

Noi eram, amintirea şi eu, faţă-n faţă: ea, cu promisiunea de fericire extremă, eu, cu făgăduiala inimii de a nu se opri în căutarea soluţiei care putea să redeschidă „poarta strâmtă".

Mă întrebam cu spaimă, dacă-mi va mai fi vreodată dat să deschid iarăşi această poartă, şi dacă, după aceea, nu se va mai închide niciodată.

Nu mai era vorba despre problema metafizică a lui „de ce", acum trebuia să aflu „cum", fiindcă doream să găsesc în mine însămi o metodă de lucru, pentru a reînvia această amintire. Viaţa exterioară şi cea interioară nu erau decât o singură forţă grandioasă, pe care am simţit-o în chiar rădăcinile fiinţei mele, atâta timp cât a durat Extazul – o forţă care era acolo, care mă aştepta, dar eu nu ştiam cum să ajung la ea.

Îmi era groază că voi muri, înainte de a fi putut să forţez această poartă strâmtă.

Dar, oricât aş fi fost de nemulţumită faţă de ceea ce puteam găsi la Centrul Teozofic, era totuşi singurul loc care mă atrăgea.

Dorinţa de a mă duce în India deveni o obsesie dar, datorită anumitor împrejurări, n-am reuşit să plec acolo. De fiecare dată, cuvântul „Karma" îmi revenea în minte. Vedeam în jurul meu oameni care plecau în India ca să se plimbe. Eu, care aveam un motiv fundamental, nu puteam s-o fac... am reuşit doar să stau câteva zile la Viena. Acolo, am fost primită la Fundaţia Societăţii Teozofice.

Am întâlnit în străinătate aceeaşi atmosferă pe care am cunoscut-o şi în ţară. Aceleaşi obsesii ale vegetarianismului, o jalnică asceză sexuală, abstinenţă de la alcool, de la tutun, aceleaşi preocupări ale unei lumi destul de comune, aceleaşi

eforturi... cunoscuta nevoie de a „poza", de a dori să pari ceea ce eşti departe de-a fi în realitate. Am reîntâlnit o identică obsesie a propriei persoane, aceeaşi ignorare a esenţialului, neschimbată complezenţă în toate „similis"-urile Eliberării. Şi totuşi – mă repet cu bună ştiinţă – numai printre aceşti oameni mă simţeam în largul meu, întru nimic ridicolă. Eram lucidă, constatând toate capriciile şi anomaliile lor, totuşi conştientă că aceste căutări ale lor îi înnobilau, conferindu-le vederi mai largi.

Între 1939-1944, perioadă în care au fost cuprinşi cei mai dramatici ani ai războiului, am putut găsi un refugiu la Societatea Teozofică; acolo mi s-a oferit consolare şi nădejdea că, într-o bună zi, pacea va reveni pe pământ astfel că, de îndată ce va fi posibil, îmi voi putea relua cercetările temeinice în afara cărora, practic, nu mă interesa nimic. India rămăsese obiectul speranţelor mele şi mi se părea că mă aşteaptă mereu.

Am văzut oameni care, prin exerciţii – pe care eu am refuzat să le practic – ajungeau la anumite deschideri ale „centrelor"; prin intermediul acestora, „iniţiaţii" intrau în posesia unor „puteri", a unor însuşiri „miraculoase" – siddhi, cum erau numite şi de care erau foarte mândri, ba chiar făceau din ele scopul străduinţei lor.

Pot depune mărturie, într-adevăr, că mi-a fost dat să văd astfel de fenomene ciudate.

Nicolae Serafim, o fiinţă pricăjită, un funcţionar mărunt, contabil la o bancă, s-a supus la asemenea constrângeri ascetice care au provocat stupefacţia tuturor şi disperarea familiei.

A început prin a lua lecţii „de meditaţie", de la un necunoscut.

A fost, bineînţeles, obsedat de vegetarianism şi, apoi, foarte mândru de a fi devenit vegetarian. Pe urmă n-a mai

pus limba pe alcool – dar l-am văzut o dată cum ronţăia o bomboană, umplută cu un amestec alcoolizat – şi curând se declară ascet sexual. Se lăuda grozav cu această „virtute" şi nu le vorbea femeilor decât cu ochii aplecaţi, la doi metri distanţă. Apoi a început să mănânce, din ce în ce mai puţin, ajungând să nu se hrănească decât cu un iaurt pe zi; pe urmă două pe săptămână, unul pe săptămână... A invitat o dată, o grămadă de prieteni, servind un bufet abundent, din care el n-a gustat nimic. Era atât de slăbit, încât nu se mai putea ţine pe picioare... Palid, rătăcit, scheletic, rămăsese întins pe o canapea, uitându-se la noi cum mâncam.

A murit la azilul de nebuni practicând, faţă de toată lumea – adică medici şi infirmiere – onania.

Petre Calomir, mic, nervos, tânăr cu părul alb, de profesie croitor, reuşise, printr-o muncă asiduă, să-şi facă o cultură filozofică interesantă. Scrisese câteva articole care plăcuseră şi fuseseră publicate. Astfel deveni unul dintre cei din cercul nostru, care erau ziarişti, scriitori, profesori. I se arăta tot respectul posibil.

Mai mult decât timid, el veni, totuşi, într-o zi să ne declare cu toată gravitatea, ceea ce ne lăsă încremeniţi, că el era „Stăpânul Lumii".

Era în perioada 1939-1942. Ne-a spus că Hitler era unul dintre principalii săi subalterni şi nu făcea altceva decât să îndeplinească ordinele lui, ale lui Calomir.

Petre Calomir ne făcea deseori vizite. De îndată ce sosea, arbora un aer misterios, cu nuanţe confidenţiale, comunicându-ne:

– I-am ordonat lui Hitler să... înceapă atacul Poloniei...

Ei bine, trebuie să recunosc că, fără excepţie, fiecare mişcare a lui Hitler ne era prevestită de Petre Calomir, cu trei zile înainte. Noi eram îngroziţi. Mediumitatea lui era

uluitoare. A fost cel mai mare medium pe care l-am cunoscut vreodată. De anvergură mondială...

Eu îi voi rămâne totdeauna recunoscătoare fiindcă, graţie lui, am rămas în viaţă: Petre Calomir m-a prevenit, cu trei zile înainte, despre un bombardament teribil. I-am ascultat sfatul şi m-am refugiat la ţară. Într-adevăr, casa mea a fost bombardată şi distrusă de sus până jos, exact în ziua prezisă de el.

Noi l-am întrebat de ce, bunăoară – nu îi ordona lui Hitler să facă pace? Dar Calomir ne răspundea că are „secretele" lui şi niciodată nu s-a contrazis şi nu şi-a schimbat părerea...

A murit înainte de a se termina războiul, într-un accident pe care nu părea să-l fi prevăzut.

Teodor Sabău, scriitor de mâna a doua, îmi telefonă într-o zi cerându-mi o întâlnire pentru că avea, zicea el, un lucru important să-mi comunice.

A venit. Ne-am aşezat. Iar el a început să-mi „explice"... Biblia.

Pentru introducere a ales „Cântarea Cântărilor". Cum nu făcea decât să psalmodieze textul, eu, aşteptând să ajungă la un subiect important, pentru care mă deranjase, nu mai ascultam, cu gândul aiurea... apoi, pe neaşteptate, am simţit un lucru atât de nemaipomenit, încât am început să devin atentă; eram pradă unei excitaţii sexuale, în pragul unui orgasm. L-am privit pe omul din faţa mea: ţinea ochii închişi, era palid şi psalmodia cuvinte incoerente.

Cuprinsă de o furie cumplită, m-am ridicat ţipând la el:

– Afară, imediat să ieşi... afară!

El începu să plângă, zicându-mi:

– Am vrut să-ţi împărtăşesc un secret. Am considerat că eşti demnă de asta.

– Afară, ieşi imediat afară! N-am nevoie de secrete de acest gen.

A plecat plângând în hohote.

Trei zile mai târziu am aflat, întâmplător, că înnebunise şi a trebuit dus la azil.

Dacă n-a murit, mai e încă acolo.

Apoi, i-am cunoscut pe cei de-o autentică elevaţie spirituală, dar prea slabi pentru a atinge reuşita deplină; realizând o anumită noblеţe doar printr-o umilă supunere, ei se arătau mulţumiţi cu dobândirea acestui nivel.

I-am cunoscut şi pe unii dintre aceia care făceau, cu perseverenţă, exerciţii de Yoga, reuşind astfel să-şi dea impresia că sunt importanţi şi poartă povara unei misiuni oculte... Am întâlnit şi fanatici, care făceau câte o baie purificatoare, de câte ori intrau în contact cu cei care nu erau de acord cu ei... şi categoria celor care converteau lectura într-o adevărată hrană intelectuală, adevăraţi eruditi în materie dar incapabili să pună în practică... orice ar fi fost.

Dar mă duceam cu asiduitate la această Societate Teozofică. Acolo a fost refugiul meu, consolarea mea, drogul meu, în anii lungi ai războiului şi tot ce a urmat, ca atrocitate...

Tot în acei ani Luca, iubitul meu, s-a îndrăgostit de o altă femeie apoi, au început să-i placă toate femeile...

Cinstit vorbind, mi-am dat seama că schimbarea care a survenit în mine, din cauza teozofilor, n-a fost suportată uşor de Luca. Nu mă interesa nimic, în afara problemelor mele, la care Luca nu participa. Noi doi nu mai aveam nimic să ne spunem, nici un interes comun şi, dragostea fizică, incendiară la început, devenise cenuşă rece.

Mult timp, Luca n-a vrut să recunoască evidenţa. A avut curajul sau fantezia de a se declara, în faţa mea, impotent, cerându-mi să-l accept aşa cum era. L-am acceptat. Timp de

patru ani am conveţuit alături, el alergând după femei, eu habar neavând despre nebuniile lui amoroase. Apoi, când am aflat adevărul, Luca a recunoscut că m-a minţit „eroic", pentru a nu strica dragostea noastră... cea mai frumoasă dragoste din lume, zicea el... Noi doi, am trăit 14 ani împreună: după aceea ne-am despărţit. Dar, se pare, doar eu singură mi-am dat seama că n-am respectat pactul ne-despărţirii de Luca, din cauza „acestor cărţi".

Dacă „poarta strâmtă" a rămas închisă, în ciuda tuturor eforturilor mele, totuşi, graţie amintirii care era vie în mine, amintirea Extazului trăit, am suportat cei mai teribili ani pe care i-a cunoscut pământul, fără să mă revolt mortal, ori să mă degradez mortal.

Sunt mult prea bine cunoscuţi aceşti ani de coşmar, pentru a îndrăzni să-i mai descriu. Fiorul de groază persistă, de-asemenea. Pământul a fost murdărit.

După cum am mai spus, casa mea a fost bombardată, arsă, şi numeroşi dintre cei mai buni prieteni au murit, ucişi în timpul războiului sau în lagăre de concentrare, ori asasinaţi, sugrumaţi în abatoarele oraşului.

De fiecare dată când oroarea devenea copleşitoare, mă refugiam în amintirea extazului posibil. Şi chiar dacă, în general, cele două – oroarea şi Extazul – ar putea să pară incompatibile, totuşi această amintire, singura, a fost capabilă să mă ajute să pot suporta dimensiunea fără limite a groazei, pe care oamenii au ştiut s-o inventeze. Diabolicul a fost atât de perfect realizat, încât a împins sufletele cele mai eroice să se îndoiască de o perfecţionare umană, care să fie posibilă vreodată. Ceea ce au putut să elaboreze cei mai pesimişti teoreticieni, oamenii au pus în practică, depăşind teoriile. Ideea de anihilare totală, de negare totală, devenea o tentaţie firească, un refugiu.

Există frica de bomba atomică, dar nivelul moral foarte coborât al oamenilor ar trebui să provoace o teamă sporită.

Forţa psihică nu este o abstracţie. Nu trebuie uitat niciodată că mentalul este cel care elaborează bomba. Mentalul este cel care dirijează orice acţiune umană, bună sau rea. Tot ceea ce închipuie spiritul uman poate deveni realitate. Marşul lumii nu este decât reprezentarea mentală concretizată; această libertate care îi este dată omului, de a putea elabora şi a-şi pune în practică ideile.

În tatonările şi în actele sale, omul este responsabil de ceea ce întreprinde. Tatonările nu sunt decât etapa preliminară a marşului implacabil, dar atât de lent, către Absolut.

Capitolul VIII

În sfârşit, voi pleca în India.

Am recitit invitaţia. Mi-o trimisese o mare şi importantă editură din New Delhi, despre care auzisem. Directorul şi proprietarul ei, eruditul Ragu Virha, fusese, acum doi ani, în ţara noastră, ca invitat oficial. L-am cunoscut atunci. Cu ocazia prezenţei lui, s-au organizat întâlniri ale specialiştilor în limbile şi filozofiile orientale.

Într-una din zilele acelea, am avut o altercaţie cu domnul Ragu Virha, care susţinea că nici un occidental nu va putea fi vreodată la înălţimea traducătorilor hinduşi. La rândul meu, eram de părere că nu viteza era aceea care conta în elaborarea unei traduceri ci, în primul rând, exactitatea înţelegerii originalului şi calitatea redactării.

– Celui mai valoros dintre eruditii voştri îi vor trebui 15 zile pentru a traduce un text, care nouă nu ne ia decât o jumătate de oră, zicea el.

– Cu mentalitatea pe care o afişaţi, niciodată nu va fi posibilă realizarea unei colaborări cu Occidentul. Ceea ce contează este dorinţa occidentalilor de a lua contact, de-o manieră viabilă, cu doctrinele Dvs. fiindcă, în ceea ce priveşte traducerile textelor, n-aveţi decât să le încredinţaţi unor indieni care ştiu bine limba engleză. Oamenii pe care-i vedeţi acum în faţa Dvs. fac dovada unei profunde bunăvoinţe ascultându-vă, o bunăvoinţă izvorâtă din dorinţa de a cunoaşte textele Dvs. şi în loc de orice altă replică la atitudinea lor, a acestor gazde amabile, nu găsiţi să le spuneţi decât că munca lor e fără nici o valoare.

Domnul Ragu Virha m-a privit cu un aer mirat. Am reuşit să mă calmez. Conversaţia a continuat pe un ton mai amical.

După un an, am aflat cu profund regret că domnul Ragu Virha fusese victima unui accident de automobil mortal şi, câteva luni mai târziu, am primit de la fiul lui invitaţia de a mă duce în India. Eram invitată, pentru o lună, ca „musafir": mi se oferea deci găzduire, doar costul voiajului mă privea pe mine, aşa reieşea. Se făcea menţiunea, în plus, că voi avea ocazia să cunosc numeroşi eruditi, yogini şi alte categorii de oameni demni de interes... Bucuria mea de a putea, în fine, să vizitez India, a fost uriaşă.

Cunoşteam activitatea acestei edituri – în fruntea căreia se găsea acum chiar fiul lui Ragu Virha, domnul Lokesh Chandra – care desfăşura o activitate de mare anvergură. De fapt această muncă s-ar fi putut numi „Arheologie de documente"; numeroase manuscrise sanscrite care se pierduseră puteau fi reconstituite după vechi traduceri în tibetană, mongolă, chineză.

La domnul Lokesh Chandra, aceste traduceri se retraduceau în sanscrită, limba lor de baştină. Imprimarea era bilingvă, sau chiar trilingvă – ediţii excepţionale, hârtie de cea mai bună calitate...

Un număr important de savanţi-călugări lucrau, mai întâi la descoperirea manuscriselor, apoi la reconstituirea lor.

Deci, în timpul şederii mele în India, puteam avea ocazia să iau legătura cu toată această lume. Şi, apoi, îmi ziceam că, o dată ajunsă acolo, voi face tot posibilul să-mi prelungesc şederea. Minunată perspectivă!

Mai speram, de asemenea, că voi putea să întâlnesc un veritabil yogi, unul dintre cei, atât de rari, care aveau forţa de a atinge apogeul posibilităţilor umane.

Când a sosit acea scrisoare de invitaţie, eram bolnavă. O criză de colibaciloză provocase nefrita.

Totuşi, am hotărât să fac tot posibilul pentru a pleca.

Aveam în faţă trei luni, de-ajuns să mă pregătesc. Sigur, mai întâi trebuia să mă vindec. I-am telefonat medicului meu, care veni să mă vadă şi-i spusei că, bolnavă fiind, totuşi am să fac toate vaccinările necesare, cu orice risc. Doctorul n-a fost de acord cu hotărârea mea, ne-am contrazis îndelung, apoi am căzut de acord să-mi iau toate precauţiile necesare şi să mă vaccinez... Apoi, am telefonat la ministerul de care depindeam şi am solicitat o audienţă, care mi-a fost acordată pentru săptămâna următoare. Mă grăbeam frenetic, ca şi cum plecarea mea urma să aibă loc a doua zi.

Eram beată de bucurie. Profund absorbită de ideea plecării, eram complet absentă la orice altceva. Nu mă interesa decât să-mi pregătesc voiajul. Obsedată de perspectiva călătoriei, nu mă gândeam decât la asta. O dată, stând la un ceai cu nişte prieteni, am rămas cu ceaşca în aer, uitând s-o mai duc la gară, încremenită într-un gest fără urmare. Râsetele celor care mă înconjurau m-au adus pe pământ:

– Ea e deja plecată în India...

Eram confuză şi mi-am promis că mă voi controla mai sever. Dar îmi era groaznic de greu.

În ziua următoare, din întâmplare, spre marea mea surpriză şi bucurie, am găsit, parcurgând ziarul pe care-l citeam de obicei, o notiţă unde se anunţa că s-a semnat un acord cultural între India şi ţara noastră.

Era, probabil, ceea ce decisese editura indiană să-mi trimită invitaţia – mi se părea că, indiferent de orice raţiune, coincidenţa nu putea să fie decât fericită. În momentul acela nu era prea uşor să obţii un paşaport – dar eram hotărâtă să lupt din toate puterile.

Am decupat cu grijă acel articolaş, gândindu-mă că va putea servi ca introducere, la întâlnirea mea cu ministrul, căruia trebuia să-i cer ajutor pentru obţinerea paşaportului.

Mă ocupam deja de toaletele mele, încercam să le adaptez climatului din New Delhi. Îmi dădeau târcoale şi planuri pentru cumpărarea unor cadouri, trebuia să mă gândesc ce ar putea să le facă plăcere indienilor...

În fine, ziua întâlnirii la ministrul meu sosi. Eram emoţionată. Trebuia să găsesc forţa de a-l convinge de necesitatea plecării mele în India.

Iată-mă, deci, în biroul ministrului, pe care eu îl cunoşteam, de altfel, şi care îmi mai făcuse mici servicii de ordin profesional.

Înainte de a scoate vreun cuvânt, m-am precipitat să-i dau tăietura cu micul articol, despre relaţiile culturale cu India.

El citi ceea ce-i dădusem şi mă privi cu un aer mirat:

– Despre ce este vorba, doamnă?

– Dar... aş vrea să merg acolo... cred că prezenţa mea ar putea să fie utilă...

– Acolo?

– Da.

– Cum... vreţi să...

Uimirea care se citea pe faţa lui era extremă.

„E-n ordine, mi-am zis eu, greutăţile au şi început să apară." Dar hotărâtă să lupt, să reuşesc să-l conving, am continuat:

– Aş vrea foarte mult să particip acolo...

El se aplecă peste biroul la care stătea, privindu-mă cu un aer atât de perplex, încât m-am simţit foarte încurcată. Am insistat:

– Ţin la asta, în mod deosebit...

Faţa ministrului se înroşi violent, se crispă, privirea lui era alarmată; cred că, la rândul meu, am pălit.

De ce se opunea plecării mele? Voinţa reuşi să urce în mine. Am început să pledez:

– De treizeci de ani mă pregătesc pentru asta...

– Dumneavoastră? !

– Da, eu. Lucrez demult în această direcţie...

Excelenţa sa îşi scoase ochelarii şi-şi şterse faţa. Eu am continuat cu vehemenţă:

– E o editură celebră în lumea întreagă. Nu văd pentru ce n-aş profita? Am dat deja aici, la editurile noastre, o traducere... un manual de filozofie hindusă...

Trăsăturile ministrului se destinseră. Avu chiar un uşor suspin de uşurare. Cu un gest gentil, îmi întinse notiţa din ziar, pe care i-o dădusem. Mă uitai la ea. Am rămas cu gura deschisă de mirare, citind ce scria pe hârtiuţă: „Concurs internaţional de motociclism". Am întors în viteză micul petic de hârtie. Pur şi simplu, îl înmânasem ministrului invers, şi pe partea prezentată era vorba, într-adevăr, despre... un concurs internaţional de motociclism.

Am râs amândoi, din toată inima, şi chiar în timpul discuţiei care a urmat – şi care a fost deosebit de călduroasă şi de pozitivă – izbucneam, din când în când, în râs.

– Într-adevăr, doamnă, nu vă vedeam plecând să participaţi la un concurs cu motor. Dar, în ceea ce priveşte India, am să vă ajut cu plăcere. Sunt întru totul de acord cu cererea dumneavoastră.

Am părăsit ministerul plină de speranţă şi i-am telefonat curând medicului meu, reuşind să-l conving că trebuia să încep imediat vaccinările pentru plecarea mea. Aceste vaccinuri mi-au fost făcute, aşa după cum îmi spusese doctorul, cu maximă precauţie, deşi eu eram hotărâtă să risc totul. Mi

se luau analize, din două-n două zile. Se temeau pentru rinichii mei. Am făcut febră de 40° C. Eram bolnavă, dar mă ţineam bine.

În tot cazul, n-aş recomanda nimănui să se vaccineze contra holerei, variolei, malariei şi tot restul, în timp ce-şi tratează o nefrită acută. Dar, bolnavă fiind, am continuat vaccinările, şi am început să mă vindec. Doream, din toate puterile să redevin sănătoasă. Mi-era atât de teamă că n-o să pot pleca... Probabil că această dorinţă disperată de vindecare m-a ajutat s-o şi realizez...

Apoi mi-am cumpărat valize noi, am reluat conversaţiile în engleză: de două ori pe zi, doi profesori. Pe urmă, fără nici un motiv, am simţit cum mă împresoară o mare nelinişte. Îmi ziceam, involuntar:

„Doamne, fă ca această invitaţie să nu fie doar o «părere» a ceea ce aştept! Nu mă văd mergând în India pentru cocteiluri, pentru după-amieze cu ceai, invitată, probabil la cinema. Aş prefera, în acest caz, să nu mă mai duc".

O angoasă apăsătoare a început să mă persecute. Păream nebună, mă suspectam, cu însămi, de o boală de nervi, frica de a nu pleca devenise unica prezenţă.

Mi s-a comunicat de la minister că paşaportul meu era gata, biletul de avion fusese rezervat şi, în plus, eram înştiinţată că voiajul meu era plătit de ministerul care îmi aprobase cererea. Se trimiseseră deja la Ambasada din New Delhi pachete cu cadouri, cărţi şi alte obiecte pe care eu trebuia să le dau anumitor persoane. Totul părea perfect, dar angoasa nu mă părăsea.

Mi-ar fi plăcut să plec în India mai discret. Această modalitate oficială mă va obliga, probabil, să asist la reuniuni mondene, la recepţii, „cocteiluri", „ceaiuri de după-amiază"... Or, eu, nu voiam altceva decât să-i întâlnesc pe yogini...

În sfârşit, cu paşaportul şi cu biletul de avion în mână, am început să-mi fac bagajele.

Toate valizele mele erau gata de drum şi eu le priveam cu surprindere.

Plecam, deci, în India, după atâţia ani de aşteptare. Nimic nu mă interesa, decât să mă văd ajunsă acolo. Escala însăşi, pe care trebuia s-o fac la Roma, mi se părea pierdere de vreme, o întârziere inutilă. Aşteptam ca, o dată ajunsă în India, să mă prosternez şi să sărut acel pământ...

În această atmosferă de dinaintea plecării, am primit o altă scrisoare de la Editura care mă invitase.

Am citit de două ori, fără să înţeleg. La a treia lectură, am înţeles.

Scrisoarea aceea era un refuz. Un refuz în manieră hindusă. Total confuză, mă invita din nou, ca şi cum prima invitaţie n-ar fi existat, mă invita să le fac o vizită într-o după-masă la un ceai „Noi vom fi foarte bucuroşi să vă avem printre noi, la un ceai, într-o după-amiază". Exact cuvintele acestea, ca şi cum eu le-aş fi dictat, în timpul angoasei mele. „Un ceai, după-masă..."

Deci, să merg până în India, pentru a lua un aperitiv ori o ceaşcă de ceai. La alegerea mea. Nu mai era vorba nici despre găzduire, nici despre yogini, nici despre case de meditaţie.

Mă întrebau, între altele, dacă mi-am luat toate măsurile pentru a fi găzduită la Ambasada ţării mele din New Dehli...

M-am aşezat lângă valizele care mă aşteptau, gata de drum; le priveam fără să le văd. Aveam, din nou, acea senzaţie de vis, care e resimţită atunci când evenimentele depăşesc normalul...

Am rămas mult timp acolo. În momentul când m-am ridicat, acceptasem verdictul. Eram aproape calmă. Nu meri-

tam încă să-mi văd împlinită dorinţa care mă stăpânea. Se va întâmpla, probabil, într-o altă reîncarnare, mi-am zis.

Aş putea spune că toţi cei de la minister erau mai uimiţi decât mine; mă priveau cu stupoare. Au încercat să-mi sugereze:

– Aveţi paşaport, bilet de avion... Încercaţi, totuşi, să mergeţi...

Am refuzat. Nu eram nici atât de puternică, nici atât de bogată ca s-o fac.

Apoi au încercat o altă variantă:

– Mergeţi, cel puţin, la Paris, de exemplu...

– De ce-aş face-o? Să văd dacă Turnul Eiffel a mai crescut ?

Nu mai voiam absolut nimic. Nu mă tenta nici măcar ideea de a merge la Paris, ca să-l întâlnesc pe fratele meu, pe care nu-l văzusem de aproape douăzeci de ani. Eram prea tristă pentru a dori altceva decât să-mi uit tristeţea.

Să-mi revăd fratele după douăzeci de ani, să-l revăd bătrân, dându-mi seama că eu însămi am îmbătrânit inutil... Nu aveam forţă pentru asta.

Mi-am golit valizele, mi-am aranjat îmbrăcămintea în dulapuri şi n-am mai luat pilule contra holerei, variolei, malariei, ciumei...

Apoi timpul a trecut...

Trei luni mai târziu, am primit de la Paris o scrisoare din partea unei Edituri căreia îi trimisesem un manuscris. Scrisoarea mă anunţa că romanul meu a fost acceptat.

Atunci, am hotărât să plec la Paris.

Era datoria mea s-o fac. De data aceasta, ideea de a-mi revedea fratele m-a umplut de bucurie.

Capitolul IX

Eram la Paris.

Am avut, în această reîntâlnire cu Parisul, revederi emoţionante. Mai întâi fratele meu, apoi prieteni pe care nu îi văzusem de mulţi, de foarte mulţi ani. Fiecare întâlnire, un şoc. Când îi părăsisem erau tineri, acum îmbătrâniseră. Timpul se concretiza, devenea tangibil. Da, viaţa mea însăşi se apropia de sfârşit. Prima mea ieşire a fost în Place du Carrousel. De-acolo am privit, drept în faţa mea, acea extraordinară perspectivă care-ţi permite să vezi până la Arcul de Triumf. Era ca şi cum aş fi văzut tot Parisul, istoria şi geografia lui.

Mi-am reîntâlnit, de asemenea, în rezumat, toată adolescenţa, toată viaţa, care îmi deveniră prezente. În chiar acel moment, cicatricea, eşecul vieţii mele de a nu fi putut niciodată să-mi regăsesc Extazul, îmi făcu rău.

M-am resemnat din nou, dar simţeam nostalgia cum mă apasă, grea.

Demersurile pe care munca mea le presupunea începură. O grămadă de oameni pe care trebuia să-i cunosc, să-i influenţez, să le ghicesc caracterul. Un dute-vino istovitor. Totuşi, faptul că a plăcut romanul meu, mi-a adus o undă de bucurie.

Au urmat apoi străzile, parcurile, cafenelele, metroul, oamenii care mişunau... Pe urmă vitrinele magazinelor, librăriilor...

Privind titlurile cărţilor, încercam să-mi dau seama care e starea de spirit a momentului.

Vitrinele erau pline, mai ales de cărţi cu subiect erotic, crime, violenţe, dar, ceea ce m-a bucurat a fost să descopăr, de asemenea, un mare număr de cărţi din domeniul filozofiei, religiei, spiritualităţii, metafizicii, cercetării ştiinţifice în fizică, arheologie, pe problematica foarte disputată a farfuriilor zburătoare, filozofia matematicilor, cibernetică, voiajuri pe lună şi planete... chestiuni specifice bisericilor, a efortului lor de a accepta reformele care încearcă să îndulcească intransigenţa dogmelor şi, în acelaşi timp, să ocrotească spiritul viu al religiilor...

Erau şi cărţi cuprinzând probleme ale tineretului, atitudini contestatare. Acestea din urmă mi s-au părut mai importante, nu ca gest în sine, fiindcă putea să pară minor şi fără consecinţe, simplă debandadă a unui tineret revoltat, prost organizat; ca semn al timpului, era mult mai mult decât atât, sporea substanţial în semnificaţie. Contestatarii, prin faptul că nu revendicau nimic precis, doar „altceva" – şi – atât – aveau, în agitaţia lor permanentă, şansa de a găsi axa majoră a fiinţei umane. Căci, indubitabil, o dată ce faci o alegere, căutările încetează dar, câtă vreme mai cauţi „încă", asta îţi lasă loc oricăror posibilităţi viitoare. Era o deschidere largă, extraordinară, spre necunoscut.

Problema spirituală părea, în general, foarte la „modă". Era un efort care căuta să echilibreze forţele contradictorii. Căci dacă morfina, heroina, sexualitatea, cu toate consecinţele lor de violenţe şi crime, cunoşteau o creştere exacerbată, căutarea dramatică a spiritualului mi s-a părut că este prezentă în aceeaşi măsură sau, oricum, tot atât de evident. De asemenea, librăriile erau pline cu texte de filozofie tradiţională, însoţite de comentarii moderne.

Şi, dacă în vitrinele librăriilor, cărţile de violenţă se învecinau cu cele de spiritualitate, tineretul din stradă, ca un

ecou, dădea acelaşi spectacol: în picioarele goale, dinadins despletiţi, dinadins zdrenţăroşi cu privirea aprinsă, gata la orice, erau aceiaşi care umpleau sălile de conferinţe – cu subiect spiritual – şi bisericile... în contrast cu cei demodaţi care se refugiaseră în spatele zidului de apărare al propriei mentalităţi.

Se putea simţi că era, în definitiv, la tineri, aceeaşi căutare stabilită, în mod natural, prin legea inexorabilă a complementariilor. Ei căutau fericirea în felul lor, proporţional cu măsurile lor. Între morfină şi spiritualitate exista o diferenţă imensă de calitate, dar scopul era acelaşi: căutarea fericirii.

Tocmai fiindcă încercasem ambele modalităţi de găsire a fericirii, puteam să înţeleg profund ce se petrecea.

Morfina dorea să uiţi, spiritul voia să înţelegi.

Eram conştientă că, dacă încercasem ambele metode, am trecut, fără întreruperi, la adevărata cucerire a adevărului. Cu orice risc. Era un demers natural care nu putea să se oprească la mijlocul drumului, antrenând întreaga fiinţă, care nu se putea mulţumi cu jumătăţi de măsură.

Am avut bucuria s-o revăd pe Magda. O găseam mai frumoasă. Tenul ei de culoarea fildeşului, transparent, bogăţia părului blond-roşcat, cu onduleuri naturale, gura cu fermecătorul ei râs, mâinile frumoase... totul era un dar al vieţii, prin simpla sa prezenţă.

Magda a reuşit să-şi facă o situaţie bună la Paris. Mi-a spus că tocmai avea de gând să cumpere un apartament şi că acum, de vreme ce eu puteam să vin din când în când în Franţa, ea va lua o cameră în plus. Aşa că, atunci când mă voi afla în acest oraş – la urma-urmei străin – pot să locuiesc la ea. Mi-a declarat că nu mă are decât pe mine în lume. Da, Magda parcă era sora mea mai mică... o soră duioasă.

Într-adevăr, o consolare, o bucurie... Preocupările şi lecturile ei ne permiteau lungi discuţii; ne interesau aceleaşi subiecte... În afară de râs, nu era nimic neliniştitor în ea. Dar râsul era implacabil, plin de forţă, chiar de violenţă. Dinţii ei albi, strălucitori, ochii – aproape negri. Respira o aspră voinţă de a reuşi. Nu-i era suficient că îşi cunoştea valoarea, trebuia să aibă şi confirmarea altora.

În aşteptarea noului apartament al Magdei, locuiam la alţi prieteni foarte dragi.

Într-o seară, pe când stăteam de vorbă cu ei, le-am declarat:

– Mi-ar plăcea, cât timp stau la Paris, să întâlnesc oameni care se ocupă de filozofia hindusă...

– Vrei să faci gimnastică yoga?

– Nu, nu tocmai...

Ei se priviră unul pe altul, interogativ:

– Mă gândesc, poate că Valérie Blanc s-ar putea ocupa de asta.

– Nu e la Paris. Lipseşte, deja, de şase luni.

– Poate că s-a-ntors. Mai neplăcut e că nu avem telefon!... În mod sigur, ea trebuie să cunoască oameni care se ocupă de yoga.

Prietenii mei vorbeau, afişând un surâs plin de condescendenţă pentru „capriciile" acelei femei, capricii pe care le împărtăşeam şi eu, la urma-urmei, – multă lume. Şi am continuat să vorbim, cu amabilitate.

Zece minute mai târziu, un ţârâit de sonerie la intrare. Era Valérie Blanc. Strigăte de bucurie, de uimire.

– Îmi cer scuze... dar cum sunteţi fără telefon... În fine, am simţit, brusc, că trebuie neapărat să vă văd...

Remarcând aerul nostru mai mult decât mirat, ea continua să se scuze. I se explică repede că n-au trecut nici zece minute

de când voiam să-i telefonăm ca să vină. Dar nu aveam telefon... Ea era încântată, iar eu şi prietenii mei, complet uluiţi.

– Ce coincidenţă! au exclamat ei şi, cu acest cuvânt – „coincidenţă", care explică orice, ei se simţiră liniştiţi. Totul era foarte clar! Nici un fel de mister, în această lume obişnuită.

Valérie Blanc mă asigură că, într-adevăr, ea cunoştea o mulţime de oameni care se ocupau de „asta", şi n-o să-i fie greu să mă prezinte.

Câteva zile mai târziu, am fost invitată la o recepţie dată de Valérie Blanc. Lume multă. Întrebarea convenţională „ce mai faceţi?" părea fără sfârşit. Tot soiul de oameni cu care nu aveam ce face. Mă simţeam obosită. Apoi Valérie Blanc îmi prezentă o doamnă, şoptindu-ne:

– Cred că aveţi un subiect comun şi-o să vă-nţelegeţi.

Ne-am surâs. Apoi ne-am aşezat şi, imediat după aceea, doamna respectivă mi-a declarat că ea nu vorbea nimănui, decât foarte greu, dar cunoştea un om extraordinar, un iniţiat, căruia ar putea să mă prezinte.

M-a cuprins o mare speranţă. Un fel de nevoie superstiţioasă mă făcea să cred într-un noroc neaşteptat şi am acceptat această perspectivă, cu bucurie, probabil ca o reparaţie-compensatoare din partea destinului meu, care nu mi-a permis să merg în India.

I-am cerut detalii despre omul acela. Ea încercă să o facă, dar n-am înţeles nimic decât că trebuie, neapărat, să-l cunosc personal. La cererea mea, ea promise că o să solicite o întâlnire, cât mai repede posibil.

Doamna s-a ţinut de cuvânt. Răspunsul a fost afirmativ. Ziua şi ora odată convenite, ne-am dus împreună.

Eram destul de emoţionată. Mi-am surâs mie însămi cu indulgenţă, dându-mi seama că după atâtea decepţii, speranţa

mea de a găsi un Maestru nu-şi pierduse nimic din prospeţime. Eram tot atât de sigură, ca şi la început, că îmi este dat, înaintea sfârşitului vieţii mele, să-l întâlnesc pe acela care ar putea să mă ajute. Mă îndreptam deci, cu nerăbdare, către acea întâlnire mistică.

Am mers pe jos, am luat apoi metroul, am urcat scări, am depăşit Parisul; ne aflam la periferie şi, în sfârşit, am ajuns în faţa casei. Deîndată ce am sunat, ni s-a deschis.

Cel care ne-a primit era chiar el, Olivier.

Era o primire binevoitoare, dar mi s-a părut studiată, rezervată, ponderată.

Omul acesta nu părea să fi atins cincizeci de ani. Foarte brun, mai curând scurt şi viguros, cu ochi mari, negri, dădea o impresie generală de forţă. Purta părul tăiat scurt de tot, era aproape ras în cap. Deşi era un prototip evident occidental, purta o tunică albă, în stil oriental. În picioare avea sandale. Se înclină în faţa noastră, fără să ne întindă mâna. Ne aşezarăm.

I-am vorbit despre problemele mele, i-am pus întrebări.

El ne vorbi amplu, îndelung, cu eleganţă. Am făcut adevărate eforturi ca să-i urmăresc vorbele, dar n-am înţeles nimic din ceea ce a spus. Ascultându-l, am decis brusc să pun capăt acestei lungi introduceri şi să încep, pur şi simplu, să „lucrez" cu el. După atâţia ani de aşteptare, hotărârea mea a fost luată aproape involuntar. I-am acordat încredere acestui om, plină de speranţă că voi reuşi, în fine, să regăsesc posibilitatea de a retrăi bucuria Extazului.

Când l-am rugat să înceapă să se ocupe de mine, el nu mi-a răspuns, în schimb s-a uitat într-un mic caiet, mi-a găsit un loc, parcă anevoie, şi a scris acolo numele meu.

*
* *

O înțelegere spirituală e lucru rar. Trebuie să știi să respecți chiar și eșecurile acestor întâlniri. A vorbi despre o ființă căreia i-ai cerut să te ajute și care a făcut tot ce a putut pentru tine presupune multă prudență. Într-un asemenea caz, o analiză critică nu dă nici un rezultat. Asta ar reuși doar să minimalizeze ambele părți. Așadar, cum să vorbesc despre acest om, fără să micșorez valoarea întâlnirii noastre? N-aș vrea nici să-l acuz, nici să mă scuz pe mine însămi. Întâlnirea noastră a avut implicații atât de dramatice, încât nu pot să vorbesc despre asta fără frisoane. Dar, oare, n-a suferit și el? Dacă răspunsul este negativ, înseamnă că nu putea să fie decât nebun, neavând altă scuză decât pe aceea a nebuniei. Acum, după ce au trecut ani de zile, întâlnirea cu acest om, cu Olivier, mi se pare la fel de dureroasă; mă doare, tot atât de mult, despărțirea mea de Magda.

*
* *

Nu m-a iubit niciodată și nici eu nu l-am iubit pe el. Inimile noastre erau aride. Sincer vorbind, am simulat amândoi că ne înțelegem, am făcut tot posibilul pentru a crede în înțelegerea noastră, în posibilitatea de a lucra împreună. Noi am făcut toate eforturile, ca să le vedem devenind realitate. El mi-a dăruit, cu generozitate, din timpul lui și eu m-am dus la întâlnirile pe care mi le-a fixat, cu toată sârguința.

Nici un interes nu-l împingea să se poarte astfel, decât dorința de a-l vedea reușind pe unul dintre discipolii lui.

Şi nici eu nu eram mânată să merg acolo decât de sincera mea dorinţă de a învăţa din ştiinţa lui, din reala lui forţă. Spun asta cu toată recunoştinţa de care sunt capabilă.

Dar eram total închisă în mine însămi. Aproape de el, totul era înăuntrul meu implacabil steril. Semănam cu o plantă care se deshidratează. În prezenţa lui, aveam sentimentul atroce că mimez sacrul. Meditam privind flacăra unei lumânări, care ardea între noi ca la privegherea unui mort. Aveam senzaţia că semănăm cu doi muţi, care au să-şi spună secrete, dar n-au nici un mijloc de a o face. Niciodată nu am reuşit în dorinţa mea de a-i spune „Maestre". Îl numeam, pur şi simplu – Olivier.

– Nu te abandonezi niciodată, îmi zicea el, cu reproş.

Făceam tot ce-mi stătea în putere, dar inutil. În ceea ce mă priveşte, nu aveam să-i fac nici un reproş.

Prin sterilitatea pe care o simţeam în mine, începeam să-mi explic motivul pentru care n-am putut să plec în India. Nu mă acuzam decât pe mine, zicându-mi că voiam, probabil, un lucru care nu era în concordanţă cu posibilităţile mele.

Îmi reaminteam mereu Extazul pe care-l cunoscusem şi care nu s-a repetat niciodată, ceea ce însemna că, într-adevăr, trebuia să înţeleg şi să mă supun destinului meu.

Olivier a reuşit doar să mă convingă că nu eram, câtuşi de puţin, făcută pentru aceste lucruri. Poate că era vorba despre o amânare în reîncarnarea viitoare.

*
* *

Neavând nici un reproş să-i fac, şi neacuzându-mă decât pe mine însămi, i l-am prezentat, cu toată încrederea, Magdei. Am făcut-o din toată inima. Din recunoştinţă pentru imensa

răbdare pe care a avut-o cu mine, voiam, de-o anumită manieră, să-l recompensez, aducându-i un virtual discipol, mai înzestrat decât mine. O iubeam şi o admiram pe Magda şi, cum aveam impresia că e făcută pentru spiritualitate, m-am simţit obligată să o aduc la Olivier. Era datoria mea s-o fac. Probabil că Magda va putea beneficia de cunoaşterea lui Olivier mai bine decât mine, îmi ziceam.

Chiar de la început, la prima vizită când i-am prezentat-o, cam după un sfert de oră, m-am surprins gândindu-mă că Olivier s-a îndrăgostit de Magda – dragoste la prima vedere.

Nici un gest, nici un cuvânt, nici un surâs care ar fi putut să-i trădeze, doar o intensitate care se instalase între ei, şi sentimentul meu că eram de prisos acolo, mă făcură să mă gândesc la asta.

Apoi, săptămânile care au urmat accentuară acest sentiment.

De altfel, mă acuzam, eram furioasă de a fi gândit astfel, mi se părea natural ca ei doi să se simtă bine împreună, deoarece Magda progresa, spre deosebire de mine. Evident, eu îi jenam. Bănuielile mele mi se păreau deplasate şi nu făceau decât să-mi probeze, din nou, incapacitatea mea de a înţelege realitatea lucrurilor.

Pe de-o parte atitudinea lor confidenţială, şi pe de altă parte faptul că nu puteam gândi altfel, erau de natură a mă umili.

Bineînţeles – îmi ziceam – nu e decât vina mea că nu fac progrese; căci Magda a progresat imens, chiar de la început, ea însăşi mi-a spus asta...

Magda mergea adesea la Olivier, mai frecvent decât mine şi, în ultimul timp, ea părea triumfătoare iar el, foarte mândru de ea.

La un moment dat, n-am mai mers împreună.

Apoi, am aflat că Olivier se ducea s-o vadă pe Magda la ea acasă. După o vreme, prietena mea a început să mă evite. Îmi era greu să cred asta. O vedeam din ce în ce mai rar. Aproape deloc.

Într-o zi ea îmi telefonă (în noul meu apartament aveam telefon fiindcă, între timp, mă mutasem) şi-mi spuse:

– Mă simt rău...

– Ce ai?

– Abia pot respira...

– Telefonează-i imediat lui Olivier!

– Nu-l găsesc nicăieri.

Ea râse uşor, parcă jenată. I-am propus:

– Vrei să-l caut eu?

– Nu, nu. Am să-i trimit un mesaj. Cred că e doar o oboseală trecătoare... Ştii, cu mutarea asta...

– Ce fel de mutare?

– Oh, am uitat să-ţi spun. Am găsit, în fine, un apartament care-mi convine...

Eram consternată. Ne aflam, deci, într-un imperiu al secretelor, departe de orice speranţă de a locui împreună.

– Şi acum, de unde telefonezi?

– Din noul meu apartament. Trebuie să fac o mulţime de transformări...

– Ai, deci, telefon?

Nu-mi răspunse. Prin urmare, nu voia nici măcar să-i telefonez...

– De azi noapte am început să mă simt rău...

– Vrei să vin la tine?

Din nou, nu-mi răspunse. Nu voia să-mi dea adresa...

– Aş putea să-ţi chem un medic.

– Nu, lasă. O să-l găsesc pe Olivier. Nu-ţi face griji.

Magda închise. Nespus de tristă, mi-am zis: „ Probabil se teme să nu mă rănească prin succesul ei. N-are nici o vină că e mai dotată decât mine. Ar trebui să ştie că, de mult timp, m-am supus autenticităţii destinului meu. Prin comportarea ei, mă lipseşte de bucuria de a o vedea reuşind pe ea, cel puţin, dacă eu n-am putut. N-a înţeles nici afecţiunea pe care i-o port, nici caracterul meu. Iat-o acum bolnavă şi ascunzându-se de mine. Cred că e vina lui Olivier. El a împins-o prea departe. Amândoi sunt ca beţi..."

Spre seară, Magda îmi telefonă din nou:

– Fii liniştită... m-am făcut bine.

– Cum?

– Păi, l-am căutat, l-am găsit, a venit şi m-a vindecat imediat.

– Prin ce mijloace?

– Oh, a respirat cu mine şi ritmul meu s-a restabilit.

– Trebuie să fii atentă. Progresezi prea repede.

– Nu, nici vorbă! Nu-ţi bate capul!

Mi-a fost din nou teamă ca Magda să nu creadă că aş putea fi geloasă pe progresele ei. Am tăcut.

Da. Magda mă evita. Această fiinţă pe care o vedeam de trei ori pe săptămână, în prima perioadă a sejurului meu la Paris şi care spunea că o să cumpere un apartament cu o cameră în plus, ca să putem locui împreună, ea, aceeaşi, s-a mutat fără să-mi dea nici adresa, nici numărul de telefon, şi nu mă mai chema decât de la birou. Sub diferite pretexte, nu ne mai întâlneam decât în oraş, în cafenele...

Totuşi, am continuat s-o văd, chiar în acest mod, o vedeam, totuşi.

Şi pe el, pe Olivier, îl vedeam. La fel ca şi la început, frecvent. Nu ştiu dacă mergeam la el din laşitate sau din eroism.

El avea cu mine aceeaşi răbdare. Îşi făcea datoria, neclintit. Pentru meditaţie, am schimbat lumânarea aprinsă cu un cristal. O oră de meditaţie – după ceas. Nu vorbeam aproape deloc, în nici un caz despre Magda. Cu orice risc, de data asta i-am zis:

– Magda s-a simţit rău.

– I-a trecut.

– Dar ce s-a întâmplat cu ea?

– Oh, un pic de oboseală...

Fără să vreau, l-am privit fix. S-a înroşit. Sau doar mi s-a părut că-l văd roşind?

Cinstit vorbind, n-aş putea să spun care din două, cu certitudine.

Capitolul X

Între timp, prietenii mei, la care se adăugase şi Valérie Blanc, străduindu-se să-mi facă plăcere, mi-au dat tot felul de cărţi, tot felul de adrese şi nume de specialişti... Hinduşi, japonezi, tibetani, persani... şi eu, pentru a umple vidul care stăruia în mine, continuam să merg la toate acele conferinţe, să citesc toate acele cărţi, să văd toată acea lume... Sala Pleyel, Sala de la Muzeul Omului, Casa Medica, sala de pe strada Abbaye...

În cursul peregrinărilor mele, am găsit un centru care mi-a plăcut în mod special şi unde am căpătat obişnuinţa să merg adesea. Exista acolo o sală de conferinţe şi o librărie de specialitate, bine aprovizionată.

Directoarea deveni prietena mea. Ne întâlneam şi în afara orelor de conferinţă. Într-o zi, i-am spus:

– Din tot ceea ce am citit, din tot ce am putut înţelege, pot să spun că filozofia cuprinsă în Advaïta Vedanta, cea a non-dualităţii, mi se pare perfectă. Apoi, există „Calea abruptă", dificilă, dar atât de pură, care mă emoţionează profund...

Ea exclamă:

– Oh, dar atunci ar trebui să iei legătura cu...

Şi pronunţă numele acelui om.

– Ce e? Nu-i hindus?

– Nu, european. De formaţie medic. Dar a trăit zece ani în India. Disciplina lui este exact din Advaïta. A lucrat cu cei mai mari Maeştri actuali ai Indiei; a scris chiar o carte

foarte frumoasă pe această temă. Poftim, pot să vă dau cartea lui...

– Un filozof?

– Mai curând un iniţiat.

– Am zis, în sinea mea: „Încă un iniţiat".

Îmi dădu cartea.

– Şi apoi, continuă ea, este un Maestru.

– Cum, adică, un Maestru?

– Se spune că e o fiinţă stabilită în Sine...

– Se spune!

– Dar e adevărat...

– Stabilit în Sine... Este, deci, ceea ce se cheamă un Eliberat-în-viaţă un Jivan – Mukta.

– Sigur că da, însă nu-i place să i se spună aşa.

– Lucraţi cu el?

– Eu, nu... dar din vina mea. Încă nu sunt capabilă... Dar nu are rost să mai discutăm. Încercaţi prin dumneavoastră înşivă. Ia staţi, mă duc să-i telefonez şi să-i cer o întrevedere pentru Dvs.

– Ah, are telefon? Vorbeşte la telefon acest Eliberat, acest Maestru?

– Îşi conduce chiar automobilul.

– Atunci e un fenomen!

– Cred că da. Spuneţi-mi, vreţi să-i telefonez?

– Sigur că vreau, de ce nu?

Şi prietena mea îi telefonă, îi vorbi, îl tutui, i se adresă pe numele de botez, îi silabisi şi numele meu, îi dădu relaţii despre mine, mă elogie, apoi închise. Ar fi putut foarte bine să fi vorbit în gol.

Totuşi, făcu următoarea precizare:

– A spus că puteţi să-i telefonaţi când vreţi.

Ce noroc!

Am plecat cu adresa şi cu numărul de telefon în buzunar, luând cu mine cartea acestui om, care afirma că avusese forţa să depăşească orice implicaţie omenească.

Mi-am zis:

„Dacă Dumnezeu nu mi-a făcut favoarea de a mă ajuta să găsesc un Maestru, mi-a făcut graţia de a putea crede, la infinit, că aş putea să-l întâlnesc pe acest Maestru".

Mă simţeam incurabilă.

*
* *

Înainte de a stinge lumina m-am apucat să citesc cartea acestui Maestru.

Am citit toată noaptea, păstrând în mine o ciudată senzaţie de bucurie.

Ceea ce citeam mi se părea a fi – din câte puteam să-mi dau seama – perfecta tradiţie vedantică din Advaïta, dar prezentată într-o manieră căreia aş putea să-i spun practică, de-a dreptul modernă, legată de viaţă. Era pur, era frumos.

I-am căutat, minuţios, defecte. N-am găsit. O simplă şi perfectă autenticitate se degaja din această carte.

Practic vorbind, autorul acestei cărţi nu făcea niciodată opinie separată faţă de non-dualitate. Nu din fanatism, ci din dorinţa de a clarifica un lucru, pe care el îl înţelesese în profunzime. Afirma la infinit posibilitatea „depăşirii" totale a condiţiei umane comune. Fără compromis.

Mi-ar fi plăcut să capăt mai multe explicaţii despre mecanismul inevitabilei „renunţări".

Nu era vorba despre un dispreţ faţă de cotidian, ci de neînduplecata dorinţă de a face să se înţeleagă că nu este

vorba, câtuşi de puţin, despre perfecţionarea a ceea ce este deja cunoscut, ci de posibilitatea „depăşirii" mentalului.

M-am ridicat şi-am făcut o sută de paşi prin cameră. Mi-am amintit ziua aceea – oh! atât de îndepărtată! – când Luca mi-a adus pentru prima oară, cărţi de teozofie. Acum, ca şi atunci, eram copleşită de ceea ce tocmai citisem, de ceea ce promitea această carte.

Ca şi atunci, am deschis ferestrele şi am privit cerul. Miracolul răsăritului de soare era prezent. M-am uitat în jos, oraşul era scăldat în această lumină care urca. Parisul începea să se trezească. Era oraşul întâlnirilor. Destinul hotărâse să vin aici.

Am citit şi am recitit cartea. Se afirmau lucruri pe care aş fi vrut să le discut cu autorul. Bunăoară, afirmaţia că, fără un Maestru, e greu „să intri pe cale". Asta nu era deloc un lucru nou, dar frazele următoare lăsau clar să se priceapă că el, autorul cărţii, îşi putea asuma responsabilitatea de instructor; era o precizare făcută sau nu cu intenţia de a surprinde însă, oricum, şocantă.

Am copiat, textual, două dintre pasajele cărţii:

Întrebare: În această privinţă, îmi voi permite să vă pun o întrebare indiscretă: „Dumneavoastră aţi putut ajuta pe cineva să treacă acest prag?".

Răspuns: Dacă aş răspunde da sau dacă aş răspunde nu, ce importanţă ar avea asta?

Întrebare: Pentru mine personal ar însemna mult.

Răspuns: Evident... Nimic decât faptul că sunt aici, nimic altceva n-ar trebui să vă mai fie necesar.

Şi apoi:

Răspuns: Este o cale pe care n-o poţi parcurge singur, până la capăt (...) Când discernământul şi discriminarea Dvs. vor fi suficient de dezvoltate pentru a vă face apt de o

veritabilă activitate spirituală cu cel care e stabilit în planul impersonal, atunci întâlnirea are loc şi acesta este lucrul cel mai important.

Întâlnirea va avea loc.

Aşteptam această întâlnire.

*
* *

Da, ce responsabilitate îşi asuma acest om căruia i se spunea Maestru, stabilit în plan impersonal, care vorbea la telefon şi-şi conducea singur maşina!

Citisem atâta despre „intrările" şi „ieşirile" din Samadhi, despre cei „căzuţi" în Samadhi şi îmi aminteam, de asemenea, de celebra fotografie a lui Rama Krishna care, „căzând" în Extaz, era susţinut de discipolii săi pentru ca să nu cadă efectiv şi să nu se rănească. Mi-am dat seama că existau în acest domeniu lucruri pe care nu le înţelegeam exact.

Eu însămi ştiam foarte bine că, în timpul Extazului pe care îl trăisem, eram inconştientă de corpul meu şi că, probabil, n-aş fi putut nici să conduc un automobil şi nici să vorbesc la telefon.

Oare acest om care zicea că a reuşit să se instaleze în Transcendentul absolut şi pe care eu vroiam acum să-l cunosc neapărat, oare lui nu i-a fost niciodată frică să nu „cadă" în Samadhi în timp ce-şi conducea maşina? E drept, pe vremea lui Rama Krishna nu existau automobile pe care să trebuiască să le conduci. Şi iată acum, la Paris, un Iluminat... Mai întâi, Adevărul a putut să se schimbe într-o asemenea măsură încât să i se poată aplica atributul de „modern"? Datele despre unicul, imuabilul adevăr au evoluat într-un asemenea grad încât ni se poate vorbi utilizând un alt limbaj?

Trebuia, cu orice preţ, să rămân lucidă şi să-mi dau seama prin mine însămi de realitatea afirmaţiilor acestui om.

Mai era şi Olivier căruia i se spunea, de asemenea, Maestru şi care nu „cădea". Îmi trecu prin minte ideea de a-i vorbi lui Olivier despre aceste frământări; în acelaşi timp, mi-am spus că el, ca de obicei, va vorbi „alături" de întrebarea mea, evitând orice luare de contact directă. Cu Olivier nu puteam decât să fac meditaţie privind un cristal sau o lumânare aprinsă.

Mi-am promis totuşi să-i vorbesc cu orice preţ.

Chiar în ziua aceea i-am telefonat autorului cărţii. O voce straniu de inconsistentă, dar foarte personală, îmi răspunse: era el.

M-am prezentat. Îşi amintea perfect de numele meu şi îmi fixă o întâlnire: peste două zile, la ora unsprezece.

Capitolul XI

Casa în care locuia Maestrul, acest Învăţător pe care voiam să-l întâlnesc, nu era departe de locuinţa mea. Am mers pe jos. Pentru ca să ajung la adresa respectivă, am traversat Luxembourgul. Îmi plăcea această grădină. Mă întîmpinară forţa arborilor, armonia peluzelor, tandreţea ierbii şi a florilor. Eram prieteni dintotdeauna.

În mine stăruia o mare tristeţe, izvorâtă din impresia, tot mai accentuată, că mi-am ratat această existenţă. După ce cunoscusem Extazul, rămăsesem tot atât de ignorantă. Mi se părea că semăn cu slujitorul din Evanghelie, care şi-a îngropat talanţii, pentru a-i restitui lui Dumnezeu aşa cum i-a primit. Mi-am zis că trebuie – la proxima vizită pe care aveam să o fac – să-l rog pe Olivier să stimuleze cumva meditaţia pe care o încercam împreună, să forţeze un pic...

Am sunat la uşa acestui om care afirmase că a reuşit să concretizeze Transcendenţa. Femeia din casă îmi deschise, introducându-mă într-o cameră mare, un salon în nuanţe pastelate. O mochetă frumoasă, mobile aproape deloc, flori din abundenţă, pe jos, aproape de o fereastră.

M-am aşezat şi am aşteptat destul de mult. Apoi uşa se deschise încet şi el intră. Dumnezeule, cât era de uşor! Nu slab, destul de musculos, dar uşor. Purta o cămaşă impecabilă, foarte albă, fără cravată, cu gâtul gol, pantaloni gri şi în picioarele goale. Se opri un foarte scurt moment, aproape de uşa prin care intrase, apoi se apropie de mine.

Mă ridicai. Îmi întinse mâna, apoi ne aşezarăm. Eram aproape în mijlocul camerei şi între noi, nimic.

El tăcea, cu ochii închişi. N-aş fi putut să spun ce vârstă avea. Patruzeci şi cinci... şaizeci bine purtaţi...

După un lung moment de tăcere, m-am decis, totuşi, şi cu discreţie, am scos cartea lui, pe care tocmai o citisem şi i-am zis:

– Am citit cartea dumneavoastră... şi... cred că am înţeles-o.

El deschise ochii, mă privi limpede, îşi aplecă iar pleoapele şi tăcu.

Din nou, nu ştiam ce să fac dar, după câteva minute, el îmi zise, sau mai curând îmi şopti, repede:

– Fiţi atentă la partea dumneavoastră dreaptă.

Instinctiv mi-am dus mâna deasupra părţii drepte a corpului, fiindcă mă durea acolo, în intestine.

– Da, acolo. Dacă nu violentaţi... o să meargă.

(Trebuie să deschid o paranteză pentru a preciza că, şapte luni mai târziu, şi numai din vina mea, tocmai acolo, în intestin, ceva s-a rupt şi a urmat o gravă hemoragie. Dar voi relua istoria acestei întâmplări mai târziu).

Pe moment, am replicat ca un copil.

– Da, mulţumesc, mă doare.

Apoi l-am întrebat:

– Sunteţi clarvăzător?

El îmi răspunse:

– Câtă vreme te îngrijeşti la timp, poţi să eviţi o boală. Dumneavoastră vă puteţi vindeca.

– Ce credeţi, că ar trebui să devin vegetariană?

El surâse, foarte amuzat:

– Ba nu, nici vorbă. Nu trebuie făcut nimic cu forţa. Dacă mai aveţi chef să mâncăţi carne, nu vă abţineţi. Evitaţi ceea ce vă poate face rău... nici o extravaganţă...

– Dar dumneavoastră sunteţi vegetarian?

– Da, însă nu e nici o problemă...

– Sunteţi medic?

– Da.

– Practicaţi medicina?

– Oh, nu!.

Şi cu un aer jenat, parcă scuzându-se:

– Înţelegeţi... nu mai am nevoie... Nu mai practic...

Eu reflectam, în viteză: într-adevăr, e mai bine să îngrijeşti sufletele decât trupurile şi când armonia s-a instalat, sănătatea beneficiază, de asemenea...

Am şoptit:

– Atunci... cum vă câştigaţi existenţa?

– Conferinţe, cărţi, o bursă permanentă...

Din nou, nu ne mai spuneam nimic. Mi-am dat seama că nu voi îndrăzni să-i pun întrebări vitale, întrebările care mă interesau cel mai mult, cele pentru care venisem să-l cunosc. Dar nici nu voiam şi nici nu puteam să forţez nota. Deocamdată tatonam terenul. I-am spus:

– Toată viaţa am dorit să merg în India şi a fost cu neputinţă. Toată lumea se duce acolo, în afară de mine!

Fără a deschide ochii şi fără a se grăbi, făcând aceeaşi pauză lungă ca totdeauna când răspundea:

– N-aţi fi putut să rezistaţi la clima de-acolo. Mai mult de-o lună ar fi însemnat moartea pentru dumneavoastră. Şi ce se poate face în India, când nu ai decât o lună în faţă?

Brusc, nu m-am mai simţit „persecutată" de destin. Deci, nu mi s-a dat nici o pedeapsă... probabil, că, dimpotrivă, Destinul, Karma mea, au avut grijă de mine. Poate că nu mai era cazul să aştept o altă reîncarnare...

Recunoştinţa mă copleşi.

– Vă mulţumesc pentru ceea ce mi-aţi spus. Am dorit atât de mult să merg acolo! Şi dacă v-aş mărturisi că m-am vaccinat în plină criză de nefrită?

Am început să râdem, ca şi cum ar fi fost vorba despre o farsă reuşită.

Şi din nou am tăcut, amândoi. Aceste lungi tăceri, atât de ciudate! El, cu ochii închişi, eu, simţindu-mă minunat aşa, în faţa lui, fără să spun nimic, fără să mă gândesc la nimic, doar privindu-l; stătea aşezat pe un scaun şi picioarele goale abia dacă atingeau mocheta. Mi-am zis: „Mulţumesc lui Dumnezeu, n-am gânduri rele de ascuns. Ar fi jenant să stau lângă el".

Totuşi, împinsă de nevoia de a şti, am vorbit:

– Prietena noastră, care mi-a facilitat întâlnirea cu dumneavoastră, mi-a spus că sunteţi stabilit în Sine... că percepeţi Transcendenţa ca pe un lucru concret...

– Aşa este, doamnă.

Faţa lui era absolut impasibilă, ca de piatră, ca de lemn.

– Egal cu Iisus?

– Ah, nu! Aceasta este o altă problemă.

Am tăcut iarăşi câteva secunde. Cu chipul pietrificat şi cu corpul atât de uşor, omul acesta părea ireal. Nu m-am putut împiedica să-l privesc, la fel cum ai privi un obiect. Stătea cu ochii închişi, nepăsător, imobil şi modest. Da, o modestie naturală. Era acolo, ca şi cum n-ar fi fost vorba despre el.

– Mi s-a spus că dumneavoastră înşivă conduceţi maşina! am articulat cu jumătate de glas.

– Sigur, de ce nu?

– Mă gândeam că aţi putea să „cădeţi" în Samadhi, tocmai în timp ce sunteţi la volan şi... s-ar putea să vi se întâmple ceva rău...

– Eu nu cad în Samadhi.

– Cum? Sunteți stabilit în Sine, instalat în acel Plan constant de forță și pace interioară, fără să aveți Iluminări?

– Dar eu sunt în Samadhi, însă nu ocazional, ci permanent, într-un Samadhi conștient, natural.

– Înțeleg, Nirwikalpasamadhi? Patanjali...

– Nu este numai asta. Eu vă vorbesc despre o stare naturală, despre Absolutul conștient, despre o conștientizare a Absolutului!

– Și în timpul acesta răspundeți la toate întrebările mele absurde și conduceți o mașină?

Nu înțelegeam. Era prea simplu. M-am simțit eu însămi devenind prea simplă.

– Și după ce realizezi eliberarea absolută continui să trăiești... viața... cotidianul... Păreați foarte atent la ceea ce v-am spus... M-ați despovărat de două obsesii penibile așa, în viteză: de frica, de neliniștea unei boli grave de intestine și de dorința mea imensă, dar ratată, de a merge în India.

– O dată stabilit în această stare, stare naturală – Sahaja – accesibilă omului... și o dată realizată, această stare devine permanentă.

– Și continuați să trăiți... ca toată lumea?

Când deschise ochii, strălucirea lor mi se păru aproape insuportabilă. Am primit un șoc de forță. O sclipire intolerabilă. Reînchise ochii. M-am simțit alunecând în mine însămi, într-un vid absorbant. Aș fi vrut să nu se sfârșească niciodată. N-aveam forța să mă împotrivesc și nici nu era nevoie, fiindcă ceea ce simțeam era o stare de rugăciune, o esență de rugăciune.

El era acolo senin, detașat, inconsistent, imperceptibil. Dar de la el emanase acel sentiment sacru, pe care l-am trăit.

L-am auzit vorbind:

– Mai curând, asişti la viaţă. Participi, însă fără să te amesteci.

– Ca un spectator la teatru?

– Nu tocmai, fiindcă, într-un anumit fel, joci... rolul tău... dar fiind conştient că joci un rol, nu te mai amesteci, nu mai dai carburant.

– Şi rămâi aşa... fără întrerupere?

– Da, în mod conştient, martor.

– Şi... poţi să fii „sincer" cu anturajul tău? Scuzaţi-mi acest calificativ, dar nu găsesc altul.

– Mai mult decât „sincer". Eşti acolo spontan, simplu.

– Dat fiind că e o stare naturală, ar trebui ca toată lumea să beneficieze de ea.

– În principiu, da: potenţialul uman conţine această variantă... dar Eliberarea nu poate să fie realizată decât de acela care îşi dă seama că nu este liber.

– Şi la ce vă foloseşte această libertate?

– Să nu mai fiu sclav.

– Ce sentiment de libertate vă poate însufleţi când, făcând parte integrantă din Creaţie, vedeţi în jurul dumneavoastră toată această omenire – sclava durerii? Aş putea să vă cred pe cuvânt atunci când spuneţi că sunteţi liber dar, în acelaşi timp, nu mă pot împiedica să-mi amintesc că, în chiar acest moment, mii şi milioane de oameni suferă, strigă, urlă, supuşi iremediabilelor dureri. Dumneavoastră nu auziţi „ strigătul lumii"?

– Când ai realizat Libertatea non-dualităţii, aceste lucruri nu mai sunt probleme. Eşti în afară de timp, spaţiu şi dualitate.

– Deci, această „Eliberare" este un act de egoism. E ca şi cum, pentru a uita „strigătul lumii", ai recurge la cocaină, morfină, alcool, te-ai deda la excese sexuale...

– Dimensiunea conştiinţei dumneavoastră de „ne-eliberat" vă determină să vedeţi lucrurile în acest fel. Perspectiva pe care o aveţi acum vă dă dreptul să vorbiţi aşa, e chiar datoria Dvs. de a vă pune astfel problema, dar pentru cel care a concretizat Transcendenţa ca realitate trăită, punctul de vedere se schimbă complet. Când dormiţi şi aveţi un coşmar, este natural să suferiţi; după ce v-aţi trezit, nu mai e nici o problemă...

– Atunci, ar trebui să devin egală cu Dvs., să mă ridic la acelaşi nivel pentru a vă înţelege, pentru a uita „strigătul lumii"?

– Ca să înţelegeţi total, da, pentru a încerca să înţelegeţi, însă, mai putem discuta pe viitor.

– Şi dacă nu mă pot elibera complet, atunci se va repeta mereu şi mereu sfatul „crede şi nu cerceta", pe care ni-l predică religiile?

– În Advaïta Vedanta este prevăzută, pentru debutul practicantului, o discriminare elaborată, care te călăuzeşte spre înţelegere, spre discernere. Trebuie, deci, să se ştie că îi este dată fiinţei umane posibilitatea firească de a beneficia de o conştiinţă mai cuprinzătoare, cu totul deosebită faţă de cea cunoscută de oameni. Este trezirea naturală la o transcendenţă concretă, reală.

– Primul lucru la care m-am gândit când am început să citesc cărţile de teozofie a fost oribila presupunere că asta ar putea să nu fie decât pură invenţie mentală, logistică, deci cea mai teribilă dintre narcoze, drogul neîntrerupt.

– Nu trebuie să confundăm lucrurile, non-dualitatea, deci posibilitatea tehnică, concretă de a cunoaşte o lume ne-dual㠹 cu durerile sau bucuriile fenomenelor vieţii. Este vorba de a ieşi din lumea complementariilor.

– Să ieşi!

– Da, complet. Fără compromis.

– Dumneavoastră, dar ceilalţi? Majoritatea?

– Exact pentru asta sunt aici, să-i ajut pe cei care pot să înţeleagă.

– Înseamnă că neglijaţi complet fenomenul social, aşteptând o lume a Supraoamenilor?

– Eu nu aştept nimic. Dumneavoastră sunteţi cea care încearcă să-nţeleagă ceea ce spun. Atâta vreme cât o fiinţă nu înţelege că ea conţine în sine însăşi definitiva posibilitate de transcendenţă, se va învârti în cerc cu aceleaşi probleme insolubile ale bucuriei şi durerii, care nu pot fi nici calmate, nici satisfăcute, prin acceptarea explicaţiilor sau soluţiilor date la nivel mental!

Un abis se deschidea dinaintea mea. Mă gândeam la Pascal, la toată această lume de martiri, de sfinţi, la renunţarea totală.

Îl priveam pe omul care stătea în faţa mea. Oare, într-adevăr, a avut el forţa să pătrundă, prin propria lui voinţă, în acest vid, în această prăpastie a Absolutului, din sine însuşi? Îmi aminteam că, în anumite cărţi pe care le citisem, „Eliberaţii-în-viaţă" mai erau numiţi şi „Morţi-în-viaţă".

Am simţit că mă străbate un sentiment tragic, privindu-l. Mai mult decât Oedip, care a suportat tragedia destinului său, acest om alesese el singur gestul grandios de voinţă, care decisese Destinul său. Era singura, adevărata victorie a omului care hotărâse depăşirea condiţiei umane. Eliberarea...

Nu poţi s-o faci, decât renunţând la absolut tot. Trebuie să accepţi această moarte, o moarte conştientă, o moarte voluntară faţă de tot ceea ce este omeneşte comun, şi asta pentru a cuceri supraomul în sine, care aşteaptă de-o eternitate, în fiecare om. Şi bănuind, în acelaşi timp, că fără o Favoare specială rişti să rămâi sau să întârzii în Tragedia umană. Acesta

este şi el doar un popas, căci după ce ai renunţat, de bună voie, la tot, eşti din nou supus Forţei-Lege a Destinului, „Voia Ta să se facă şi nu a mea", a zis Iisus înainte de a muri, El care a avut puterea să învie morţii.

Omul din faţa mea a avut el, într-adevăr, eroismul de a trece prin abis, prin vidul absolutei renunţări la ceea ce este omeneşte comun, pentru a cuceri Supraomul?

Era acolo, modest, dar tocmai această modestie mă tulbura, această simplitate...

Am privit, din nou, picioarele lui goale abia atingând mocheta, corpul său atât de transparent şi ochii mereu închişi, ca şi cum lumea exterioară l-ar fi obosit, sau doar înăuntrul său ar fi putut să găsească pacea. Am spus, cu voce înceată:

– În orice caz, văd că nu v-aţi retras într-o pădure, într-o grotă şi nici într-o mănăstire. Aţi avut curajul să veniţi la Paris. M-aţi primit. Nu cred că vă amuză să răspundeţi la întrebările mele, chiar dacă vă daţi seama că vi le pun din cauza unei autentice suferinţe.

El făcu un gest, ca şi cum ar fi spus: „Să lăsăm asta".

Am continuat:

– Eu, de pe când eram copil, mi se întâmpla să leşin dacă mi se povesteau lucruri oribile.

– Aşa se explică de ce sunteţi aici. Căutaţi să înţelegeţi.

Mi-am promis în sinea mea:

„Trebuie, neapărat, să lucrez mai intens cu Olivier. Toate reticenţele mele „mentale" mă împiedecau să ies din problemele pe care le aveam sau pe care mi le cream. Nu era necesar, de exemplu, să mă intereseze dacă Magda şi Olivier sunt îndrăgostiţi unul de altul... Această abstracţie, o dată realizată, nu mă voi mai ocupa decât de mine. Doar în mine am să găsesc soluţia..."

Am întrebat, cu sfială:

– Aş putea, oare, să vă revăd?

– Telefonaţi-mi.

L-am lăsat acolo, aşezat, cu ochii închişi. Gestul său la plecarea mea a fost asemănător celui pe care-l fac hinduşii, un gest plin de graţie, cu mâinile împreunate. M-am înclinat, la rândul meu, înainte de a ieşi pe uşă.

Eram atât de concentrată asupra sentimentelor, gândurilor şi aşteptărilor mele, încât n-aş putea să spun dacă micuţa bonă m-a condus ori nu.

Traversam din nou grădina Luxembourg. Arborii şi florile erau tot acolo.

M-am auzit şoptind: „Cât aş vrea ca tot ceea ce mi-a spus acest om să fie adevărat!"

Trebuia să fie adevărat. Viaţa, în sine, nu putea să existe fără un sens absolut al sincerităţii.

Pentru că eu, o biaţă fiinţă, am avut forţa să mă gândesc la asta şi pentru că sfinţii, martirii au murit pentru Adevărul absolut pe care l-au clamat, acest Adevăr trebuie să existe.

O imensă recunoştinţă mă invadă pentru acest om, care mă făcuse să cred în absolutul ascuns chiar în natura umană. Aş fi vrut să fiu ca el pentru a putea să-i verific afirmaţiile. Aş fi dorit să pot, prin mine însămi, să probez că Aceasta există, adică posibilitatea de a transcende viaţa cotidiană. N-aveam încredere decât în mine însămi. A fi, a deveni propriul meu martor, Martorul Eternităţii, devine posibilitate a omului.

*

* *

Epuizată, tulburată şi plină de speranţă – plină de speranţă, ca niciodată – m-am întors acasă.

Pentru a putea să mă gândesc în linişte la ceea ce mi s-a întâmplat, m-am întins pe canapeaua din camera mea. Am închis ochii şi, simţindu-mă obosită, mi-am zis că un moment de destindere totală, chiar de somn, doar aproximativ zece minute, o să-mi facă bine.

M-am întins, deci şi, imediat, am aţipit.

M-a trezit un ţârâit al soneriei de la intrare. Mi-am zis că ar trebui să mă scol şi să văd cine sună, dar n-am deschis ochii prea mult şi nici nu m-am trezit complet. Nu era, probabil, decât un furnizor...

Am privit prin „spion"-ul încastrat în uşă şi am văzut că era Maestrul însuşi cel care aştepta să-i deschid.

Inima mea se porni să bată foarte tare. Am deschis uşa, aproape fără să ştiu ce fac şi, spontan, l-am numit „Maestru", nume pe care nu l-am dat niciodată vreunui om.

El era intens prezent. Intră. L-am condus în camera mea şi i-am făcut loc într-un fotoliu. Eu însămi m-am reîntors pe canapeaua mea şi m-am întins acolo. Apoi, cum el tăcea, m-am ridicat şi l-am privit. Ochii lui care erau deschişi, mă izbiră cu strălucirea lor intensă.

Mi-am zis: „Deci, nu visez. El e aici. Eu sunt, de asemenea, aici, cu ochii treji şi îl privesc. Văd albastrul ochilor lui".

Apoi, izbită de o îndoială, mi-am mai zis: „Dar, stai puţin, el nu avea, parcă, ochii albaştri! Din câte îmi aduc aminte, ochii lui sunt negri! "

În clipa aceea m-am trezit cu adevărat şi am privit în jurul meu... o mare confuzie mă cuprinse. Doream dramatic şi inutil să mă „trezesc complet", să mă re-trezesc. Realitatea acestei noi posibilităţi mă copleşea. Aveam impresia că îi aud vocea spunându-mi ceea ce îmi mai spusese: „Aceasta este o trezire naturală, într-o transcendenţă concretă, reală...

Când dormiţi şi aveţi un coşmar, este firesc să suferiţi, dar după ce v-aţi trezit, nu mai există probleme..."

Realitatea trăită zi după zi nu-mi mai ajungea. Simţeam în mine ecranul care mă despărţea de o nouă realitate posibilă, o realitate grandioasă.

A fost momentul în care am presimţit posibilitatea de „a trece" îndărătul acestui ecran şi de a răsturna ecranul. Mi-am reamintit iar „Extazul", unicul extaz pe care l-am trăit. Îi cunoşteam gustul şi ecourile. Era o realitate concretă. Nu trebuia decât să am forţa şi să vreau, mai mult decât orice pe lume, să pătrund acolo.

Capitolul XII

De când îl văzusem pe acest Maestru al Advaïtei, toată capacitatea atenţiei mele devenise trează.

M-am gândit că primisem prin el dovada concretă a ceea ce aşteptam de la făgăduielile făcute prin teozofi şi toate Scrierile Sacre şi cărţile filozofice şi toţi Sfinţii – şansa de a transcende condiţia umană pentru a ajunge, pe căi naturale, la statutul de Supraom, de Om nou; această şansă, deci, părea să mi se confirme a fi adevărul adevărat. Am hotărât că trebuie să am răbdare pentru a verifica autenticitatea acestei afirmaţii.

Am perceput că „modalitatea" prin care puteam să ajung la transcendenţă, ca să devină realitate trăită, mi s-a oferit vie, palpabilă, în persoana acestui om. Autenticitatea exemplului său mă interesa, fiindcă şi eu îmi propuneam să am dovada ultimă prin mine însămi, în mine însămi.

Pentru a ajunge până acolo trebuia, neapărat, să lucrez mai serios cu Olivier. De data aceasta voi merge acolo, cu mai mult elan.

De altfel, eram din ce în ce mai nemulţumită de atitudinea mea faţă de Olivier şi de Magda. De ce să sufăr, să-i judec şi să-i suspectez pe Magda şi pe Olivier? Fiindcă nu-mi vorbeau despre problemele lor, nu aveam căderea să mă amestec. Şi, pentru că Olivier continua să-şi facă datoria în ceea ce mă privea, primindu-mă şi „meditând" cu mine, trebuia să-l respect pentru timpul pe care mi-l dăruia, pentru lucrul pe care-l făceam împreună. Eram obligată să dau mai multă încărcătură timpului pe care-l petreceam aproape de

el. Lucra cu mine, complet dezinteresat, din punct de vedere material şi, pentru ca să facă asta, câştigându-şi în paralel existenţa, ştiam că timp de opt ore trăgea din greu. Nu putea să le sacrifice discipolilor decât orele serilor lui.

De când îl văzusem pe Maestrul Advaïtei Vedanta, o bucurie subtilă mă învadase. Şansa de a concretiza aceste probleme metafizice, de a putea să le tratez practic, mă ameţea. Era una dintre speranţele mele de bază, unul dintre argumentele principale pentru cercetarea mea. Exact această aşteptare m-a susţinut toată viaţa. Îmi promisesem să fiu tenace, ca să pot verifica obiectul, raţiunea aşteptării mele.

Am simţit cum mă copleşeşte, brusc, nerăbdarea de a vorbi mai amplu cu acest Maestru. Mă bucuram la ideea de a-l revedea, la ideea că această fiinţă există. Îmi spusese că pot să-i telefonez.

Viaţa nu mi se păruse niciodată atât de plină de speranţă. Era o nădejde extinsă la dimensiunile infinitului. Totul era posibil. Dumnezeu însuşi crescuse, pe măsura Absolutului-viu, accesibil înţelegerii şi, în acelaşi timp, tangibil. Eram beată de bucurie, de această bucurie a speranţei şi de recunoştinţă faţă de acest om, care avusese eroismul de a încerca aventura Supraomului, a omului nou – cum îl definea Iisus. Şi pentru că el, acest om, putuse, reuşise, trebuia să fie posibil pentru orice fiinţă umană să realizeze aceeaşi performanţă. Da, eram beată de speranţă.

În această stare de spirit am pornit către Olivier. Lui, de asemenea îi eram, pentru prima oară, recunoscătoare.

Am ajuns, deci, acolo şi, ca de obicei, fără să ne spunem aproape nimic, am început „meditaţia".

Inima mea era în flăcări. O simţeam în mijlocul trupului, ca pe o aşteptare fierbinte. Nu mai priveam lumânarea, stăteam cu ochii închişi. Mă concentram în mine însămi.

Timpul trecu uşor şi Olivier îmi zâmbi, uimit, zicându-mi:

– E mai bine. O să meargă...

Apoi i-am povestit despre vizita la Maestrul Advaïtei Vedanta. El mă privi cu un aer extrem de mirat, cu un uşor zâmbet de dispreţ pe buze, îmi ţinu un scurt discurs, apoi ne-am spus la revedere, după ce fixaserăm ziua şi ora exactă a viitoarei întâlniri.

A doua zi, am fost surprinsă de telefonul Magdei care, pe nepusă masă, îmi vorbi despre vizita mea la Maestru. Am remarcat, în forul meu interior, că Olivier – cu tot surâsul lui dispreţuitor – îi vorbise, totuşi, Magdei despre asta.

Am auzit spunându-se că, dacă recunoşti că eşti prost este, deja, o dovadă de inteligenţă. Ei bine, trebuie să mărturisesc, eu n-am remarcat, câtuşi de puţin, prostia mea. Nu doresc să fiu indulgentă şi să spun „naivitatea mea", n-ar fi decât o scuză neîndemânatică. Eram atât de încântată, atât de exaltată de a-l fi văzut pe acel om – această fiinţă care vorbea despre Transcendenţă ca despre un lucru accesibil – încât nu mă puteam împiedeca să vorbesc. Şi, mai mult decât atât, mi se părea nu numai natural s-o fac, dar credeam chiar că e de datoria mea să împărtăşesc şi altora ceea ce ştiam despre Maestru. I-am vorbit Magdei, aşa cum am făcut totdeauna; i-am povestit despre cartea citită, despre conferinţa pe care o ascultasem, despre cât era de interesantă persoana cu care am avut şansa de a mă întâlni. Mă gândeam că asta ar putea s-o ajute în demersul ei spiritual, în căutările ei. Aş fi vrut să-i transmit bucuria mea.

Felul nou al Magdei de a se comporta cu mine, faptul că mă evita, credeam că nu poate fi altceva decât o neînţelegere minoră şi trecătoare. Nu puteam să cred într-o despărţire definitivă, într-o negare a sentimentelor noastre vechi şi a

intereselor vitale, în accepţia amândurora. Eram convinsă că neînţelegerea „provizorie" va dispare curând şi că prietenia noastră dinainte se va restabili, mai ales că acum eram foarte decisă să lucrez mai bine cu Olivier şi să nu mă amestec în lucrul lor, al lui Olivier şi al Magdei. Mai mult, credeam că faptul de a-l fi întâlnit pe Maestrul Advaïtei şi de a le vorbi şi lor despre asta, proba prietenia şi sinceritatea mea faţă de ei, gradul de înţelegere dintre noi trei – Olivier, Magda şi cu mine; fiindcă Olivier nu îmi spusese că ar fi el însuşi un Eliberat, nici nu mă lăsase să cred asta, deci şi el era în căutarea acestui scop final, acel scop al desăvârşirii spirituale. În calitate de prietenă şi de mesager le vorbisem.

*
* *

Surâsul ironic al lui Olivier, vocea plină de dispreţ subînţeles a Magdei, mi-au trezit dorinţa să-l revăd şi să-l verific pe acest om, care îmi dăduse atâta speranţă; de câte ori mă gândeam la această fiinţă – acest Maestru – o bucurie binefăcătoare urca în inima mea. Era ca şi cum aş fi aflat, de fiecare dată, o veste bună. Mi-am reamintit cu groază de „drogarea neîntreruptă". Voiam, doream cu intensitate să-l revăd, să-i studiez afirmaţiile, să mă asigur de posibilul progres uman, să mă edific asupra realităţii transcendenţei spiritului omenesc.

I-am telefonat. Aceeaşi voce, cu timbrul inconsistent şi atât de personal, îmi răspunse şi-mi fixă o întâlnire.

M-am dus acolo, cu inima bătând nebuneşte de speranţă. Aşteptam momentul să mă găsesc din nou în faţa acestui om, cu marea lui linişte, care te făcea să presimţi gustul eternităţii. Această bucurie trăită în preajma lui mi se părea

sacră. Eu nu eram, câtuşi de puţin, dintre aceia care cred că doar durerea te ajută să progresezi. Ba chiar dimpotrivă, eram din categoria celor cărora durerea le repugnă, ca un păcat comis faţă de posibila Perfecţiune. Eu voiam să găsesc „bucurie neîntreruptă", soluţia misterului prin bucuria conştientă şi conştient acceptată.

Eram, iarăşi, în marele salon, aşteptându-l.

El intră şi se aşeză. Apoi închise ochii. Era ca şi cum nu l-aş fi părăsit niciodată. Cred că dacă n-aş fi rupt eu liniştea, am fi rămas acolo fără a vorbi, până la sfârşitul vizitei mele. Dar eu nu ştiam încă să înţeleg valoare liniştii. Educaţia modernă reclamă politeţea conversaţiei – şi, apoi, eu eram copleşită de problemele mele, de arzătoarea dorinţă de a mă convinge de miracolul acestei întâlniri.

– De ce aţi ales metoda Căii Abrupte?

– E mai simplă...

– Dar eu cred că e mai dificilă.

– Da, însă mai eficace.

– Spuneaţi, după câte înţeleg, că nici Nirvikalpasamadhi nu este încă Eliberarea Absolută, că nu se poate, prin stări succesive de Samadhi, din ce în ce mai elevate, să ajungi la Transcendenţă.

– Dacă la începutul cercetării te îndrepţi într-o direcţie nepotrivită, nu vei ajunge niciodată la lucrul căutat sau, în orice caz, doar într-un mod dramatic. Tocmai de aceea, la început, trebuie să găseşti un Maestru calificat. Mai ales la început. Dacă vrei să guşti mierea care se găseşte într-o anumită încăpere, într-un anumit dulap, nu trebuie să te îndrepţi către grădină sau în altă parte. De la bun început, trebuie să mergi direct spre locul unde se află borcanul cu miere. Chiar dacă e departe, eşti obligat să ştii foarte clar ce vrei şi să cunoşti drumul pe care ai să apuci...

– Ah, da!

– Şi, apoi, nu e suficient să găseşti borcanul cu miere, nici să-l deschizi şi să simţi doar mirosul. Trebuie să guşti din miere, pentru a şti ce gust are.

– Certitudinea cum că, singura metodă directă pentru a ajunge la Eliberare ar fi Calea Abruptă – nu este, oare acest exclusivism, o nouă formă a fanatismului?

– Nu cred. Repet: o pornire greşită este o imensă pierdere de timp.

– Şi cei care fac eforturi serioase de yoga, de Hatha yoga...

– Câteodată, chiar eforturile pe care le fac îi împiedică să ajungă la Eliberare. Progresele însele devin noi acumulări. Uneori, foarte apăsătoare, acumulări dramatice, curse, capcane. Trebuie să cauţi Eliberarea, în primul şi în ultimul rând, nicidecum noi calităţi.

– Dar Dvs. aţi practicat Samadhi?

– Bineînţeles.

– Şi acum?

– Nu. Acum, nu. Samadhi inconştient... oh, nu!

– Niciodată?

– Niciodată.

– De ce?

– Pentru că nu-mi mai este necesar. Nu mai am nevoie. Fiindcă starea naturală de transcendenţă, o dată obţinută, nu se mai pierde şi aceasta este starea perfectă.

– E greu să renunţi la stările de Samadahi?

– Da, foarte greu. Lucrul cel mai greu din lume, până în momentul când se realizează eliberarea definitivă. După asta, nu mai contează.

– E mai greu să te debarasezi de Samadhi, decât să depăşeşti sexualitatea?

– Da, mai greu. Chiar mai greu decât să scapi de orgoliu.

– Atunci de ce să renunţi?

– Renunţi la multe lucruri, fără să vrei. Concentrându-te asupra esenţialului, toate aceste plăceri nu mai servesc la nimic, pur şi simplu dispar. Plăcerile însele sunt acelea care vă părăsesc.

– Deci, Samadhi nu este un final, o realizare?

– În Samadhi intri şi apoi ieşi, rămânând aceeaşi fiinţă, cu o experienţă în plus. Dar asta nu vă schimbă. Viaţa reîncepe ca şi înainte, cu aceleaşi probleme ale dualităţii. Samadhi este o plăcere imensă, apoi urmează contrariul, inevitabil. Atunci, căutarea reîncepe, la fel ca pentru obţinerea oricărei plăceri tranzitorii.

– Dar în Samadhi, în Iluminare sau în Transcendenţă, doar Sinele este cel care dă fericirea supremă.

– Nu există altceva decât Sinele.

– Şi-atunci?

– Dacă nu ai înţeles despre ce este vorba, repet, ieşi din Samadhi, exact aşa cum erai când ai intrat.

– Dar, experienţa Iluminării... este, totuşi, o dovadă că există, în această lume comună, lucruri care depăşesc ceea ce se cunoaşte, în mod obişnuit. Ar putea să fie un punct de plecare...

– Ca orice experienţă, prin Samadhi mai ai o experienţă în plus. Calităţile, mai mult sau mai puţin elevate, vor rămâne mereu experienţe ale acestei lumi de Iluzie. Este încă un lucru care se acumulează.

– Dar, a şti că „Asta" există, prin trăirea Iluminării, nu schimbă cu nimic fiinţa umană?

– Ideal ar fi să ieşi cu dorinţa de a nu repeta aceeaşi experienţă, ci de a dori să găseşti Absolutul, Eliberarea.

– Dar nu poţi să rămâi în Samadhi toată viaţa?

– Nu. Ieşi altfel decât ai fost atunci când ai intrat, doar cu câteva minute înaintea morţii.

– Îngrozitor!

– Asta este...

– Şi, de fapt, în ce constă metoda „abruptă"?

– Baza disciplinei vedantice este, în primul rând, discriminarea absolută.

– Dacă le-aţi pretinde discipolilor dumneavoastră o asceză severă, ei ar urma mult mai uşor sfaturile Dvs. decât această discriminare.

– Da, însă orice constrângere de acest gen este ineficace, dacă nu chiar o adevărată piedică. Ajungi să faci din asceză o obsesie, o plăcere.

– Deci, Eliberarea este diferită faţă de celelalte Samadhi?

– Total! Eliberarea este o stare naturală şi nu condiţionată. Eşti stabilit într-o conştiinţă impersonală şi poţi, în acelaşi timp, să participi la absolut tot.

– Şi, în acest fel, reuşiţi să nu vă amestecaţi nici chiar în dualitate? Dacă luaţi parte la orice, cum vine asta – că nu vă amestecaţi?

– Este unul dintre cele mai grele lucruri de înţeles, fiindcă pentru mental pare o contradicţie.

– Da, într-adevăr!

– Noi vorbim despre toate astea, dar trebuie să ne dăm seama că vorbele sunt departe de ceea ce ar dori să exprime. Pace, fericire, toate aceste cuvinte nu sunt valabile decât aproximativ. Nu poţi decât să încerci să te faci înţeles.

– E ca muzica explicată unui surd.

– Cuvintele nu au decât să se teamă de realitatea adevărului.

– Deocamdată, trebuie să ne mulţumim cu cuvintele şi cu dorinţa de a ieşi din noi înşine, în adevăr.

– Așa e.

– Deci, Nirvana, Transcendența nu este deloc o deschidere asupra neantului, a Vidului Absolut. Acest efort al Eliberării nu duce la neant.

– Nu.

– Dar poți să ajungi printr-o falsă pornire, printr-o metodă eronată sau prin voință – un fel de sinucidere mistică – la ceea ce într-adevăr s-ar putea numi „Vidul Absolut"? Vidul în Eternitate, Anihilarea Eternă?

De data aceasta, liniștea care a urmat a fost mai lungă decât de obicei. Inima mea vibra. Dar vocea reluă cu aceeași calmă siguranță a celui care a experimentat totul:

– Însuși faptul că dorești vidul, că îl concretizezi ca noțiune, că ți-l imaginezi, face din el un obiect. Implicit un obiect mental. Eternitatea nu este vidul. Vidul e încă o noțiune mentală în plus, o iluzie.

Inima mea se odihnea. O respirație profundă, aproape un suspin, dilată ființa mea, o destindere în certitudinea mult timp așteptată.

– Dar când ajungi la acest punct central al Eternității conștiente, devii stăpân peste dualitate?

– Dualitatea nu mai există.

– Asta pare, de asemenea, o contradicție.

– Mental vorbind, chiar este o contradicție.

– Ați putea explica – tot mental vorbind – această contradicție?

– Să încercăm, printr-o comparație... să ilustrăm... viața este făcută din dualitatea complementariilor. Este ca o balanță cu două talgere, care sunt susținute printr-un punct fix. Cele două talgere se mișcă, dar punctul fix care le susține rămâne nemișcat.

– Acest punct fix ar putea fi numit Dumnezeu?

– Să lăsăm asta, acum. Ceea ce găseşte omul în Eliberare este acest punct fix, care susţine balanţa, mişcarea celor două talere, fără să se amestece în această mişcare. Astfel stabilit, punctul fix nu mai dă impuls balansării. Compasul cu cele două ramificaţii ale sale, reunite în punctul nemişcat, ar putea, de asemenea, să fie o comparaţie.

– Dacă Eliberarea este o chestiune de înţelegere, orice intelectual va trebui, va putea deci să primească emblema acestei Iniţieri Sahaja şi să devină Iluminat!

– În principiu, da – însă un intelectual este predispus să facă din această înţelegere un obiect. Intelectul însuşi îl împiedică să accepte acea „renunţare" necesară, îl împiedică să admită propria moarte. El este mândru de a fi trudit la intelectul său. Este un bun dobândit. Şi ţine la acest bun.

– Dar pentru ce atâta efort de a ucide ceea ce ai acumulat cu atâta trudă?

– Fără moarte nu poate să aibă loc nici o înviere. Omul nou, omul complet, nu are cum să ia naştere construind pe vechile fundaţii.

– Aţi pronunţat, acum câteva minute, cuvântul „Iluzie". Aş vrea foarte mult să ştiu ce înţelegeţi prin cuvântul acesta. În tot cazul, cred că nu „non-existentul". Aţi spus că Vidul Absolut – Neantul – nu există. Acest cuvânt „Iluzie" poate să devină un mare obstacol pentru mulţi oameni care ar vrea să se decidă a accepta ideea transcendenţei trăite drept o realitate. „Iluzia" este o deplasare de valori extrem de delicată şi care ar părea, la prima vedere, o simplă acrobaţie intelectuală.

– Fiţi mai explicită.

– Cred că dacă se vorbeşte despre această Iluzie, asta vrea să însemne că ea există. Are deci şi ea realitatea ei...

– Realitatea Iluziei? Bine, dacă vreţi. Asta ar putea să pară un paradox, dar conţine în germene Unitatea absolută a Creaţiei.

– Cred că, pentru a avea punctul fix al balanţei, cele două talere trebuie să existe, de asemenea. Spun „miraje", „vise", spun „Iluzia Vieţii". Dar toate aceste Iluzii există, totodată, ca realităţi. Ele beneficiază de realitatea lor proprie. Realitatea Iluziei... Visez că propriul meu copil e mort şi sufăr îngrozitor. Mă trezesc: copilul meu e bine, sănătos, dar inima mea se zbate încă, sunt lac de apă şi mă resimt toată ziua. Vise, miraje, toate sunt realităţi...

– Dar când v-aţi trezit, punctul de vedere se schimbă.

– De acord, însă am suferit, aceasta este o realitate. Să acceptăm că viaţa e o Iluzie şi că există o deşteptare...

– Definitivă.

– Da, dar eu am suferit în această Iluzie a vieţii, iată deci, în plus faţă de coşmarul nopţii, coşmarurile zilei, ale vieţii.

– Da, însă ştiţi sigur că vă puteţi trezi.

– Perfect, dar pentru ce să suferi?

– Veţi înţelege când vă veţi trezi definitiv.

– Şi până atunci? Să mă supun?

– De ce să vă supuneţi? Înţelegeţi şi luptaţi.

– Există o trezire definitivă?

– Da.

– Ultima narcoză?

– Ultima Realitate.

– Da, însă nu este suficient să spui „este o Iluzie", atunci când suferi. Li se reproşează orientalilor că sunt fatalişti. Occidentalii nu vor să accepte această atitudine existenţială... care i-a dus pe hinduşi la faliment economic... la superstiţii, la obscurantism.

– Orice doctrină riscă să fie greşit interpretată.

– Trebuie găsite anumite modalităţi de interpretare.

– Adevărul nu poate fi falsificat. El există şi este etern.

– Da, însă trebuie să-l adaptezi la posibilităţile actuale de înţelegere.

– Numai când te trezeşti şi-ţi dai seama că ai visat, poţi să restabileşti adevărul.

– Pentru că totul este realitate, o singură realitate, totul este, implicit, material, tangibil. Dacă subtilul scapă organelor noastre de simţ sau aparatelor de care dispunem, asta nu înseamnă că nu există. Numai unei mentalităţi grosiere îi este proprie negarea subtilului. Subtilul, Iluzia, Visul, Suprapunerea dimensiunilor, Absolutul, totul probează structura Creaţiei. Nu trebuie să respingi nimic şi, mai ales, nu trebuie să respingi posibilitatea umană de a lua contact şi de a dirija realitatea subtilă a Creaţiei.

– Cu condiţia de a nu face diferenţă între spiritual şi material.

– Chestiune de vocabular şi de apropiere – material – spiritual. Dumneavoastră care v-aţi „trezit" la realitatea supremă, absolută, nu vă mai izbiţi de scaune, de arbori, şi conduceţi automobilul. Vă asigur, însă, că pentru mentalitatea comună – a mea, de exemplu – nu e suficient să zici: durerile vieţii sunt Iluzii.

– Dar eu pot să afirm că există posibilitatea deşteptării şi a depăşirii totale.

– Cu condiţia de a nu nega viaţa ca realitate, de a nu nega posibilitatea de ameliorare a Vieţii, a Iluziei, deci. Ameliorarea Iluziei.

– Cu condiţia de a şti că îi este dat omului să cunoască transcendenţa ca realitate.

– Demersul pentru această realitate se face în „Realitatea Iluziei". Doar trăind în această Iluzie poţi să înţelegi, mental, Transcendentul. Iată, deci, dovada realităţii practice a acestei Iluzii, a Visului, a Vieţii. Aş vrea să nu mai spun: este o iluzie,

este un vis, ci să recunosc că toate astea înseamnă doar o conştientizare falsă ori, mai curând parţială, insuficientă.

– Acest demers nu se face prin acumularea de noi calităţi, ci prin renunţarea la ceea ce este prea mult, prea stânjenitor în fiinţa umană.

– Cu toate acestea, etica... morala...

– Ea este inevitabilă, prin demersul însuşi al acestei renunţări. Nu e nevoie să vorbeşti despre asta, nici să-ţi pierzi timpul pentru a o dobândi.

– Aduc mulţumiri cerului că mi-a fost dat să vă văd aici, în faţa mea, fiindcă teoria, în sine, pur intelectuală, pare aberantă, de necrezut. Promisiunea imensă, absolută a acestei posibilităţi umane, exemplul pe care îl daţi sunt singurele garanţii pentru cei care vor încerca aventura transcendenţei.

Se făcu din nou o mare linişte. Am simţit iarăşi în mine acel vid absorbant, sacru. Am închis şi eu ochii. Nu mai existam decât eu, în mine însămi. Totul era arzător şi fără seamăn de calm. Eram cufundată în încredere şi în aşteptare.

Apoi am auzit glasul Maestrului. Mi-a spus cu naturaleţe:

– Trebuie să plecaţi... dar cred că a început să plouă. Mă duc să telefonez după un taxi.

Se ridică. Îl văzui subţire, îndreptându-se către uşă, pentru a telefona. Această fragilitate a trupului său, mărturisindu-i eroismul spiritului, mi se păru un tulburător miracol.

Gâtul mi se strânse. Am simţit cum ochii mei ard de lacrimi neplânse. O recunoştinţă infinită mă învălui. Aş fi vrut să mă aplec şi să ating pământul...

Capitolul XIII

Cu o caldă speranţă în inimă şi hotărâtă să-mi dau toată silinţa pentru a aprofunda cercetarea interioară, trezirea, m-am dus, de data această, la întâlnirea pe care mi-o fixase Olivier, acasă la el.

Am găsit-o acolo, spre marea mea surpriză, pe Magda. Era frumoasă şi cochet îmbrăcată. Olivier părea foarte sigur pe el. Distant şi important. Spuse:

– Prietena noastră Magda tocmai a terminat... dar, astăzi, n-o să pot lucra cu Dvs. Îmi cer scuze...

O sărutai pe Magda. Ea mă întrebă, fără nici o legătură:

– L-ai revăzut pe Iluminatul tău?

– Da.

Olivier ne privea, surâzând cu condescendenţă. Magda mă întrebă:

– Tot entuziastă?

– Da.

– Vorbeşte, umblă, mănâncă, doarme?

– Exact.

Acest ton mă rănea. Aş fi vrut ca ei să împărtăşească admiraţia mea şi mai ales respectul meu. Magda începu să mă chestioneze cu duritate, ca şi când m-ar fi prins pe picior greşit: ...De câte ori m-am dus acolo... cât timp am stat... Olivier continua să ne privească, surâzând.

Mi-am dat seama că, pentru a-i calma, eu diminuam importanţa acestei întâlniri cu „fiinţa cea mai marcantă" dintre toţi cei pe care îi întâlnisem până atunci. Şi sufeream văzându-mă cum îl minimalizez. Aveam impresia că-l trădez,

că trădez, în mod laş, propriul meu ideal. Totuşi, mă încăpăţânam să vorbesc. Le-am răspuns, aproape involuntar, la toate întrebările răuvoitoare, parcă disculpându-mă. Pentru a repara această vină, dădeam explicaţii inutile. Aş fi vrut, din toată inima, să-i fac şi pe ei să participe la extraordinara întâlnire pe care o avusesem. Mă acuzam de a nu şti s-o fac.

Ei mă ascultau cu zâmbete reci, ironice, dar cum, de câtva timp, era atitudinea lor obişnuită faţă de mine, nu m-am mirat peste măsură. Îmi era doar dezagreabil.

Apoi, eu şi Magda ne-am pregătit să plecăm. După ce mi-a fixat următoarea întâlnire, Olivier ne-a condus până la uşă, scuzându-se, încă o dată, că de data aceasta n-a putut „lucra" cu mine.

I-am zis:

– Regret că am pierdut o lecţie fiindcă, de-o vreme încoace, am impresia că fac progrese.

– Aşa e...

– Simt că se petrece în mine ceva... e în profunzime... nu pot să explic...

– Aşa e.

El păru flatat.

Odată în stradă, singură cu Magda, ea mă întrebă, aproape imediat:

– Ascultă, crezi că aş putea să-l văd şi eu pe Iluminatul tău?

Foarte surprinsă, i-am răspuns:

– Da... o să-l întreb... Până atunci, dacă vrei, aş putea să-ţi dau cartea lui.

– Perfect. Am să te însoţesc să mi-o dai.

Înainte de a ajunge acasă la mine, Magda îmi propuse să bem o cafea. Am intrat în prima cafenea întâlnită. Magda avea chef de vorbă, dar despre nici un alt subiect, în afară de „Jivan

Mukta", cum îl numea ea, ironic, pe Maestru. Totuşi acum, brusc, tonul ei se schimbase total. Nu mai erau surâsuri batjocoritoare, nici întrebări „capcană", doar un viu interes, exprimat fără echivoc. De data aceasta am încercat, cât m-am priceput mai bine, s-o fac să înţeleagă însemnătatea acestei întâlniri.

– Înţelegi... fiinţe asemenea lui... probabil că nu există decât doar câteva pe pământ... Exemplul lui, reuşita lui sunt o încurajare tonică... Îţi dai seama, în prezenţa lui, că transcendenţa trăită este, practic, posibilă, şi că nu te coboară, câtuşi de puţin, în ceea ce priveşte viaţa cotidiană. Nu e decât o îmbogăţire naturală, spiritual vorbind. Nimic anormal...

– De ce nu-l iei ca gúru?

– Bine, dar eu „lucrez" cu Olivier, nu?

– Hotărât, „lucrezi" şi cu celălalt, deopotrivă!

– De vreme ce am spus nu, aşa rămâne. De ce să schimb? Olivier însuşi a recunoscut că, de când m-am pus serios pe treabă... am început să evoluez... merge!

– Ah, bine.

– De vreo câteva zile, se petrece cu mine ceva ciudat: o anumită inconsistenţă a corpului şi un fel de absorbţie interioară, involuntară, pe care n-am avut-o deloc înainte. De altfel, starea e foarte agreabilă... şi, sper, de bun augur.

– Adevărat? Trag nădejde că n-o să începi să faci levitaţie... Am izbucnit, amândouă, în râs.

– Cum îţi explici? Ieri, încă... m-am dus până la capătul metroului, era ultima staţie, şi nu mi-am dat seama. Eram atât de liniştită... până când un controlor mi-a spus că trebuie să cobor. N-am înţeles imediat. Eram foarte preocupată. Omul m-a privit cu un aer mirat.

– Bine... dar... ia să vedem, n-ai putea să-i telefonezi imediat acestui Maestru şi să-i ceri o întrevedere pentru mine...

– Prefer s-o fac faţă-n faţă.

– Dar, repede!

– Bine. De altfel, joi o să ţină o conferinţă. Ai putea să vii acolo. Putem să-i spunem lui Olivier să vină şi el.

– Nu, lasă. Vreau să-l văd eu mai întâi.

O foarte dezagreabilă senzaţie îmi traversă inima. O priveam pe Magda fix. Ea începuse să râdă. Spuse, aproape în şoaptă:

– Cât eşti de proastă!

– Da! Mulţumesc lui Dumnezeu...

– Să mergem, haide...

Ea nu urcă în camera mea. Am urcat doar eu şi apoi am coborât scările, cu cartea în mână. I-am dat-o.

– Nu uita: fixează-mi o întâlnire, cât poţi mai repede. Am să-ţi telefonez ca să-mi dai răspunsul.

Şi evită, din nou, să-mi dea numărul ei de telefon.

*

* *

Conferinţa s-a ţinut într-o sală a librăriei acelei prietene care mi-a făcut cunoştinţă cu Maestrul.

Sala, care nu era mare, dar destul de vastă ca să încapă în ea vreo sută de persoane, s-a umplut complet. Rândurile de scaune în întregime ocupate şi, în plus, enorm de mulţi oameni – tineri, în majoritatea lor – aşteptând răbdători în picioare. Unii se strecuraseră într-un colţ, aşezându-se pe jos. Tot acest public răsfoia cărţi de specialitatea filozofică, spirituală, cumpărate acolo, pe loc, sau discuta cu vocea coborâtă. Se auzea un murmur neîntrerupt de voci.

Apoi, brusc, se făcu o mare linişte. Maestrul tocmai intra.

La apariţia lui, mi-am reţinut cu greu o mişcare involuntară de uimire: înainta cu un ciudat pas inconsistent, aerian, cu ochii închişi. Se opri, deschise ochii şi privi intens sala. Pe urmă se îndreptă spre scaunul care îi fusese pregătit, se aşeză şi închise din nou ochii.

Liniştea era desăvârşită. Toată lumea rămase în această linişte, în faţa acestui om, timp de câteva minute.

Apoi el începu să vorbească.

Vorbea despre bucurie. Bucuria fiind baza permanentă şi naturală a creaturii umane, bucuria locuind în interiorul fiecărui om, era posibil să cunoşti, să iei contact, să trezeşti această bucurie, fără ajutorul obiectelor exterioare. Era vorba, mai curând, de a nu împiedica această bucurie să se manifeste. Bucuria se înnăbuşă sub diferite sentimente, idei preconcepute, orgolii, obsesii, fără să-ţi dai seama că nu trebuie decât să le îndepărtezi, să calmezi toate aceste senzaţii, pentru a-i da bucuriei libertatea de a se ridica la suprafaţă. Obiectele, fiinţele, sentimentele care ne dau bucuria nu sunt decât mobiluri, mereu înlocuite. Ceea ce ne procură, la un moment dat, bucuria poate să ne devină indiferent sau chiar demn de ură. Cauţi imediat alt obiect care poate să trezească din nou bucuria în noi. Se vorbeşte despre fuga după bucurie care, de fapt, ne aşteaptă, există mereu în noi, este mereu prezentă, în toată puterea ei.

Deci, ceea ce acest Învăţător voia să-i facă pe ascultători să înţeleagă era existenţa reală, materială şi concretă a acestei bucurii şi posibilitatea de a o trezi.

Ascultam cu intensitate. Era exact răspunsul afirmativ la întrebarea pe care mi-o pusesem în prima mea tinereţe: dacă nu s-ar găsi vreun mijloc pentru a declanşa, fără excitant exterior (alcool, morfină, sex, muncă, orgoliu satisfăcut, reuşită socială, etc.) şi a menţine această bucurie pe care o simţeam ascunsă în mine? Fiindcă, de fapt, căutarea esenţială

a oricărei ființe nu este decât cea a bucuriei, a bucuriei cu orice preț, nimic decât bucuria, permanenta bucurie.

Ai putea, de asemenea, să te întrebi dacă această neobosită căutare a fericirii nu constituie, prin permanența și vehemența ei, dovada valabilității sale supreme?

După ce sfârși de vorbit, Maestrul făcu o scurtă invitație către aceia care doreau să pună întrebări și, în liniștea ce a urmat s-au auzit glasuri de oameni doritori să afle diferite amănunte. Ceea ce m-a frapat în afară de întrebările despre lucruri nesemnificative, cotidiene, obsesia de a vrea să îmbunătățească mereu ceva cunoscut, era abilitatea acestui om de a readuce problema pe drumul cel bun al posibilei transcendențe, ca realitate trăită. N-au fost deloc discursuri despre transcendență, ci considerații practice, privind modul cum să realizezi această transcendență în corpul uman, să o integrezi în viață. Nu era câtuși de puțin elogiul unei evaziuni din viață, ci posibila îmbogățire prin conștientizare în corp a Absolutului, posibilitatea de a face să se nască în sine însuși, asta putându-se numi o nouă dimensiune a conștiinței, un nou instrument, o nouă vibrație, mai elevată chiar decât intuiția, decât inspirația. Depășind mentalul realizezi o deschidere directă asupra Absolutului devenit conștiință, prin identitate, în corpul uman.

Avui timp să-mi amintesc cum, în copilărie, îi întrebam pe cei care îmi spuneau poveşti cu zâne sau balauri dacă toate astea sunt adevărate. O exaltare și o imensă recunoștință mă copleșiră, ca un presentiment al unei bucurii posibile și nu mă gândeam la asta ca la o cucerire în beneficiul meu exclusiv, ci ca la o posibilitate umană ca atare. O înălțare naturală a omului.

La ieșirea din sala de conferințe, am avut extrema surpriză s-o văd, printre oamenii care plecau, pe Magda. Am înțeles imediat că ar fi vrut să iasă fără ca eu s-o zăresc, dar o dată ce

privirile noastre s-au întâlnit, ea îmi surâse şi veni în direcţia mea. Îmi zise:

– Nu uita să-mi facilitezi întâlnirea aceea... te pup. O şterg. Scuză-mă; sunt în întârziere.

Comportamentul Magdei mă lăsă cam consternată şi cu un gol în inimă... apoi, cum stăteam pe locul de lângă o uşă am privit în interiorul acelei camere.

Maestrul era acolo, singur, cu ochii închişi, mă simţi, deschise ochii. Mă zări. Îmi făcu semn, ridicând uşor mâna în direcţia mea. Am înaintat un pas. El îmi zise:

– Mâine puteţi să-mi telefonaţi. E posibil să ne vedem.

M-am înclinat şi am plecat.

Printr-un simplu gest el a reuşit să umple golul pe care mi-l lăsase Magda.

*

* *

L-am revăzut pe Maestru. I-am telefonat aşa cum îmi spusese. Mi-a fixat o întâlnire şi m-am dus.

Aproape de el, mereu aceeaşi senzaţie că nu l-am părăsit niciodată şi, în acelaşi timp, certitudinea unui miracol care se realiza doar prin simpla lui prezenţă.

De data aceasta, conversaţia a fost aproape absentă. Era aşezat în faţa mea, cu ochii deschişi, dar părea să nu mă vadă, profund absorbit în sine însuşi. Atât de imobil încât aş fi vrut să-l ating pentru a-mi da seama dacă senzaţia că era din piatră corespundea realităţii. Mi-am zis că era în Samadhi. Mă gândeam că, probabil, el avea posibilităţi multiple de conştientizare, mai mult sau mai puţin profundă, a ceea ce îl înconjura. De altfel, oricine se poate concentra, mai bine sau mai puţin bine, asupra unui lucru care îl interesează. Poţi să

mergi fără să-ţi dai seama sau să citeşti pagini întregi gândindu-te la altceva. N-am îndrăznit să vorbesc. Totuşi, el mă întrebă, brusc, cum o duc cu sănătatea, dar nu ştiu dacă a auzit ce i-am răspuns. Apoi mă chestionă, tot atât de neaşteptat:

– Ce aveţi la frunte? Ce e cu vânătaia aceea?

– Pă-ă-ăi... m-am lovit...

– Când?

– În dimineaţa asta.

– Cum?

– Destul de curios. Vrând să ies din camera mea, am intrat orbeşte în cadrul uşii, cu fruntea înainte. Impactul a fost atât de violent încât am căzut. Câteva minute am fost orbită de durere. A trebuit să mă aşez, să-mi pun comprese... Încă mă mai doare... de altfel, de câtva timp, sunt puţin cam... buimacă... insuficient prezentă...

Din nou se stabili tăcerea, ca şi cum aş fi fost singură în cameră. Nu ştiam ce să fac. Temându-mă să nu-l deranjez, am vrut să plec. Mi-a spus să rămân. Şi mereu acea linişte şi acel aer rarefiat care plana în jurul lui. Camera însăşi căpătase densitate.

Am rămas astfel multă vreme. Mă gândeam că şi atunci când eram cu Olivier se tăcea, dar era totdeauna un act de voinţă, se „lucra", se făcea „vid", în timp ce acum omul care se afla în faţa mea era singur, cufundat în el însuşi. Eu, eu nu făceam decât să asist, pur şi simplu.

L-am privit din nou. Da, părea de piatră. M-am hazardat, totuşi, să-i vorbesc. I-am cerut o întâlnire pentru Magda, explicându-i că, după părerea mea, Magda era foarte inteligentă şi pasionat preocupată de spiritualitate.

Mi-a răspuns imediat, cu o perfectă luciditate şi cu politeţe, indicându-mi o oră pentru a doua zi şi notându-şi ora într-un carneţel. Eu, de asemenea, mi-am scris-o în blocnotes.

Imediat după ce a făcut aceste gesturi, a recăzut în imobilitatea lui de piatră.

L-am studiat. Era, deci, adevărat că rămânea lucid în Samadhi? Puteai să-i vorbeşti oricând, el răspundea.

Apoi, înainte de a pleca, am avut câteva minute de conversaţie autentică. L-am întrebat:

– Am asistat ieri la conferinţa pe care aţi ţinut-o. Credeţi că Occidentul este pregătit să primească şi să asimileze învăţăturile tradiţionale ale Advaïtei?

– Hotărât că da. Întunecarea pe care o presupune Kali – Yuga, acest final de ciclu al universului, cu toate dificultăţile timpurilor pe care le trăim, îi vor determina pe oameni să-şi pună întrebări.

– Nu vă temeţi că oamenii care trăiesc în jurul Dvs., neputând să înţeleagă despre ce este vorba, ar putea să se dezechilibreze nervos?

– Nu există un asemenea pericol. Pentru că, ştiind să urmăresc demersul lor interior pot, totodată, să dozez.

– Cum vă explicaţi că acest drum „abrupt" al Advaïtei Vendanta, metodă atât de aridă, neînţeleasă decât doar de o elită – între care dumneavoastră înşivă –, adună în jurul ei, a metodei, şi a celui care o practică, atât de multă lume? În general, ştiţi prea bine, oamenii nu sunt obsedaţi decât de problemele lor personale, de dificultăţile lor, speranţele, orgoliul lor, probleme de-o calitate foarte terestră, în înţelesul cotidian. Întrebările care vi s-au pus după conferinţă scot la lumină preocupările lor, cu totul în afara unei transcendenţe posibile. Ei nu doresc decât să-şi amelioreze mica lor viaţă, fără cea mai vagă dorinţă a unei aventuri spirituale...

– Ei au, cu toţii, Sinele înăuntrul lor. În apropierea unei fiinţe – indiferent cine ar fi – care a reuşit să trăiască Realitatea Absolută, Sinele lor vibrează.

– Vreți să spuneți că magnetic eşti atins, şi te temi de ceva neprevăzut care poate interveni la trezirea Sinelui?

– Exact.

– Dar există oameni care urăsc cu înverşunare toate aceste probleme, această posibilitate de a transcende cotidianul. Le este frică. Ei numesc asta „misticism". Ascund totul sub acest cuvânt, fără să vrea să ştie ce îmbracă acest cuvânt. Fără să-şi dea seama, ei fac din noţiunea de obscurantism un pericol care poate să atingă pe toată lumea. Un teren propice tuturor superstiţiilor. Ratează, astfel, alternativa de a se găsi pe ei înşişi, de a deveni fiinţe complete, superioare. Nu?

– Ba da.

– Mi-am dat seama ascultându-i, urmărindu-le comentarille, că în publicul conferinţei Dvs. există unii care vă urăsc.

– Asta, pentru acelaşi motiv. Se simt deranjaţi. Pentru unii, există speranţa care îi animă, ceilalţi sunt pur şi simplu nesatisfăcuţi, nemulţumiţi. Ei ar vrea ca trezirea lor să aibă loc imediat, automat, ca eu să le ofer această posibilitate, fără nici un efort din partea lor.

– Şi-atunci?

– Atunci nu trebuie să te amesteci în aceste lucruri. Toţi sunt atraşi de aceeaşi dorinţă nobilă. Vin, caută... şi acesta este esenţialul.

– Mai spun că vreţi să-i convingeţi despre inexistenţa lui Dumnezeu.

– Ideea pe care şi-o fac ei despre Dumnezeu este, aproape frecvent, doar o reprezentare mentală, deci parţială, implicând, firește, dualul, cu toate contrastele, cu toţii Demonii. Toate astea îi împiedică pe oameni să aibă acces la realitatea Absolutului pur. În numele lui Dumnezeu există pe pământ multă ură.

– Dar şi sfinţi.

– Bineînţeles. Sfinţi care au fost martirizaţi în numele lui Iisus ori din cauza altor credinţe decât cele ale sfinţilor.

– Şi realizarea Absolutului?

– Cred că n-ar putea provoca naşterea urii, cum n-a făcut-o niciodată.

– În timpul conferinţei Dvs., am auzit pe unii şuşotind că vorbele pe care le spuneţi sunt nebunie curată.

– Din punctul lor de vedere, au dreptate. Există un instinct, care îi ţine la distanţă de aceste lucruri pentru care nu au forţa necesară. Nu le dăruieşti copiilor mici cai adevăraţi. De altfel, ei îi preferă pe cei de lemn, cu balansoar, pentru a-i amuza şi a-i adormi. Trebuie să ai forţă ca să întreprinzi o incursiune în necunoscut, dar ei nu fac decât să-şi întârzie posibilităţile... inevitabile.

*
* *

Magda mi-a telefonat. I-am spus data întâlnirii fixată pentru ea de Maestru.

În seara de după întâlnire, mi-a telefonat din nou. Îmi ceru, scurt, să ne întâlnim, la aceeaşi cafenea ca în ajun. Voia să-mi înapoieze cartea pe care i-o dădusem, acesta era pretextul pe care-l invoca.

Ne-am revăzut în cafeneaua convenită. Îmi declară imediat:

– Ştii, l-am văzut pe „Jivan Mukta" al tău. E nemaipomenit omul ăsta.

Ascultând-o, sentimentele mele erau obscur amestecate.

Mai întâi m-am bucurat să constat că Magda recunoaştea calitatea acestui om şi, în acelaşi timp, am simţit o jenă temându-mă să n-o văd din nou judecând ca o negustoreasă exotică; entuziasmul Magdei mi se părea a fi suscitat de dorinţa

de a-mi controla afirmațiile, o capcană a spuselor mele sau, și mai rău, o curiozitate mondenă, învecinându-se cu spiritualul.

Totuși, nu aveam pic de regret de a o fi introdus la Maestru. Sigur că n-aș fi putut să-i refuz Magdei facilitarea întâlnirii cu el. Nu puteam păstra doar pentu mine extrema șansă de a cunoaște această ființă excepțională! Și apoi, scuza mea – scuză aproape totală – era că lumea mișuna în jurul lui și că nu-l văzusem încă refuzând pe nimeni, orcine ar fi fost, dintre cei care căutau să înțeleagă și să primească ceea ce el putea să explice și să dăruiască.

Magda arăta rău. Am privit-o cu îngrijorare. Mi-am dat seama de profunda schimbare ce se petrecuse în ea. N-o mai recunoșteam. Și faptul de a o vedea cum mă evită mă făcea să cred că ea însăși e nemulțumită de noua ei manieră de-a trăi. Se ascundea. Era tulburată. O teamă apăsătoare mă urmărea în privința ei, pe lângă tristețea de a fi pierdut o prietenă. La drept vorbind, felul de a se purta al Magdei mă îngrijora nespus pentru ea. Ceva esențial lipsea din armonia ființei pe care credeam că o cunosc sau, mai curând, ceva străin se adăugase și o îngreuna, o trăgea în jos. Ea nu-și dădea seama că toată străduința ocultă nu este decât o degajare, o simplificare a omului, o curățire a lucrurilor suprapuse, o eliberare a terenului. Un nou mod de a fi se instalase în ea și o înnăbușea. Chiar trăsăturile feței erau schimbate și nu în avantajul ei – o impresie de buhăit, de tumefiat se fixase acolo, pe chip, ca o mască pe care o purta involuntar. Râsul ei fermecător devenise un fel de rânjet, vitalitatea – duritate.

I-am zis:

– Sper că n-o să-ncepi să te-ngrași!

– Sigur că nu! Găsești că m-am îngrășat? Poate că noul meu regim...

– Ce regim?

– Nu mai mănânc carne.

– De ce?

– Nu mai pot. Mă dezgustă.

– Fii atentă, trebuie să te hrăneşti bine.

– Oh, ştii, mestec atât de mult, încât totul se asimilează. Dar sunt puţin obosită. Şi-apoi... trebuie să-ţi spun... că am început să scriu o carte.

– Despre ce?

– Despre experienţele mele spirituale oculte.

– Ar putea să fie interesant, dar nu ştiu dacă experienţa pe care o ai îţi permite să faci afirmaţii grave, în deplină cunoştinţă de cauză...

– Se va vedea.

– Am impresia că tot ceea ce faci, în acest moment, nu este dictat decât de dorinţa de... a arde etapele.

– Dar trebuie să mă grăbesc.

– Există diferite modalităţi.

Ea mă privi cu sfidare:

– Nu vreau să ajung la vârsta ta şi să mai am încă răbdarea de a aştepta. Risc totul, pentru tot.

Eu o privii, de asemenea, intens, şi continuai:

– Poate că orgoliul este cel care te împinge... Magda, spune-mi drept, crezi că Olivier s-a îndrăgostit de tine?

– Eşti nebună!

– De fapt, tu nu-l iubeşti, Magda. Te exalţi în gol. Aşa crezi tu că el te va face să avansezi, dăruindu-ţi ştiinţa lui, forţa lui, tot ceea ce poate dărui...

Şi am continuat, bravând:

– Ascultă-mă cu atenţie, sunt de părere că nu trebuie să mai mergi la Olivier. M-ai întrebat dacă nu mă gândesc să-mi schimb Maestrul. Ei bine, cred că tu eşti cea care trebuie s-o faci.

Magda exclamă:

– Dramatizezi. Eşti nebună! Sau geloasă pe progresele mele.

– M-am gândit şi eu la asta, la gelozia mea posibilă, dar te asigur că nu e vorba despre aşa ceva. Am mai multă experienţă decât tine în privinţa primejdiilor care pot surveni...

Involuntar, m-am gândit la Nicolae Serafim, la Petre Calomir, la morţi, la nebuni... M-am încăpăţânat să continui:

– Noi două am vorbit atâta despre aceste lucruri încât pot să-ţi reamintesc despre pericolul de a da prioritate forţelor oculte, numite „siddhi". Nu asupra descoperirii puterilor paranormale trebuie să ne îndreptăm căutările, ci asupra eliberării total inocente, care e totuna cu evoluţia naturală a fiinţei umane. Alegând ceea ce este inferior, tu strici totul. Îţi mănânci capitalul, Magda.

– Te-nşeli, draga mea. Nu sunt „siddhi" cele pe care le caut... dar n-am nici o vină dacă şi aceste forţe se activează.

Am tăcut, amândouă. Am simţit că o jignisem, din lipsă de tact.

Pradă unei autentice nelinişti, am încercat s-o înduioşez:

– În ultimul timp, nu mai eşti aceeaşi. Până acum nu ţi-am spus nimic. Nu mai ştiam cum să mă port. Ţi-am respectat libertatea, chiar dacă am suferit de a te vedea atât de schimbată, de ascunsă! Trebuia să-mi dai o explicaţie şi nu să mă laşi să cred că sunt de prisos ori că am greşit faţă de tine. Eşti liberă să procedezi cum vrei, dar nu liberă să o faci fără să mă pui şi pe mine la curent, atunci când sunt implicată. Dacă acum îţi vorbesc, nu e din indiscreţie, dar, fără a vrea să mă amestec... port în inimă o teamă împovărătoare... o frică... Mă simt obligată să ţi-o spun, nu mă mai pot abţine.

Magda îmi zise, cu răceală:

– Calmează-te. Exagerezi. E normal să doresc să fiu liberă, fiindcă tu nu eşti de părerea mea. Acesta este motivul răcelii mele faţă de tine.

– Nu-i mult timp de când ai fost bolnavă.

– Ah, nimic grav. Nu te nelinişti.

– În tot cazul, mă simt uşurată că ţi-am vorbit.

Am tăcut din nou. Apoi, Magda îmi mai spuse:

– Oricum, aş vrea foarte mult să-l revăd pe Maestrul tău. Dar tot tu îmi vei înlesni o nouă întrevedere, fiindcă el n-a părut să-nţeleagă că voiam să-l revăd. N-am îndrăznit să insist. Părea atât de departe de rugămintea mea, îl ştii... încât a reuşit să mă intimideze.

Şi Magda avu un mic râs mângâietor. Am înţeles că încerca să fie drăguţă cu mine.

Dar iată că auzind-o vorbind despre Maestru, avui dovada că eu eram mai aproape, mai în vederea Maestrului decât Magda, şi sufletul meu cunoscu un moment de bucurie, bucuria de a fi repurtat o victorie asupra Magdei; dar imediat după asta, un sentiment de ruşine mă inundă.. Am devenit conştientă de orgoliul care mă invadase. Era degradant de-a fi fost capabilă de un asemenea simţământ şi mi-am dat seama cu groază că orgoliul poate să fie defectul cel mai tenace, ultimul defect care putea să fie eliminat. Îi făceam morală Magdei pentru lipsa de smerenie, dar eu însămi eram lipsită total de modestie. Probabil că atingând sfinţenia – şi nu mă gândeam, fireşte, la mine – poţi să mai spui, încă: „Eu sunt mai aproape de Dumnezeu decât restul lumii" şi, prin această simplă constatare, să cazi, să cazi de foarte de sus. Eram zăpăcită, ameţită. Îmi era frică de mine însămi, de imensa, de inconştienta mea imperfecţiune, de posibilele capcane, ascunse în străfundul fiinţei mele. În haosul meu, mă agăţam de ideea că viitorul care se întindea în faţa mea îmi oferea, potenţial,

speranța că mă voi putea apropia, fără pic de răgaz, de idealul meu de a fi. Cu răbdare, fiind eu însămi laboratorul devenirii mele, voi atinge rezultatul efortului făcut.

I-am fost recunoscătoare Magdei de a-mi fi dat, fără să știe, acest șoc fertil.

M-am gândit din nou la Maestru. Cum o fi făcut el să abandoneze toate aceste defecte omenești de caracter, pe care eu le găseam fixate profund în mine? Și, într-adevăr, să se fi putut el elibera?

În acest moment am cunoscut angoasa teribilă a îndoielii esențiale: Acest „supraom", acest „om nou" pe care îl căutam, exista el cu adevărat? Era posibil, îi era dat omului să-l realizeze? Oare acest om nou este o himeră ori un lucru natural, viabil? Și acest Maestru, pe care l-am cunoscut, pe care îl cunosc, era într-adevăr ceea ce spunea că este, ceea ce părea să fie? Nu s-ar putea, printr-o mare inteligență, un orgoliu imens, o mare tenacitate, printr-un excepțional talent de actor să imite această perfecțiune umană, această înțeleaptă simplitate, să joace toată viața lui un rol, rolul Eliberatului-în-viață?

Fantezia de a fi ales acest rol putea să fie, prin ea însăși, o performanță uluitoare. Dar o performanță insuficientă și primejdioasă, față de ceea ce aștepta ființa mea, însetată de perfecțiune.

Realitatea autentică, ultima realitate a posibilităților umane era ceea ce căutam eu, nicidecum imitația ei, oricât ar fi fost de perfectă.

Și dacă omul acesta juca un rol, cum aș putea eu să am vreodată certitudinea sincerității sau a minciunii spuselor sale? Dacă, din întâmplare, acest om este un fals Eliberat, și a ajuns să joace rolul celui adevărat, cum aș putea să-mi dau seama de asta? Și dacă n-a existat niciodată pe pământ un Eliberat-în-viață, nimic decât dorința celor care, ca și mine,

împinşi de nevoia dramatică de a crede în această posibilitate umană, au înălţat la acest nivel suprem simple fiinţe umane, întru totul obişnuite! Fiinţe care nu erau, nici pe departe, ceea ce pretindeau a fi sau ceea ce ar fi dorit să fie! O aspră senzaţie de disperare mă invadă.

O aveam pe Magda în faţa mea. Îşi înghiţea cafeaua, cu sorbituri mici – dar eu uitasem de prezenţa ei. Şi ea se pregătea să joace un rol, ales de ea însăşi. Olivier, din dragoste pentru ea, din slăbiciune, o va ajuta... şi se vor aduna în jurul lor o grămadă de oameni, tineri şi mai puţin tineri care, vrând să creadă în realitatea lor, îi vor onora. În jurul Maestrului care spunea că a depăşit limitele realităţii va fi de asemenea, o grămadă de oameni, pândindu-l pe „Supraom".

Mă simţeam absolut singură pe lume: în afară de mine, absolut nimic nu era veridic. Să fii singur, să accepţi această singurătate sau să alegi de a te amesteca, de a fi cu această lume imperfectă? Inseparabil împreună cu toată această lume, şi consimţind la această imperfecţiune existentă pentru totdeauna a acestor fiinţe terestre, dorind, fără să visez, vrând doar să realizez perfecţiunea, să cred încă, până în momentul morţii, în această posibilitate umană?

Dar certitudinea posibilei perfecţiuni pe care o căutam, n-o puteam găsi decât în mine însămi. Puteam să mă îndoiesc de oricine, dar nu de mine însămi. Aş putea, oare, să devin nebună şi să cred că nebunia mea e adevărată realitate? Nebunii pot să fie fericiţi prin nimic altceva decât prin totala anihilare a conştiinţei perfecţiunii; ei crează, în schimb, o lume de nebuni, care trăiesc, zi după zi, nebunia lor...

Trebuia, cu orice preţ, să descopăr, prin mine însămi, dovada posibilităţilor umane de perfecţiune.

Această dorinţă a mea era, pentru moment, începutul dovezii aşteptate, fiindcă nu poţi dori atât de aprig un lucru

inexistent! A te gândi la acest ideal nu este cea dintâi mărturie a posibilității lucrului conceput?

Crescu, din nou, înăuntrul meu imensa dorință de a verifica prin mine însămi.

Dacă aş fi vreodată ispitită să mint sau să accept minciuna celuilalt din lene, frivolitate, consolare, niciodată pe lume nu voi mai putea să am dovada de netăgăduit că lucrul dorit există. De-aici, absoluta necesitate a onestității. Numai în mine însămi şi doar prin mine pot căpăta mărturia incontestabilă a unui adevăr. Minciuna este, nemijlocit, o pedeapsă, fiindcă în ce anume să mai am încredere dacă eu însămi, nepedepsită, mint? Să minţi afirmând că l-ai găsit pe Dumnezeu? Să-l transformi pe Dumnezeu în minciună?

Magda era încă acolo, în faţa mea. Dar îmi devenise, într-un anumit fel, indiferentă, fiind şi ea obiect de studiu, cum devenisem şi eu, pentru mine însămi, de altfel. M-am gândit iarăşi la Maestru. Am revăzut, în memorie, transparența corpului său, sunetul vocii sale, privirea lui limpede, vidul absorbant care îl înconjura şi, prezența evocatoare a acestei fiinţe era atât de vie, încât mi s-a părut foarte natural să-l văd apărând acolo, în faţa mea.

În acel moment, o forţă tăcută, calmă, mă invadă. O senzaţie de inconsistenţă a corpului şi a sufletului. Avea gustul Extazului, resimţit cu atât de mult timp în urmă! Senzaţie pe care credeam că o pierdusem. Mă abandonai cu recunoştinţă acestui val de forţă, care se învecina cu sacrul.

Mă uitai la Magda. Şi ea mă privea. Ochii ei aveau o strălucire ciudată, de mirare copilărească. Spuse, aproape în şoaptă:

– Simţi această forţă! Această dulceaţă! trebuie să fie Iluminatul tău, care se gândeşte la noi. Te asigur că e un mare Yogi!

Un presentiment al apropierii de miraculosul natural pe care-l căutam se născu în mine – şi, în acelaşi timp, eroica hotărâre de a merge înainte, cu orice preţ, în această aventură spirituală în care mă angajasem.

Capitolul XIV

Fratele meu e mort. Nu l-am văzut de aproape douăzeci de ani şi acum, că am avut posibilitatea şi bucuria să vin la Paris şi să-l revăd, el a murit subit.

Toate sentimentalităţile se trezirăîn mine, dar într-un fel ciudat fiindcă, dacă moartea lui a fost o lovitură, mi-am dat seama, totuşi, că a-l fi văzut înaintea morţii – un dar neaşteptat din partea Destinului – îmi statornicea în inimă, amestecat cu doliul, un simţământ consolator de recunoştinţă.

Chiar pustiită prin moartea lui, sufletul meu nu cunoscu, în acel moment, nici disperare, nici haosul problemelor inutile – întrebări privitoare la suferinţă, moarte, la întâlnirea, în această lume pământească, cu fiinţe care sunt fraţii şi surorile noştri, prieteni sau părinţi pe care i-ai iubit, adesea dramatic, şi de care trebuie să te desparţi, inevitabil.

Mi-a fost greu să-mi dau seama limpede dacă acest calm relativ pe care-l simţeam era consecinţa unei anumite oboseli a inimii care a suferit mult sau rezultatul muncii spirituale pe care am întreprins-o în ultimul timp. Poate că, într-adevăr, eram susţinută, în durerea mea, de recunoştinţă pentru şansa de a-l fi revăzut pe fratele meu, după o lungă şi dramatică despărţire; reîntâlnirea a fost atât de importantă pentru afectul meu încât a putut să umple, probabil, golul pe care l-a provocat dispariţia fratelui. Eram conştientă că aş fi putut, cu câteva luni întârziere, să nu-l revăd înaintea morţii lui, să nu-l mai revăd niciodată.

Această moarte readuse în actualitate, cu violenţă, toate problemele mele metafizice şi sentimentale.

Despărţirea definitivă, prin moartea unei fiinţe iubite, comparată cu separarea prin distanţă, care a durat douăzeci de ani, însoţită de aceeaşi durere sfâşietoare, m-a ajutat să discern diferenţele esenţiale, în nuanţele cele mai subtile, care există în orice despărţire.

Timp de douăzeci de ani, am trăit separarea prin imposibilitatea de a-l vedea. Fratele meu trăia departe de mine, poate pentru totdeauna. M-am temut, adesea, că n-am să-l mai revăd, dar ştiindu-l în viaţă, infima speranţă de a-l putea reîntâlni, întâmplător, mă susţinea totuşi.

Această nădejde s-a împlinit. Ajunsă la Paris, am cunoscut acel inconfundabil moment când, sunând la uşa lui, aceasta s-a deschis şi fratele meu a stat acolo, în faţa mea, viu.

Privirea lui, surâsul lui, bucuria lui, toate erau pentru mine realităţi. Acum, era mort. Acum, cu adevărat, n-o să ne mai vedem, niciodată. Am asistat la înmormântarea lui. Discursurile, marşul funebru, zgomotul pământului care acoperea corpul celui pe care l-am iubit.

Mi-am dat seama, în acelaşi timp, că trupul bătrân al fratelui meu care a fost îngropat era total diferit de cel pe care l-am cunoscut şi l-am iubit, încă din copilărie. Corpul fostului copil, care era fratele meu, n-a supravieţuit prin nimic, îmbătrânind, ca şi al meu, de altfel.

Asta ar putea să se numească: Despărţire prin schimbarea de calitate, provocată de timp.

Nu mai rămâne nimic, decât amintirea. Şi totuşi, exact această lentă schimbare trăită împreună, zi după zi, era cea care ne-a legat sentimental.

Dacă ai forţa să domini această sentimentalitate debordantă şi dureroasă, poţi să-ţi dai seama că schimbarea imper-

ceptibilă prin încetineala ei, din copilărie până la bătrâneţe, este de asemenea o despărţire implacabilă; într-adevăr, singură amintirea este cea care leagă ce a fost cu ce este, şi care vă face să credeţi că nu v-aţi despărţit.

Îmi amintesc disperarea care m-a copleşit când am văzut, prima oară, firele albe, amestecate în minunatul păr negru al mamei. Atunci m-a înjunghiat presentimentul inevitabilei despărţiri de mama.

Nimic decât statornicul martor interior al conştiinţei noastre ne face să asistăm la trecător ca fiind permanent.

Limitele amintirii? Poate acest misterios martor să asiste, să participe în sensul Eternităţii? Unde este acest Martor care ascunde în el conştiinţa Eternului fiind, în acelaşi timp, Eternitatea însăşi?

Pot fi confundate amintirile cu realitatea? Şi dacă se instalează uitarea, este aceasta dovada inexistenţei lucrului trăit? În acel moment, despărţirea sentimentală mi s-a părut cu adevărat dureroasă.

*

* *

Doliul m-a pus în situaţia de a cunoaşte toată amabilitatea de care era în stare Olivier. Îi voi păstra mereu recunoştinţă pentru asta. Calda participare la doliul meu şi recunoştinţa mea faţă de el au fost exact lucrurile care au dramatizat, mai târziu, relaţiile noastre.

El mi-a telefonat de mai multe ori:

– Veniţi să mă vedeţi, îmi zicea el.

M-am dus. N-am „lucrat" în ziua aceea, dar prezenţa lui mi-a făcut bine. Mi-a cerut amănunte despre fratele meu. A fost simplu, a fost uman, a fost amical. M-a pus să promit că

voi reveni cât mai curând posibil, explicându-mi că e dificil să faci meditaţie în zilele de doliu încă recent, dar că el dorea să mă vadă... să vorbim... să fim împreună... că nu trebuia să stau departe de el – cu doliul în inimă – de teamă să nu-l deranjez.

Cum Magda nu-mi telefonase de câteva zile, şi cum absenţa ei îmi făcea rău, am întrebat dacă Magda aflase despre moartea fratelui meu, dacă el, Olivier, îi spusese.

Ceea ce am putut afla era că Magda lipsea câteva zile din Paris.

Lucrul acesta mi se păru curios, fiindcă el nu ştia să-mi spună nici unde se dusese Magda, nici pentru ce a plecat, dar n-am vrut să insist. Toate explicaţiile mi le dădeam singură: că ea n-a avut forţa sau permisiunea, având în vedere lucrul cu Olivier, de a asista la o înmormântare. Asta nu scuza, însă, comportarea ei şi nici nu-mi alina durerea. Magda îmi lipsea.

Cuvintele lui Olivier scuzând-o pe Magda au fost obscur incoerente şi nu le-am priceput, simţind că, de fapt, ar fi vrut să-mi spună pur şi simplu: „Las-o în pace pe Magda. O dată pentru totdeauna."

N-am îndrăznit să-i spun că o văzusem între timp, că ea mă rugase să-i facilitez o întâlnire cu Maestrul, că îi citise cartea... şi că voia să-l revadă.

Toate aceste ascunzişuri mă împiedicau să mă simt în largul meu. Mă tulbura faptul că eu însămi începusem să intru în acest joc al lor. În ziua aceea am fost, de mai multe ori, pe punctul de a-i spune lui Olivier, deschis, ceea ce simţeam. Dar am tăcut. Pentru moment, n-aveam forţa s-o fac. Doliul mă copleşea.

Da, Magda îmi lipsea. Dădeam, în forul meu interior, sentimentelor mele numele de „sensibilerie" dar, asta nu schimba nimic: Magda îmi lipsea. Nu puteam să anihilez

regretul față de schimbarea survenită. Eram dintre cei care sunt fideli, pe viață, și eu rămăsesem fidelă cu încăpățânare. Felul de a fi al Magdei, din ultima vreme, ne despărțise. Acum chiar întâlnind-o, nu o mai regăseam. O străină care semăna dureros cu aceea care fusese prietena mea. Am dorit și am sperat împreună posibila perfecțiune umană. De obicei, între cei care se întâlnesc prin această căutare se formează o legătură trainică. O legătură care este, câteodată, mai tenace, mai nobilă, decât cea care îi unește pe oameni de același sânge. Magda trădase apropierea și înțelegerea noastră.

Apoi Olivier mă întrebă dacă nu-l revăzusem încă pe „Jivan Mukta". I-am explicat că nu, n-aveam încă forța s-o fac zilele acestea.

Olivier insistă – și, datorită insistenței sale, mi-am dat seama că nu credea în sinceritatea cuvintelor mele. Lucrul putea să pară ciudat, dar îi spusesem purul adevăr. Nu îndrăznisem să merg încă la Maestru. Îmi rezervasem această vizită pentru mai târziu.

Nu mă putui împiedica să mă întreb dacă, întâmplător, Magda nu îi spuse nimic lui Olivier despre vizita pe care i-o făcuse Maestrului – și că eu fusesem aceea care o introdusese...

Toate aceste gânduri stricau complet starea de bine simțită la începutul vizitei făcută lui Olivier.

Plecând, am întâlnit pe palier vreo zece tineri, fete și băieți. Tocmai sunaseră la ușă și așteptau să li se deschidă. Olivier îi primi.

Un sentiment de gratitudine urcă în inima mea pentru Olivier, care avea timp să se ocupe de ei și, aș zice, un sentiment de victorie și de bucurie, văzându-i pe toți acești tineri interesându-se de probleme spirituale.

Două zile după aceea, l-am vizitat din nou pe Olivier. I-am adus cartea Maestrului. El o luă, se uită la ea, mă privi fix şi-mi zise:

– Magda mi-a spus că a citit această carte.

– Da, eu i-am dat-o...

– Mi-a spus că l-a văzut pe acest om...

– Întocmai. Mi-a cerut să-i facilitez o întrevedere...

Olivier nu mai zise nimic, nu ceru nici un detaliu. Dar eu mă simţeam uşurată că lucrurile au luat această turnură şi că totul era clar. Am vorbit despre altceva. Fusese amabil, dar această vizită a durat puţin.

Capitolul XV

E drept că am evitat, după moartea fratelui meu, să merg să-l văd pe Maestru. Din pudoare. Ceea ce-i ceream eu acestei fiinţe era atât de grav, încât nu voiam să-l încarc în plus cu grijile mele cotidiene, fie chiar un doliu. Nu o consolare căutam eu aproape de el, ci „esenţa oricărei consolări". Dar trebuie să recunosc, deşi nu-l mai văzusem de multe zile, amintirea prezenţei sale pe pământ se dovedea, constant, benefică. Era o amintire înviăluitoare, calmă, tonică.

Lucru ciudat, nu confundam această „atmosferă" cu ceea ce resimţeam în prezenţa lui Olivier sau în cu totul altă prezenţă. Pentru mine, deosebirea era netă şi eu o recunoşteam pe a Maestrului, între toate.

După câteva zile, m-am dus să-l văd.

Cu fiecare pas care mă apropia de el, bucuria de a-l revedea urca în mine.

Da, în el voiam să găsesc panaceul oricărei dureri şi nu numai pentru mine însămi, pentru binele meu, ci pentru a înţelege cauza durerii pe pământ.

Faptul de a nu fi suferit peste măsură la moartea fratelui meu mă făcu să mă gândesc din nou la „narcoze" morale, „narcoze" sentimentale, „narcoze" fizice.

Alopatie, homeopatie, acupunctură, hipnoză, beţie... Oare făcând meditaţie printr-o tehnică de autosugestie, poţi să modifici sensibilitatea, devenind prin voinţă stăpânul corpului tău, al sentimentelor tale?

Am văzut, într-o revistă, fotografia unui preot budist, care s-a impregnat mai întâi cu benzină apoi şi-a dat foc, rămânând imobil în mijlocul flăcărilor, până la totala sa mistuire. Cum procedase el pentru a nu fugi urlând? Forţa sufletului.

Şi care este diferenţa între corp şi suflet, între fizic şi metafizic? Acest „metafizic" care nu poate fi decât prelungirea naturală a fizicii?

Suferinţa de a-mi fi pierdut fratele, suferinţă pe care o simţeam mereu vie în mine, mi se părea că aparţine, în egală măsură, corpului ca şi sufletului meu.

Sufletul! Este acest suflet un lucru metafizic? De ce metafizic? Asta vrea să spună că un asemenea cuvânt nu are nici un corespondent real? Poţi să vorbeşti despre un lucru inexistent? Vorbind, negându-i existenţa, realitatea, doar fiindcă e nepipăibil pentru mâini, invizibil pentru ochi, încă indecelabil pentru aparatele fotografice sau microscop?

Pentru că vorbeşti despre el, trebuie să existe. Şi dacă există, sufletul este energie, deci poate fi studiat, analizat. Limita între metafizică şi fizică nu va depinde, deci, decât de gradul subtilităţii, a posibilităţilor noastre de a discerne cu actualele mijloace de cercetare?

Descoperirile cercetării ştiinţifice asupra materiei, întreprinse de fizicieni, vor obliga lumea să-şi revizuiască mentalitatea perimată, vocabularul, de asemenea perimat, care se va demoda din ce în ce mai mult, în ritmul accelerat al descoperirilor ştiinţei şi tehnicii. Analiza datelor cu privire la materie va pune în discuţie, într-o manieră peremptorie, datele filozofice – materialiste şi idealiste – viaţa în ansamblul ei, cu noile sale posibilităţi şi noul său vocabular.

Va trebui să se contopească, să se sudeze metafizica şi fizica, fără demarcaţiile arbitrare ale teoriilor filozofice, fiindcă

subtilitatea, mai mult sau mai puţin accentuată, a materiei n-o poate face inexistentă, chiar dacă ştiinţa va stabili că materia fizică şi metafizică, nu este, în ultimă instanţă, decât una şi aceeaşi forţă creatoare.

Tot ce există ar fi de neconceput fără sprijinul acestei unice forţe fundamentale, manifestându-se în diferite modalităţi.

Chiar misteriosul „câmp al vidului", despre care s-a crezut că va dezvălui din straturi aproape „imponderabile" ultimele particule de materie, ridică grave probleme.

E greu să spui „vid", când acest vid însuşi a devenit o chestiune de forţă.

Nu poate exista nimic care nu există, şi nimic din ceea ce există nu poate să nu existe. Adevăruri de-ale lui Palisse, greu de digerat de data aceasta şi care nu te incită deloc la râs.

Vechile modalităţi perimate ale mecanismului cerebral uman sunt şi vor fi cu greu, cu efort, înlocuite. Dar tocmai datorită acestor dificultăţi, va fi cu atât mai imposibil să nu se producă schimbarea.

M-am dus deci să-l văd pe Maestru, împovărată de problemele mele.

Da, numai în el speram să găsesc posibila consolare şi explicaţia tuturor durerilor.

Mergând spre adresa ştiută, apăru din nou o senzaţie de calm şi de forţă – comparabilă probabil cu un benefic curent electric – pe care-am mai simţit-o şi altădată. Durata acestei senzaţii n-a fost mai mare decât aceea a unui fior, dar prin intensitatea ei m-a ajutat să am presimţirea unui extaz. Mi-am zis că, probabil, chiar aşa, de la distanţă, prezenţa Maestrului a atenuat durerea pierderii fratelui meu. Anestezie sentimentală? Poate, însă ar fi fost greu să susţin, în forul meu interior, că anestezia aceasta era o chestiune neglijabilă. Din nou m-am

decis să reiau, cât mai curând posibil, lucrul meu cu Olivier fiindcă, presupuneam eu, asta mă ajutase să pot primi undele binefăcătoare care mă traversaseră.

Eram din nou în faţa Maestrului.

Îmi spuse:

– Nu v-am văzut de multă vreme.

– N-am îndrăznit să vin...

Îşi fixă privirea asupra mea:

– De ce?

– L-am pierdut pe fratele meu. Fratele meu a murit... şi... n-am vrut să vă deranjez...

El scoase doar o exclamaţie:

– Ah!

– Aş putea chiar să vă mulţumesc... m-am simţit susţinută... m-am gândit că dumneavoastră... În fine, nu ştiu cum să vă spun... sau, mai curând, cum să vă mulţumesc...

– N-a suferit? El, fratele dumneavoastră?

– A fost scutit de suferinţă. Moartea a survenit brusc. Dar ştiţi, am fost atât de recunoscătoare destinului de a-mi fi permis să-l revăd înainte de moarte, să-i pot vorbi. Era atât de bucuros să mă revadă! I-am putut da amănunte despre moartea mamei noastre... În sfârşit, toate consolările posibile s-au consumat... Nu-mi rămâne să mai îndur decât vidul sentimental al acestei definitive despărţiri de el... ceea ce nu e uşor.

– Oh! Nu.

Moartea!

Este acest lucru, în mod intenţionat, ascuns ori esenţialmente incomunicabil şi va trebui, deci, să rămână etern nedivulgat?

Toate fotografiile făcute aşa-zişilor decedaţi şi tot ce s-a scris despre experienţele spiritiste mi se păreau o explicaţie îndoielnică, o consolare minoră.

După ce a înviat, Lazăr n-a spus nimic despre ceea ce a aflat în timp ce era mort!

În mod cert, mai târziu, Lazăr a trebuit să moară din nou. Deci, în mod necesar, a trecut de două ori prin experienţa morţii. Oare prima dintre experienţe l-a putut scuti total de angoasa agoniei? A putut el înfrunta moartea, a doua oară, surâzându-i, ori a cunoscut iarăşi, ca orice om, chinurile de netrecut ale groazei?

Este, oare, o victorie să mori sau este ceva cumplit; poate nu se petrece altceva decât separarea – marea despărţire de tot ceea ce constituie eul nostru uman – corpul, ideile, sentimentele, mobilele, obişnuinţele, tablourile, casele, senzualitatea, speranţele, dorinţele, iubirile, etc., etc. – care ne sfâşie?

De ce a plâns Iisus aflând că Lazăr, prietenul lui, murise?

Şi totuşi, înaintea supremului moment al propriei Sale morţi a avut forţa de a-i spune tâlharului, crucificat alături de el: „Adevărat îţi spun că astăzi vei fi cu mine în rai".

Această frază conţine în ea însăşi speranţa darului făcut de Eternitate Creaturilor.

Şi a urmat, de asemenea, învierea lui Iisus, dar nici el n-a spus nimic despre moarte. Doar despre viaţă, despre strădaniile omului pe pământ a predicat Iisus, după ce s-a întors dintre cei morţi!

A trece prin etapa de distrugere, de curăţire a terenului, de vid, de inconştienţă, nu poate fi decât o falsă impresie de neant.

Te trezeşti dintr-un somn profund, fără vise, ieşi dintr-un soi de leşin, regăsindu-te într-o continuitate obişnuită aşa cum o cunoşteai, şi asta în ciuda schimbărilor, oricăror schimbări, fie exterioare sau interioare.

Atunci de ce nu te-ai putea regăsi, tot astfel, şi după moarte? Aceste momente de aparentă anihilare nu probează existenţa neantului.

Stările de conştiinţă sau de inconştienţă, indiferent de durata lor, sunt dovada non-posibilităţii neantului, căci neantul, asemeni Eternităţii, nu poate fi nici calificat, nici necalificat.

Absolutul, fie că este negativ ori pozitiv, nu poate fi decât Absolut. Neîndoielnic, fără nimic în plus ori în minus.

Stările tranzitorii ale „vidului" sunt deci dovada posibilităţii non-vidului, aşadar mărturia realităţii Existentului.

Iar dacă Existentul există nu poate conţine, în el însuşi, decât tot Existentul.

Şi dacă, printr-o presupunere absurdă, neantul ar exista, totuşi, în această Eternitate a Existentului, el n-ar putea fi conceput decât prin resorbţia în această Eternitate, deci vidul ar deveni tot inexistent, în esenţă.

Această distrugere care aduce moartea – distrugere totală pentru posibilităţile noastre reduse de observaţie – ar putea să nu fie nimic altceva decât mecanismul firesc al vieţii, care face loc unei reînoiri necesare.

Amintirea sau uitarea nu probează altceva decât continuitatea vieţii. Cine îşi mai aminteşte, de obicei, ce a mâncat acum o lună, la prânz?

În orice caz, pare incontestabil că, dacă poate fi sperată o modalitate de supravieţuire sau aşteptată după moarte, doar în răstimpul cât eşti viu trebuie să te pregăteşti pentru această Eternitate.

Pentru a şti să mori sau să te pregăteşti pentru o nouă reîncarnare, această străduinţă a detaşării de cotidianul meschin trebuie să se realizeze în timpul vieţii.

Această renunţare, această moarte conştient dorită şi acceptată, râvnită chiar, a „morţilor în viaţă" pentru a găsi în adâncurile lor omul cel nou, trebuie să fie un exemplu care ne poate face să credem în realitatea acestei extraordinare posibilităţi.

Deci o muncă de eroică purificare care, o dată realizată, va trebui să ne lege de Absolutul conştient...

Îl priveam pe cel care stătea aşezat în faţa mea. Era aproape. N-aveam decât să-l privesc şi să admir în el exemplul acestei străduanii umane.

M-am hazardat să-l întreb:

– Credeţi că poţi fi conştient după moarte? Nu vorbesc despre o supravieţuire materială, ci despre o conştiinţă posibilă...

– Nu trebuie să încercaţi să vă amestecaţi în aceste lucruri... din disperare... Trebuie să-i lăsaţi pe morţi să plece.

– Credeţi că a face meditaţie poate servi drept anestezic – în durerile fizice şi sentimentale?

– Se-ntâmplă cu totul altceva.

– Dar durerea poate fi diminuată?

– Totul se schimbă. Totul este văzut şi simţit dintr-un alt punct de vedere... impersonal...

– O posibilitate mentală a unei noi dimensiuni a conştiinţei?

– Oh, nu! Este depăşirea mentalului în alt fel de conştientizare. Mentalul nu mai joacă acelaşi rol; s-ar putea spune chiar că trece pe locul secund, fiind înlăturat din mental tot ceea ce a fost trăit în Sine, trăire care este liberă, etern fericită.

– Acest Sine, există el ca realitate intrinsecă?

– Nu există decât Sinele. Doar el dă viaţă oricărui lucru.

– Te-ai putea gândi, printr-o oarecare similitudine, la cercetările fizicienilor asupra forţei creatoare?

– Problema este pusă, din nou, din punct de vedere mental.

– Bine, din acest punct de vedere, similitudinea este cât de cât posibilă?

– Dacă vreţi neapărat... da.

– Trebuie să înţeleg că e vorba despre acea forţă creatoare, care este, în acelaşi timp, şi fizică şi metafizică?

– Fiindcă totul este un întreg, nu trebuie separate lucrurile. Nu ai decât să găseşti Sinele, conştient în tine însuţi, pentru a înţelege şi a beneficia de sursa vie a tot ceea ce există.

– Conştient...

– Conştiinţa Absolutului.

– Este un lucru realizabil... pentru oricine? Îl poate atinge oricare om?

– În mod virtual, da. Este chiar inevitabil. Fiinţa umană ascunde, în adâncul ei, această posibilitate.

– Toată lumea?

– Omeneşte vorbind, da.

– Şi pentru a ajunge să iei cunoştinţă de Sine... ce trebuie să faci? Cu ce să începi?

– Să începi prin a înţelege. Prin a accepta această premiză, ca ipoteză de lucru.

– Toate astea mi le-aţi mai spus. Iertaţi-mă că vă pun în situaţia de a repeta... pare simplu, dar e atât de extraordinar încât am nevoie să vă aud repetând... De fiecare dată când vorbiţi, am impresia că un strat gros de ignoranţă se ridică peste înţelegerea mea.

– Da, asta e. Trebuie degajat terenul... dar nu e bine să vă grăbiţi, să forţaţi... O să meargă...

Făcu o pauză. Un cald elan în inimă mă susţinea. Nu erau deloc probleme abstracte cele pe care mi le puneam, ci întrebări din ce în ce mai vitale.

În faţa acestui om eram ca un avar, privindu-şi comoara.

Sentimentul de nerăbdare nu mă părăsea. În acel moment aş fi vrut, din nou, să-l pot ruga pe Dumnezeu să-mi dea un răspuns la arzătoarele mele dorinţe.

După o pauză îndelungă, care ne-a întrerupt dialogul, am reluat:

– Cred că una dintre cele mai mari dificultăţi pentru spiritul occidental este să accepte ca realitate viabilă, valabilă, practic valabilă, filozofia cuprinsă în Advaïta Vedanta; mă refer la afirmaţia care se găseşte în textele clasice ale acestei filozofii, aceea că viaţa n-ar fi decât pură iluzie, idealism, irealitate, vis. Dar, a accepta viaţa ca irealitate este echivalent cu renunţarea la viaţă. Exemplul Indiei, cu mizeria materială bine cunoscută, nu e ispititor de urmat. Există, după părerea mea, două feluri de obscurantism: cel provocat de oameni care transformă lucrurile pe care nu le înţeleg în motive de frică. Şi mai există obscurantismul celor care îşi interzic să gândească, să atingă – la figurat – lucrurile ce-i depăşesc, pe care nu le înţeleg.

S-ar putea afirma chiar că, într-o ţară cu dezastru economic cum este India, oricât de „idealistă" ar fi ea, nu se va mai putea redescoperi forţa de a-şi actualiza posibilităţile spirituale, riscând să transforme aceste date în superstiţie. S-ar putea presupune, în schimb, că o ţară „materialistă" va putea găsi mai uşor, printr-un demers logic, ştiinţific, concluzia că spiritualul există ca realitate, ca energie materială, de ce nu!

– Filozofia cuprinsă în Advaïta Vedanta a putut fi greşit înţeleasă, greşit interpretată şi prost aplicată. A devenit necesar, în momentul acesta, ca spiritul practic, ştiinţific al Occidentului să reia aceste date, să le studieze şi să le interpreteze de-o manieră nouă, viabilă.

– Dumneavoastră sunteţi un exemplu că această alternativă de a te acomoda cu viaţa, urmând preceptele filozofice din Advaïta Vedanta, este practic posibilă.

– Şi naturală, şi inevitabilă: este marea şansă rezervată omenirii. Ştiinţa e pe cale să descopere această extindere a conştiinţei, tinzând spre măsurile Absolutului.

Absorbită de această viziune a viitorului posibil, am tăcut. Câteva minute. Apoi, profitând de a-l fi putut găsi pe Maestru accesibil, m-am hazardat din nou:

– Am impresia că nu va mai fi nevoie, vorbind despre viaţă, să alăturăm noţiuni ca – iluzie, vis, Maya – ci, în mod paradoxal, s-ar putea vorbi despre „Realitatea Iluziei".

– Este foarte important să se înţeleagă, cu exactitate, despre ce este vorba, când se foloseşte acest paradox.

– „Iluzia" e un cuvânt vag, care nu spune nimic. Vor trebui cunoscute diferenţele între iluzii existente, mai ales e necesar să ştii cum să te descurci în aceste „Iluzii", cum să le manevrezi. Nimeni nu poate nega că fiinţa umană este capabilă să perfecţioneze această „Iluzie" care este viaţa, ba chiar e obligată s-o facă. Însuşi visul, acela pe care îl ai noaptea, în timpul somnului, poate fi ameliorat: nu mănânci seara deloc sau numai uşor, îţi pui o pernă sub cap, întredeschizi ferestrele... Cu atât mai mult viaţa, Iluzia Vieţii, trebuie să fie pusă la dispoziţia omului, a voinţei sale, trebuie perfecţionată, dirijată, exact pentru a putea, în cele din urmă, să atingă înţelegerea lucidă a Iluziei ca realitate. Dumneavoastră, de exemplu, care afirmaţi că puteţi trăi în Absolut, deci într-un climat în care timpul a fost abolit, aveţi totuşi un ceas pentru a fixa întâlnirile cu discipolii. Sunteţi stabilit într-un alt plan decât oamenii obişnuiţi, sunteţi stabilit în Transcendental şi ziceţi: „Iată, a trecut o oră de când sunteţi aici!" . Această posibilitate de legătură între Absolut şi Iluzie este, într-adevăr, unul dintre lucrurile dificil de înţeles, dar eu cred că tocmai asta rămâne de făcut: efortul practic de a dobândi această dublă conştientizare.

Este îngăduit să numeşti Viaţa drept o suprapunere a Realităţii Absolute, dacă eşti capabil să dirijezi această suprapunere, în nici un caz înainte.

Bineînțeles, șarpele nu este totuna cu o sfoară, asta nu-i decât o iluzie. Pe de altă parte, este incontestabil că sfoara există, după cum a existat și spaima mea că ar fi vorba despre un șarpe, după cum este incontestabil efortul meu de a înțelege că n-a fost altceva decât o iluzie. Și chiar dacă toate astea – sfoara, șarpele, iluzia, efortul, spaima, luate în sensul Absolutului, au o cu totul altă semnificație, pe care n-o cunosc sau, mai mult, nu înseamnă nimic? Relația între Absolut și stratul suprapus al conștiinței, o dată bine cunoscută, poate deveni foarte fertilă pentru cunoaștere. A vorbi, în zilele noastre, despre materialism și idealism ca despre lucruri net adverse mi se pare complet demodat. Nu trebuie decât să vrei să cunoști, să înțelegi Viața, ca să nu te împiedici de aceste concepte opuse. Realitatea tuturor Iluziilor rezidă în faptul că ele sunt trăite ca senzații – durere și bucurie – ceea ce le conferă imediat o realitate teribilă, chiar dramatică, în ciuda teoriei idealiste, care califică această realitate ca inexistentă în sine.

Visez că fratele meu este mort și sufăr cumplit. Mă trezesc cu fața scăldată de lacrimi și, pe urmă, sunt copleșită de bucurie, constatând că n-a fost vorba decât despre un vis. Vă asigur că am visat deseori, timp de douăzeci de ani, când nu l-am văzut deloc pe fratele meu, i-am visat moartea și apoi am trăit bucuria de a nu fi fost decât victima coșmarului acestei posibilități. Și apoi, iată-mă la Paris, unde, de data aceasta, fratele meu a murit, cu adevărat, a murit în această „Iluzie" trăită zi după zi, iluzia numită viață, din care nu știu cum să mă trezesc, să mă trezesc din acest coșmar al morții reale a fratelui meu.

Nu contest posibilitatea de a te trezi la o altă realitate decât cea cunoscută, chiar la Realitatea Absolută, dar susțin că, până la trezirea aceea, așa-zisa iluzie a vieții poate să-ți

facă îngrozitor de mult rău. Durerea şi fericirea sunt cele care contează în realitatea imediată. Mi-e indiferent dacă asta se numeşte Vis, Iluzie, Maya, şi mi-e egal că după o vreme pot să mă trezesc într-o altă stare de spirit.

Din punctul meu de vedere, asta se numeşte „realitatea durerii", „realitatea iluziei". Şi apoi, încă, în această Iluzie, în această „stare de Maya" poţi să înţelegi ceea ce ar putea să fie adevărat, ce semnifică definitiva trezire în Absolut; fiind instalat în această „Iluzie" te străduieşti să te trezeşti din această Iluzie, să faci să ţâşnească adevărata realitate, să descoperi, să iei contact cu ea şi să depăşeşti realitatea măruntă a Iluziei, în stare de veghe. Şi fiindcă ai reuşit să lucrezi conştient, în această Iluzie a vieţii, asta s-ar putea numi non-Iluzie a existenţei sau non-existenţă, fiind doar o parţială viziune a adevărului – total, absolut, real. Atunci s-ar putea numi „libertate" şi această ipostază umană care-i permite să se mişte în realitatea iluziei cotidianului, să hotărască, să vrea, să spere, să lucreze în această Maya, care este viaţa. Această stare de veghe, cum a fost numită, ar putea fi, cu adevărat, începutul adevărului. Ar putea fi „Libertate în necesitate". A cunoaşte legile, a te conforma acestor legi, a le dirija, a nu mai zice fizic şi metafizic, ci a spune pur şi simplu „Existentul". S-ar putea, de asemenea, să nu-l mai acuzi pe Dumnezeu ori Destinul, s-ar putea chiar să ţi se facă milă de Dumnezeu, văzându-l amestecat în această neînţeleasă... Iluzie. Îţi va deveni chiar indiferent dacă trebuie să-ţi reprezinţi acest „Existent" ca fiind exclusiv material sau exclusiv spiritual fiindcă, în faţa ştiinţei, spiritualul a devenit material, şi materialul, spiritual. Totul nu este nimic altceva decât forţă, manifestându-se în modalităţi diferite.

Chiar dacă „această comparaţie nu este raţională", aş zice că diferenţa între „material" şi „spiritual" este compa-

rabilă cu cele două faţete ale unei fotografii – pozitiv şi negativ, care ar putea să reprezinte, în esenţă, aceeaşi realitate.

Nu rămâne decât să te descurci în această irealitate sau realitate a vieţii, viaţă cu toate posibilităţile ei de manifestare, căci conştiinţa este cea care rămâne importantă, în ultimă instanţă, prin posibilitatea ei de participare la diferitele iluzii sau realităţi.

Şi acesta va fi, de asemenea, mijlocul cel mai practic pentru a face posibilă înţelegerea, la nivelul mentalităţii umane obişnuite, că toate aceste realităţi sau irealităţi trăite ca viaţă – stare de veghe, de vis, de cunoscut şi de necunoscut – pot să fie, trebuie să fie, inevitabil, extinse şi depăşite!

Această libertate, oferită astfel omului ca să-l ajute în efortul de a se mişca în „Existent", va fi de-o importanţă covârşitoare, tonică. Omului îi va fi mai uşor să nu-şi mai pună întrebări metafizice – de ce? când? cine? – acceptând această Eternitate Vie, împreună cu insondabilul mister a lui – „de ce", a lui „când" şi a lui „cine", întrebări care nu pot fi elucidate, care trebuie doar acceptate, integrate, trăite.

Vor exista întotdeauna oameni, complet netulburaţi de acest mister al Creaţiei, care-l vor considera simplu şi natural, fiindcă şi ei fac parte din el; după cum vor fi mereu oameni care vor cunoaşte fiorul sacrului, în faţa misterioasei Realităţi Totale a vieţii.

Mă simţeam sufocată de acest torent de vorbe, care ieşeau din mine în valuri, ca o infecţie îndelung acumulată şi care brusc se degaja – mă simţeam, în fine, purificată, ca după o hemoragie.

L-am privit pe Maestru şi n-aş fi putut să-i dau imobilităţii sale numele de impasibilitate. Ochii lui erau închişi, buzele nu surâdeau, dar prezenţa lui, acolo, răspândea o forţă concentrată. Nu mă aflam în faţa unei statui de piatră, cum

mi se păruse altădată, ci în faţa unei fiinţe omeneşti, care îndrăznise să întreprindă aventura spiritualului.

Atunci îmi revenirăîn memorie îndoiala mea în privinţa eroismului său, a sincerităţii demersului întreprins. Dar mă simţeam atât de slăbită de tot ceea ce mi se întâmplase în ultimele zile încât n-am mai avut forţa să mă adâncesc din nou în acest necunoscut al sincerităţii sau nesincerităţii afirmaţiilor lui despre schimbarea proprie, care mie mi se părea atât de temerară. Am încetat să mă mai gândesc la toate aceste incertitudini, amânându-le pentru mai târziu.

Am mai adăugat, murmurând:

– Credeţi că fac greşeli grave, gândind astfel?

– Din punct de vedere mental, aveţi dreptate şi, practic vorbind, asta poate să fie fertil... dar... pentru cel care a realizat deschiderea, saltul care-i conferă omului posibilitatea de a cunoaşte în conştiinţa sa Absolutul, lucrurile sunt mai simple.

– Ar trebui să-ncercaţi să explicaţi...

– Să încerc, da... să reuşesc – este imposibil. Cuvintele sunt instrumente ale mentalului. Aceste instrumente adecvate mentalului nu se pot aplica şi conştiinţei Absolutului, deci altei modalităţi de conştiinţa decât mentalul.

– Atunci, va trebui să aştept şi să-ncerc să realizez în mine însămi dovada afirmaţiilor dumneavoastră... pentru a înţelege... pentru a mă linişti...

Un surâs uşor sau, mai curând, o undă de compasiune trecu peste faţa lui, dar nu mă privi.

Mai spusei:

– Să fiu conştientă în plin somn şi să găsesc în adâncul meu esenţa abstracţiei – şi asta ca lucru concret.

Un fel de disperare îmi dădea fiori. Era abisul transcendentului care se deschisese, brusc, înaintea mea.

De data aceasta, Maestrul mă privi direct.

– Sigur că da, îmi zise el. Trebuie să încercați.

O clipă, am fost tentată să-i vorbesc despre Olivier, să-i spun că „lucrez" cu acest om, dar am tăcut.

A fost, probabil, aceeași oboseală, care mă trăgea în jos, ori, poate, o discreție excesivă...

Se ridică. Mă ridicai și eu. Maestrul mă conduse.

Spuse, șoptit:

– Reveniți... Telefonați-mi... Vă voi aștepta...

Capitolul XVI

M-am dus din nou la Olivier. Mai mult ca niciodată, inima mea era plină de speranţa că voi putea face progrese; eram foarte mulţumită că mă simt mai apropiată faţă de el, că am ajuns să ne înţelegem mult mai bine.

Mă primi, părea că mă aşteaptă, cu o gravitate accentuată.

– Astăzi cred că voi lucra bine.

Nu-mi răspunse.

Mă simţeam, totuşi, susţinută de o mare speranţă. Apoi, înainte de a începe meditaţia, l-am întrebat cu ardoare:

– Aţi citit cartea Maestrului?

Murmură, din vârful buzelor, un „da" şi nimic mai mult.

Aş fi vrut să discut cu el, mi-am zis chiar că ar fi interesant să aflu ce impresie i-a făcut această lucrare. Încercam să-l fac pe Olivier să vorbească, dar cum el nu răspundea decât monosilabic, evitând să mă privească, am renunţat, aşezându-mă în linişte pentru a medita, ca de obicei.

Olivier stătea în faţa mea. Am rămas astfel, fără să spunem nici unul nimic, timp de câteva minute. Eu mă simţeam din ce în ce mai încordată, fără să înţeleg de ce. Făceam tot ce-mi stătea în putere ca să mă concentrez dar era inutil. Nu reuşeam deloc. Fără să vreau, m-am surprins că încerc să descifrez atitudinea lui Olivier şi am conchis, până la urmă, că o fi prost dispus. Am fost uşor neliniştită pentru el. Mă întrebam dacă nu cumva a primit o veste proastă... sau dacă Magda nu l-a supărat cu ceva...

După câteva minute, l-am auzit pe Olivier că se mişcă şi începe să se deplaseze. Am deschis ochii să văd ce se petrece. În mod evident, Olivier luase o pauză şi, privindu-mă fix, îmi spuse:

– Nu mai putem lucra.

L-am privit cu uimire:

– De ce?

– Pentru că influenţa altei persoane stă între noi.

Am întrebat, în mod stupid:

– Cine?

– Păi... „Iluminatul" dumneavoastră.

Am rămas cu gura căscată.

– Cum aşa?

– Nu ştiu, e aici.

– Dar nu m-am gândit la el.

– S-a gândit el la dumneavoastră, lucrează cu dumneavoastră. Trebuie să alegeţi.

– Dar eu... eu lucrez cu dumneavoastră. Am ales.

– Trebuie să-i spuneţi şi să vă despărţiţi de el. Nu trebuie să-l mai vedeţi.

Se făcu o mare linişte. Inima mea începu să bată violent. Ideile mi se tulburară. Am tăcut o secundă, apoi am şoptit:

– Mă voi duce să-i spun.

– Ar fi mult mai simplu să nu vă duceţi.

– Nu. Trebuie să mă duc acolo şi să-i spun personal.

– Repet: ar fi mult mai bine să nu vă duceţi.

– Nu pot să nu merg.

– Faceţi cum doriţi, dar trebuie, categoric, să alegeţi între el şi mine.

– N-a fost cazul, până acum, să aleg, fiindcă eu lucrez cu dumneavoastră. Am să-i spun.

M-am ridicat imediat. Îmi era imposibil să mai prelungesc această vizită.

Am plecat. Şi, de-abia ajunsă în stradă, fără un motiv logic, moartea fratelui meu îmi deveni inexplicabil de prezentă şi de dureroasă. Era ca şi cum, chiar în acel moment, aş fi aflat ştirea morţii sale. Mă simţeam profund tulburată, profund nenorocită.

M-am dus direct acasă. Mi-am aruncat geanta şi mantoul pe un fotoliu şi i-am telefonat imediat Maestrului. Îmi răspunse chiar el. I-am spus că trebuie să-l văd, cât mai curând posibil. Îmi fixă o întâlnire pentru a doua zi, după-amiază.

Timpul trecea greu. Aşteptam această revedere cu o neliniştе care nu voia să se calmeze.

De ce să nu-l mai văd? De ce îmi cerea Olivier să renunţ? Oare, într-adevăr, se petreceau lucruri pe care eu nu le puteam înţelege? Olivier, mai sensibil decât mine, era conştient de fenomene pe care eu nu le puteam discerne? Sau, poate, Olivier era în stare să fie invidios? Mi-am zis că probabil Magda fusese aceea care-l exasperase pe Olivier, povestindu-i dinadins că eu am introdus-o la Maestru... Nu este exclus ca Magda să-l fi revăzut pe acest om...

Îmi era ruşine de toate aceste idei, de toate aceste sentimente... Mă simţeam degradată. Am încercat să nu mă mai gândesc la lucrurile acestea, dar nu era nimic de făcut.

Strângerea de inimă era prezentă, era tenace.

Apoi a venit momentul să plec spre Maestru. Am făcut drumul pe jos, ca de obicei, împovărată de tristeţea mea. Era pentru ultima oară că mai mergeam acolo, ultima oară când îl mai vedeam pe Maestru. Perspectiva acestei despărţiri devenise extrem de chinuitoare.

Bona aceea mărunţică, pe care o ştiam, fu cea care îmi deschise, conducându-mă în salonul cel mare. M-am aşezat

pe același fotoliu, ca de obicei. Era ca într-un vis care se repeta. Îmi făcea rău visul acesta. Mă gândeam din nou la posibila trezire, totală, absolută, din acest vis al vieții cotidiene. Mă simțeam, brusc, copleșită de toate tristețile mele trecute. O avalanșă de amintiri – toate aparținând trecutului, toate părând foarte îndepărtate, copilăria mea, adolescența mea, doar eu, mereu eu, prezentă în acest „eu", în aceste amintiri, zbătându-mă să scap din ele... să mă trezesc...

Ușa se deschise încet și Maestrul intră. Făcu doar un pas în cameră. Se opri acolo, imobil, lăsând ușa deschisă în urma lui. Avea ochii închiși.

Fulgerător mi-am dat seama că se afla într-o profundă concentrare, într-o profundă reculegere. Nu-l mai văzusem niciodată astfel. L-am auzit murmurând:

– Urmați-mă.

Și se întoarse, vrând să plece. Mă ridicai, dându-mi seama că el pregătise tocmai ziua aceea, hotărât să „lucreze" cu mine, că această stare de maximă concentrare era consacrată să mă primească, pentru a lua legătură cu mine, ca discipol. O imensă forță se degaja din ființa lui. Pradă unui sentiment de spaimă, neștiind ce să fac, am șoptit:

– Domnule... Domnule... Trebuie să vă vorbesc...

El nu mă asculta și repetă, îndepărtându-se:

– Urmați-mă.

L-am urmat. Intrarăm într-o cameră mică, fără mobile. Nimic altceva decât flori și două taburete largi, tapițate. Se așeză pe unul dintre ele, cu picioarele încrucișate, imobil, cu ochii închiși, cu înfățișare ca de piatră.

Mă așezai în fața lui, pe celălalt taburet. Nu m-am putut împiedica să-l privesc preț de un minut, cu o intensă atenție. În jurul lui domnea o atmosferă aeriană, luminoasă. Conturul capului său era strălucitor, vibrant.

Mi se făcu aproape frică şi, cu sentimentul net că era de neiertat să greşesc în acest moment dar că, totuşi, trebuie s-o fac, am spus cu vocea joasă, dar destul de tare:

– Domnule, trebuie să vă vorbesc... neapărat. Trebuie neapărat să vă vorbesc...

Pleoapele sale clipiră. Întredeschise ochii. Privirea lui era moartă, total întoarsă înăuntru, corpul de piatră. Spuse, abia auzit:

– Ce s-a-ntâmplat?

– Trebuie să vă vorbesc.

– Spuneţi.

– Trebuie să ştiţi... eu „lucrez" cu altcineva... nu pot să lucrez cu dumneavoastră.

Se făcu o pauză, o foarte lungă pauză. Eu îl priveam cu aceeaşi spaimă, simţind că am comis un sacrilegiu.

El se mişcă încet. Corpul îi deveni mai suplu, mai uman, acea lumină din jurul capului său începu să se risipească uşor. Exclamă:

– Ah, da!

Am continuat, cu disperare:

– Nu v-am spus nimic până acum... nu m-am gândit... dar omul acela, cu care lucrez, mi-a sugerat să vă spun. El mi-a explicat că nu mai poate lucra cu mine din cauza altei influenţe, a influenţei dumneavoastră. Eu... eu i-am vorbit despre dumneavoastră, i-am dat chiar şi cartea dumneavoastră s-o citească... N-am crezut că era rău să vă văd... ar fi trebuit să-mi dau seama că e rău. Totul e din vina mea...

– Ah, bine!

Brusc, lacrimile mele au început să curgă din abundenţă. Faţa îmi era inundată.

– Vă rog să mă iertaţi... Nu m-am purtat bine... iertaţi-mă.

Lacrimile continuau să-mi curgă. Le simţeam alunecând până la gât. Murmurai, plângând:

– Ştiţi... Când a murit fratele meu, n-am plâns aşa... nu ştiţi... vă rog să nu fiţi supărat. Vă cer iertare. Iertaţi-mă!

– Uşa mea vă va fi totdeauna deschisă.

Nu puteam să-mi stăpânesc lacrimile. Timpul trecea. Continuam să rămân acolo, plângând în faţa lui, fără oprire.

Puţin mai târziu, el mă întrebă încet, blând, cu vocea lui atât de inconsistentă, acea voce pe care o cunoşteam atât de bine, pe care o iubeam atât:

– Câte cărţi aţi scris până acum?

– Nu ştiu, nu le-am numărat.

– Număraţi-le acum.

– Una, două, trei...

– Spuneţi-mi titlurile.

Am început, printre lacrimi, să recit ca un copil care a greşit, titlurile cărţilor mele:

– „Steaua Robilor", „Voica", „Între zi şi noapte", „Marea Bucurie", „Mătuşa Matilda", „Orizont, linie severă", „Nu mă călca pe umbră"...

– E bine. Continuaţi să lucraţi. Trebuie să lucraţi. Sunteţi scriitoare. Şi acum, înainte de a pleca, vreau să vă rog ceva.

– Da.

– Fiţi „vigilentă".

Am repetat cuvântul:

– „Vigilentă".

Repetă şi el:

– Da, vigilentă. Fiţi vigilentă. Nu vă scăpaţi din mână.

Se ridică încet. Mă ridicai şi eu. Lacrimile mele curgeau tot atât de spornic. Am ieşit amândoi în vestibul. Mă ajută să-mi îmbrac mantoul, ceea ce nu făcuse niciodată până atunci.

Mă conduse până la uşă. Plecai.

Eram pe stradă. Lacrimile îmi curgeau fără oprire. În starea aceea disperată, am intrat în grădina Luxembourg. Începuse să cadă o ploaie fină. Se înserа. Lumina zilei muribunde se îndepărta. Aleile erau goale. Eram acolo, singură, abandonată, purtând în corp o inimă care, ca un animal rănit, îmi făcea rău.

Aş fi vrut să mă întind pe pământ, să inund pământul cu lacrimile mele, să nu mă mai trezesc niciodată, să mor, să dispar îngropată în acest pământ atât de calm, de imobil, înmuiat de ploaie.

Mă lăsai pradă tristeţii mele absolute. Era ca şi cum aş fi renunţat la mine însămi. Unde să mă duc? Ce să încep?

El îmi spusese: „Uşa mea vă va fi totdeauna deschisă".

Şi îmi mai spusese: „Continuaţi să lucraţi".

O imensă tandreţe pentru acest om urcă în mine. El îmi dăduse, în cele câteva vizite, mai mult decât făcuse pentru mine oricare altă fiinţă din lume.

Şi brusc – atât de brusc încât, de mirare, mi-am ridicat capul să-mi dau seama ce mi se întâmplă – o lucire de bucurie arzătoare mă traversă. Acest val de bucurie inundă toată fiinţa mea şi se cufundă în inimă, care porni să bată cu violenţă. Apoi respiraţia mi se opri câteva secunde, suspendată în vid, pentru a se relua cu un ritm necunoscut de mine. Bucuria era imensă şi fără motiv.

Am simţit, cu perfectă luciditate, că era un dar pe care mi-l făcea Maestrul. Am primit darul cu un sentiment sacru, ca prima dovadă a realităţii afirmaţiilor şi a forţei acestui om, a sincerităţii sale şi, în momentul acela am înţeles că el era acel Maestru pe care îl căutam de totdeauna, pe care îl căutasem dramatic şi pe care nu îl recunoscusem. Mi-am dat seama că îl găsisem în fine, doar în clipa acestei imense

disperări. A fost nevoie să-mi violentez ființa pentru ca să înțeleg. Iar el s-a văzut obligat să recurgă la mijloace neobișnuite, pentru ca întunericul din conștiința mea să se risipească.

Lacrimile mi se opriseră. O voință aprigă mă domina. Aș fi fost în stare să merg imediat la Olivier și să-i spun că nu mă voi mai întoarce niciodată la el, dar mi-am înfrânat pornirea, din prudență. Doar îmi organizam planul, mental. Aveam nevoie de întreaga luciditate, care îmi lipsise până în ziua aceea, ca să duc lucrurile la bun sfârșit.

Am hotărât, cu limpezime, ce-mi rămânea de făcut. Planul meu corespundea celei mai arzătoare dorințe ale mele care, atât de târziu, se realiza, totuși. India, așteptările mele, amânarea, lacrimile mele, totul era acum fără importanță. Importantă devenise curățirea desăvârșită a terenului, care îmi permitea să mă înfățișez din nou acestui om, pe care îl alesesem acum, drept Maestrul meu.

Am luat foc. M-am întors acasă cât am putut de repede.

Nu eram nimic altceva decât flacără și bucurie. Fiindcă bucuria era încă prezentă, tot atât de victorioasă, tot atât de vibrantă, iar respirația rămăsese, de asemenea, la fel de neobișnuită și de binefăcătoare. Trebuie să adaug că această bucurie a durat, cu aceeași intensitate, douăsprezece zile. Ea mă susținea în tot ceea ce făceam. Din când în când, mă opream, ca să pot beneficia, în mod conștient, de această bucurie. Ea îmi dădea forța de a întreprinde tot ce era necesar pentru a repara ce greșisem. Și asta n-a fost deloc ușor.

De îndată ce m-am întors acasă, i-am scris o scrisoare Maestrului și i-am spus că înțelesesem cine era el, cu adevărat, pentru mine; îl rugam să mă ierte de a nu fi înțeles imediat acest lucru și că doream să mă primească în continuare, să mă accepte.

Întâmplător – întâmplare foarte explicabilă, de fapt, deoarece era natural ca Magda şi Olivier să se pună de acord în gesturile şi hotărârile lor – în timp ce scriam această scrisoare, îmi telefonă Magda. M-am întrerupt din scris ca să răspund la telefon. Am vrut să-i explic imediat Magdei decizia mea. Simţeam că era de datoria mea s-o fac. Am început să-i istorisesc totul, cu amănunte, cum m-am dus la Olivier şi apoi, continuându-mi expunerea, cum mi-a cerut el să mă despart de Maestru şi ajungând la fraza : „Atunci m-am dus la Maestru pentru a-i spune că n-o să mai revin..." Magda, fără să aştepte sfârşitul frazei mele, mă întrerupse şi exclamă:

– Ai făcut bine spunându-i că n-o să te mai duci la el fiindcă, acum că ai decis îţi pot mărturisi, în fine, că Olivier a simţit cum acest om, prin prezenţa ta la el, îi fura forţa.

– Forţa lui Olivier? Maestrul fura forţa lui Olivier?

– Ai auzit bine. Exact.

Consternată, am tăcut un moment. Stomacul meu avu un spasm ca de vomă, dar bucuria din inima mea era tot acolo, la locul ei, consolatoare prin prezenţa ei victorioasă. Mi-a fost teamă să nu pierd bucuria... datorită acestui şoc abominabil al bănuielii. Dar, spontan, am avut puterea de a lua afirmaţia Magdei – deci a lui Olivier! – drept un dar în plus al destinului meu, care mă ajuta să cunosc adevărata mentalitate a Magdei şi a lui Olivier. O arzătoare tandreţe, născută din recunoştinţă, crescu în mine pentru Maestru.

Vocea Magdei mă întrebă:

– De ce taci?

– Magda... ai făcut bine spunându-mi ceea ce mi-ai spus. Asta nu face decât să-mi dea curajul de a duce până la capăt ceea ce am hotărât să fac... Dacă asta e mentalitatea voastră...

– Ce vrei să spui?

– Că n-o să mai merg niciodată la Olivier.

– Cum? !

– Că n-o să mai merg niciodată la Olivier.

– Dar...

– Te rog să nu insişti. Am nevoie de calm. Mai întâi, moartea fratelui meu, un şoc, acum, altul... Nu ştiu dacă poţi să mă înţelegi, dar... mie mi-e frică de toate lucrurile astea. Nu sunt pentru mine... Şi-apoi, Magda, eu te-am iubit mult şi vreau să-ţi spun, e datoria mea să-ţi spun... fii şi tu atentă, şi ţie are de ce să-ţi fie frică... Înţelegi, să te ocupi de spiritualitate şi, totodată, să vorbeşti despre „furt de forţă", să interzici întâlnirea cu oameni care se ocupă de aceleaşi lucuri, nu este acesta climatul pe care trebuie să-l cauţi. E necesară un pic mai multă nobleţe. Eu îi voi fi totdeauna recunoscătoare lui Olivier. A făcut tot ceea ce a putut, dar el şi cu mine nu ne potriveam. Tu, de asemenea, trebuie să devii mult mai atentă. El te împinge prea departe, iar tu faci eforturi peste măsură. Ţi-am mai spus, am văzut mult prea mulţi oameni care au dat greş, care s-au dezechilibrat psihic, pentru ca să nu-ţi mai atrag încă o dată atenţia. Ani de zile am avut răbdarea de a aştepta adevărata întâlnire... mă înţelegi...

– Cred că exagerezi. Eşti prea fricoasă, ori ascunzi sub cuvinte adevăratul motiv: vrei să-ţi schimbi Maestrul. Eşti foarte prinsă de Iluminatul tău şi dai vina pe alţii...

– Am impresia că e inutil să discutăm în acest fel... să lăsăm să treacă timpul. Se va vedea mai târziu... cine a avut dreptate.

– Bine. La revedere.

– La revedere.

I-am telefonat imediat lui Olivier. N-aş fi vrut să afle de la Magda despre hotărârea mea. Trebuia să-i vorbesc şi lui despre despărţirea noastră definitivă.

I-am cerut o întrevedere. A fixat pentru a doua zi întâlnirea noastră.

Am terminat de scris scrisoarea adresată Maestrului, am închis-o şi, cu ea în mână, am plecat imediat. Hotărâsem că nu o voi pune la poştă, ci o voi da portarului, personal.

M-am reîntors pe un drum familiar mie. Se înnoptase. Toate străzile erau iluminate cu neon şi lămpi electrice. Am mers de-a lungul grădinii Luxembourg; porţile ei mari erau închise şi încuiate. Am revăzut de departe aleea pe care plânsesem căpătând darul bucuriei gratuite, după ce îl găsisem pe Maestrul meu. Era departe, acum, aleea aceea, dar ea făcea parte din mine însămi, din corpul meu, din destinul meu. Bucuria era încă în mine, vie, exaltantă, mărturia victoriei mele, cea mai importantă victorie din viaţa mea: certitudinea de a-l fi găsit, în fine, pe Maestrul meu.

I-am înmânat scrisoarea portarului, care-mi promise că i-o va preda îndată destinatarului.

M-am întors acasă, liniştită.

A doua zi, m-am dus la Olivier. Mă primi. Mă primi cu rezervă. Indiscutabil, Magda îi telefonase, îl pregătise.

I-am spus, fără nici o introducere:

– Olivier, am venit să vă spun că... ştiţi... eu nu voi mai veni niciodată la dumneavoastră.

– De ce?

– Fiindcă mi-e frică.

– Frică de ce?

– Pur şi simplu frică.

– Şi... o să mergeţi la „Jivan Mukta"?

– Oh! Ştiţi, dacă nu mai revin la dumneavoastră, ar fi inutil să vă spun ce voi face.

Am tăcut amândoi. Fraza pe care tocmai o spusesem mi s-a părut dură, însă aş fi repetat-o dacă ar fi trebuit. Era o

senzaţie ciudată cea pe care o purtam în mine: pe de-o parte, bucuria care-şi cânta cântecul ei de victorie şi, pe de altă parte, dar în acelaşi timp, tristeţea de a-i vorbi astfel acestui om, căruia nu aveam propriu-zis ce să-i reproşez.

Cinstit, mi-am dat seama că el făcuse tot ce era posibil ca să mă ajute. Eşecul întâlnirii noastre nu se produsese din vina lui. Eu eram cea care întârziasem prea mult, până a deveni conştientă de ceea ce mi se întâmplase. I-am spus:

– Vă voi fi totdeauna recunoscătoare pentru cât de mult v-aţi obosit cu mine. N-o să uit niciodată. Dar trebuie să înţelegeţi că şi pentru dumneavoastră era greu. Întâlnirea noastră n-a fost nicicând armonioasă. Şi apoi, brusc, trebuie să recunosc, mi s-a făcut frică. Aş fi dezolată, într-adevăr dezolată, dacă nu m-aţi înţelege. Mi-ar părea rău dacă aţi păstra o amintire dezagreabilă despre întâlnirea noastră; în ceea ce mă priveşte, eu mă voi gândi la dumneavoastră cu... gratitudine.

El mă privi lung, în tăcere. Apoi murmură un simplu:

– Bine.

Ne ridicarăm. Eram în picioare, unul în faţa celuilalt.

M-am apropiat de el, m-am ridicat pe vârfuri şi l-am sărutat pe obraji. El mă strânse la piept. Am fost emoţionată, tulburată. El, de asemenea.

– Bine, repetă el. Bine.

Am simţit în el o nelinişte omenească. Un val de sentimente mă copleşi. Am simţit că acest om suferea. Din cauza dragostei? Se temea să n-o piardă pe Magda? Prin comportamentul meu tulburasem, oare, relaţiile lor? Faptul de a-i fi facilitat Magdei întâlnirea cu Maestrul să-i fi provocat lui Olivier un şoc? El s-a văzut în situaţia de a-şi lua toate precauţiile pentru a o reţine pe Magda? Mă simţeam, din nou, singură pe lume, şi nu-mi puteam permite s-o recunosc.

Ne despărţisem. El mă conduse până la uşă, dar n-o închise imediat. Prin uşa întredeschisă mă urmărea coborând treptele.

Am întors, încă o dată, capul. I-am văzut ochii. Aveau profunzime. Mi-am dat iarăşi seama că orice despărţire poate să-ţi facă rău, chiar dacă ai dorit-o.

Nu l-am mai revăzut niciodată.

Nici Magda nu mi-a mai telefonat.

Mai târziu, cred că după cel mult un an şi, absolut din întâmplare, am aflat despre moartea Magdei. A fost pentru mine un şoc îngrozitor. Am retrăit cu acuitate răstimpul prieteniei noastre. Durerea mea era nespus de profundă, însă mă gândeam cât trebuie să sufere Olivier, fiindcă el rămăsese în viaţă, singur.

N-am încercat să aflu cum a început drama, mi-a fost de-ajuns că am cunoscut, din păcate, deznodământul: cancer generalizat, era tot ce mi s-a spus.

De ce aş fi dorit să aflu detaliile, când moartea este un mister insolubil, la fel cum mister a rămas şi cancerul?

Cancerul a putut fi numit maladia tristeţii! Magda, tristă?

Chiar după moartea ei, am respectat secretul pe care l-a păstrat cât a fost vie.

Timpul, moartea, au şters tot. A rămas doar urma discernabilă a trecutului, cu micile sale detalii, care a fost greu de purtat. Această moarte mi-a provocat dispoziţia de a face recapitularea tuturor dispariţiilor, tuturor despărţirilor, care au fost nenumărate. Despărţirea de cei pe care credeam că n-o să-i mai revăd niciodată, despărţirea de cei pe care îmi va fi, într-adevăr, imposibil să-i reîntâlnesc şi despărţirea de mine însămi, atât de diferită faţă de aceea care eram altădată! Şi exact datorită schimbării care a survenit, între

timp, în fiinţa mea, moartea Magdei a devenit suportabilă pentru mine.

Nu mai rămăsese din Magda decât amintirea ei vie în mine. Depindea numai de alegerea mea ca să evoc, din tot ceea ce fusese, doar ce îmi făcea plăcere. Puteam, după voie, s-o reînvii pe Magda aşa cum era la începutul întâlnirii noastre: tânără, frumoasă, victorioasă.

Totdeauna, moartea compensează totul. Este dreptul vieţii de a uita ceea ce a fost dureros şi de a-şi relua speranţa.

Doar liniştea şi respectul pot, în chip nobil, să acopere un mormânt.

Capitolul XVII

Să-ţi schimbi Maestrul, să-ţi schimbi direcţia spirituală, să-ţi dai seama că drumul pe care ai apucat este rău sau insuficient de bun, e un lucru mai dificil, mai important, mai hotărâtor, şi de departe mai dureros, decât un divorţ; pentru că, de data aceasta nu mai este vorba despre un sentimentalism comun, ci de riscul ratării extraordinarei posibilităţi de a găsi vie în sine Eternitatea conştientă.

În momentul când îţi dai seama de această virtualitate unică a realizării, în tine însuţi, a perfectei perfecţiuni, înţelegerea Sinelui – Absolut, care e dăruit fără restricţii oamenilor, perspectiva asupra datelor vieţii se schimbă. Este vorba; în primul rând, să nu întârzii, lăsându-te captivat de cele mai mărunte realizări, de iluzii minore care, fiind adesea mai spectaculoase, pot uşor să fascineze.

Faptul însuşi de a-ţi da seama de realitatea posibilă a acestei noi dimensiuni a conştiinţei îţi dă forţa de a înfrunta şi de a depăşi orice obstacol. A simţi că s-ar putea să neglijezi această posibilitate seamănă cu presentimentul adevăratei morţi, moartea Sinelui, moartea conştiinţei tale înşăşi. Orice întârziere, orice piedică, ia un gust de crimă.

Doar în momentul acela precis, când scopul devine singura obsesie, numai atunci poţi afirma că eşti pregătit să primeşti deschiderea absolută.

Mă aflam în acest climat dramatic al sufletului după ce m-am despărţit de Olivier fiindcă, deşi în forul meu interior eram convinsă de exactitatea ireversibilă a hotărârilor mele,

o reticenţă, o vagă îndoială mă îngrijorau încă. Aveam senzaţia de a fi atins marginea extremă a posibilităţilor mele de cercetare, impresia că mi-am găsit, într-adevăr, Maestrul; puteam, deci, în fine, să încep o muncă adevărată, dar teama de a mă fi înşelat din nou mă descumpănea. În loc să mă avânt spre acela pe care îl alesesem în mod conştient, amânam întâlnirea cu el. Eram tulburată. Mi-au revenit în memorie, laolaltă, experienţele mele de-a lungul anilor, toate eşecurile trăite, ale mele şi ale altora, mi-am amintit, involuntar: nebuni, bolnavi, morţi, dezechilibraţi, impostori... o adevărată avalanşă... Şi mi-am reamintit de mine, de întârzierile mele, de speranţele mele înşelate.

Dar dacă şi acum pretindeam ceva, un lucru pe care eram incapabilă să-l primesc?... Oare, cel pe care îl simţeam a fi Maestrul meu, nu cumva se preface doar că este, fiind altceva, în realitate? Poate că l-am "îmbogăţit" eu, l-am înfrumuseţat, din dorinţa de a-l vedea, în realitate, ceea ce doream să fie?

Bucuria exaltantă pe care o simţisem în grădina Luxembourg era încă prezentă în mine, dar tocmai datorită acestei bucurii începusem să mă îndoiesc de luciditatea mea; poate că acest om nu era un Eliberat-în-Viaţă, poate era numai în posesia unei Forţe pe care ştia s-o manevreze, şi astfel mă putea ajuta să beneficiez de această bucurie?

În ciuda acestor bănuieli, mă simţeam nebuneşte împinsă de dorinţa absurdă nu doar de a mă duce imediat la cel pe care-l alesesem drept Maestru, ci de a mă arunca la picioarele sale, cum auzisem şi cum citisem deseori că fac discipolii.

Probabil că anumite gesturi – încrucişarea mâinilor, ridicarea lor, apăsarea mâinii pe inimă, deschiderea braţelor, prosternarea în genunchi, lungirea pe jos, pe pământ,

corespundeau anumitor stadii de forţă spirituală, dar tocmai acest impuls excesiv, tocmai această pasiune, deasupra oricărei bucurii, mă făcea să mă îndoiesc de luciditatea mea.

Aveam impresia că sunt la marginea unei prăpastii. Să merg înainte şi să mă arunc în ea?

Problema posibilului „Liber arbitru" se actualiza cu acuitate. Maestrul pe care credeam că l-am ales, îmi fusese, oare, predestinat? Dacă mergeam sau nu mergeam la el, nu era gestul meu dinainte hotărât? Şi dacă aveam impresia că eu eram cea care decidea afirmativul sau negativul, nu intervenea oare, legea implacabilei fatalităţi cea care mă împingea să acţionez, într-un fel sau într-altul?

Oedip! Destinul acestui om, care a reprezentat atât de perfect sclavia Omului, a ajuns în această ipostază fiindcă, prizonier al legilor omeneşti – al cauzei şi efectului – n-a ştiut şi n-a putut să le depăşească.

Dacă ar fi ştiut că Eliberarea există şi ar fi căutat această Eliberare în depăşirea „Eu – lui", în Absolut, n-ar fi fost el eliberat de Fatalitatea Omenească, n-ar fi fost el scăpat de Destinul lui?

Ultimul său gest – acela de a-şi scoate ochii – nu este decât simbolul tragic al destinului orb pe care îl acceptase.

Dar acum nu mai conta decât decizia mea de a merge sau a nu merge la „Eliberatul-în-Viaţă", nu mai aveau importanţă speculaţiile pe care le făceam. Cu orice risc, trebuia să-i acord încredere şi să mă aventurez în căutarea de Sine.

Ce gest ar fi putut să egaleze în forţă gestul lui Oedip decât acela de a cuceri libertatea interioară! Să accepţi, ca Oedip, orbirea? Să nu încerci să ieşi din „sclavie"?

O certitudine intensă urcă în mine, anume aceea că, neputând să elucidez mental această problemă a Liberului arbitru, trebuia să am curajul de a accepta tentaţia mersului

înainte, care îmi dădea o stare vitală, tonică, a deplinei responsabilităţi pe care mi-o asumam făcând acest demers.

Aşadar, am luat hotărârea de a merge la Maestru – acest om care spunea că a depăşit problema sclaviei umane.

I-am telefonat. Mi-a fixat o întâlnire şi m-am dus.

Mă întâmpinară gesturile, micile gesturi care se repetă, ca şi cum nimic important nu s-ar petrece pe lume, aceste gesturi obsedante ale cotidianului, minore în aparenţă, dar creând, prin ele însele, Eternitatea constantă.

Ca de obicei, bona cea mărunţică a fost cea care mi-a deschis uşa, apoi am aşteptat în acelaşi salon mare şi, cel pe care îl alesesem ca Maestru, intră.

Simplitatea cu care m-a primit mă uimi şi mă derută.

Mă pregătisem pentru gesturi mari. El îmi ceru, politicos, veşti despre sănătate, nu făcu nici o aluzie la nimic ce ar fi putut să readucă în atenţie ultimele evenimente şi ajunse chiar, spre stupefacţia mea, să vorbească despre muzică şi despre pictură.

Inima îmi bătea cu putere. Aşteptam momentul solemn care să marcheze acceptarea mea ca discipol. Dar nimic de acest gen nu se petrecu.

Stăteam acolo, stângace, negăsind să-i spun nimic şi răspunzând cu greu vorbelor lui. Inima mi se golise. O simţeam în piept, ca pe un obiect ciudat, de împrumut.

Mi-am reamintit ultima mea vizită la el, halucinanta sa apariţie în stare de transă, plecarea, lacrimile din grădina Luxembourg, ploaia, scrisoarea mea... liniştea lui... Eu eram acum cea care răspundea prin monosilabe la cuvintele care le spunea, devenise mai locvace decât niciodată, încă mai vorbea despre muzică.

Am simţit nevoia să mă ridic şi să plec, să mă scuz şi să plec...

„Probabil – mi-am zis – nu mă poate ierta de-a fi făcut atâta tărăboi cu Olivier, cu Magda... asta trebuie să fi fost pentru el dovada neputinţei mele. Mă refuza. Însăşi politeţea lui ar trebui să mă facă să-nţeleg acest lucru."

Mi-am simţit inima care, după ce bătuse, gata să se rupă, se adâncea acum într-un sentiment de copleşitoare inutilitate. Ca şi în Luxembourg, aş fi vrut să mă întind pe jos şi să mor.

Mă ridicai, se ridică şi el şi-mi zise:

– Mergeam să stăm câteva minute în cealaltă cameră, dacă doriţi.

L-am urmat, ca beată.

Camera cea mică ne primi. Ne aşezarăm. Fără să mă gândesc la ceea ce fac, am ales aceeaşi poziţie ca şi el, cu picioarele încrucişate. Se instală o mare linişte. Nu puteam să mă calmez. Capul îmi ardea. Apoi, deodată, mă invadă o imensă stare de bine. Devenind din ce în ce mai uşoară, îmi simţeam mâinile şi picioarele ca paralizate. Se făcu în mine un gol. Am comentat slab, în gând: „Voi avea, în sfârşit, un nou extaz" şi m-am lăsat purtată de valul maximei fericiri.

Chiar atunci, spre marea mea surprindere, el mă întrebă:

– V-aţi băut ceaiul, în dimineaţa asta?

I-am răspuns automat, consternată:

– Da.

– Nimic altceva decât ceai? mă mai întrebă el.

– Şi un pişcot.

M-am simţit cuprinsă de mânie, de revoltă. Îşi bătea joc de mine?

Îl priveam cu ochii mari deschişi, de data aceasta fără nici o restricţie. El era alături, cu ochii închişi, foarte calm, de-un calm nobil. Am închis şi eu ochii. Aceeaşi dulceaţă mă invadă. Două lacrimi curgeau pe obrajii mei. Le simţeam alunecând.

Ba nu, mi-am zis, el m-a primit, m-a acceptat, e aici, în faţa mea. Dar dacă, din întâmplare, nici el nu poate să facă nimic pentru mine? Ca şi Olivier o să-mi spună că nu-i nimic de făcut. Voi fi obligată să aştept o altă încarnare... Iată! Sau poate că totul este doar un joc hipnotic ori semi-hipnotic, poate o autohipnoză care nu duce la nimic altceva decât la această stare plăcută, momentană, un fel de beţie, deci o „narcoză". Sunt, probabil, în plină drogare. Voi accepta, oare, această narcoză? Dar – mi-am mai zis – omul aceasta nu este ca alţii, evident, chiar fiind o fiinţă omenească le este mult superior celorlalţi. Nimic altceva decât teatru? Regie? Aş putea şi eu, oare, să imit „supraomul", „omul nou"? Să mint căutând Absolutul? În tot cazul, dacă el minte, eu nu vreau să mint, nu voi minţi. Refuz să mint. Chiar dacă o lume întreagă minte, eu tot nu voi minţi, în vecii vecilor. Dar voi fi eu capabilă să nu mint, în orice fel de condiţii?

Brusc, am văzut din nou, ca într-o strălucire, toţi martirii laici, mistici, politici, savanţi. Aveam impresia că îi aud strigând... La ce le-a folosit tuturor acestor martiri să suporte durerea, tortura?

Şi totuşi, nobleţea Pământului nu se sprijină decât pe eroismul acestor oameni.

Dacă vreodată se va vorbi despre Pământ la Judecata de Apoi, vor fi chemaţi Iisus şi Socrate şi toţi martirii, toţi sfinţii, toţi eroii care au existat, pentru ca să judece calitatea şi destinul Pământului... Dar eu, pentru moment, exact pentru a nu minţi, trebuie să recunosc că nu am încă această forţă. Şi totuşi, numai printr-o energică hotărâre interioară voi fi capabilă să rămân, totdeauna, adepta adevărului. Aş putea minţi din slăbiciune, dar voi rămâne conştientă că mint, deci sinceritatea mea va fi nulă, nu merit încă să fiu ceea ce aş dori atât de mult să fiu... şi aş mai putea minţi în beneficiul

acelora care au nevoie să fie minţiţi că Perfecţiunea există. În acest caz, minciuna mea ar fi motivată de filantropie, eu ştiind sigur că Perfecţiunea nu există.

De asemenea, aş mai putea să mint din disperare, încercând să mă conving pe mine însămi că Perfectul e posibil. Exagerez realitatea, trista realitate a potenţialului transcendenţei, ca să mă ajut să trăiesc, din milă pentru mine însămi... Să mint... să mint din milă pentru alţii, din milă pentru mine, convingându-mă prin minciună că ar fi posibil să ajung la Bucuria prefectă şi permanentă!

Îl auzii, pe cel pe care îl alesesem ca Maestru, spunându-mi:

– Trebuie să plecaţi. Sunteţi de o oră aici. Când ajungeţi acasă odihniţi-vă şi, dacă vreţi, puteţi lua un calmant uşor. Ceai de valeriană, de exemplu. Reveniţi mâine la aceeaşi oră. O să vă aştept. Dar, pentru moment, vă va fi folositor să nu încercaţi rezolvarea vechile dvs. probleme în timpul meditaţiei. Trebuie să le depăşiţi pentru a le înţelege.

Am plecat. El a fost acela care, de rândul acesta, m-a condus până la uşă. M-a ajutat chiar să-mi îmbrac impermeabilul. Gesturile sale aveau o mişcătoare blândeţe.

Acasă, mi-am făcut reproşuri severe de a nu fi capabilă de concentrare. Era mai rău decât cu Olivier. Eram, într-adevăr, imposibilă. Pentru că decisesem să „meditez", trebuia să fac asta conştient, să nu-mi pierd timpul, şi să nu-l pierd nici pe-al Maestrului, în probleme sterile pe care nimeni, niciodată, n-a putut să le rezolve...

M-am întors a doua zi. Am trecut, imediat, în camera cea mică. Mă simţeam mai liniştită. Totul reîncepu, în stare de perfectă trezie.

M-am aşezat în faţa lui, cu picioarele încrucişate. El, în aceeaşi poziţie. Înainte de a închide ochii, l-am privit intens.

Lumina pe care o mai văzusem o dată în jurul capului său apăru din nou. Nu m-am putut împiedica să mă minunez, într-un murmur:

– Ce lumină s-a făcut în jurul capului dumneavoastră!

Fără să deschidă ochii, printr-un gest uşor al mâinii, îmi făcu semn să tac. Am tăcut. Dulcea greutate a corpului mă invadă iarăşi. Apoi, dintr-o dată, trupul deveni uşor. Exact atunci am auzit cum mi se pune o întrebare, cu vocea unui om complet treaz:

– Aţi avut grijă să vă beţi ceaiul, în dimineaţa asta?

Am deschis ochii şi i-am zâmbit.

– Da, cu un pişcot, am şoptit.

Îmi surâse şi el, amuzat. Am înţeles că nu voia să mă scape de sub atenţie, fiindcă eram pe cale să ies din corp, într-un Samadhi necontrolat, inconştient, alunecând, aşadar, în inconştienţă. Mi-am dat seama care era tehnica lui, şi am acceptat-o. Îi acordam încredere. Tăcerea se reluă. Ceva mai târziu, mi-am simţit capul gol, dar arzând. Am auzit vocea Maestrului, care-mi punea o întrebare tot atât de inofensivă ca şi aceea legată de ceai:

– Sper că v-aţi odihnit bine, ieri.

– Sigur că da.

Şi liniştea se instală din nou. Senzaţia de foc din vârful capului se accentuă. Vocea lui îmi zise:

– Trebuie să-l fixaţi, mai curând, îndărătul dumneavoastră.

Am făcut ceea ce-mi recomandase. Vidul era imens şi chiar dacă îl simţeam înapoia mea, mă găseam totuşi în mijlocul acestui vid, un vid elastic, protector, care mă susţinea. Capul se eliberă.

– E bine, îmi zise el.

Şi era într-adevăr bine. Un bine incomparabil.

„De data asta, mi-am zis – o să meargă"!

Da, puteam să rămân astfel, cufundată într-o stare dulce, binefăcătoare, pe care n-o mai cunoscusem până în acel moment.

Vizitele mele la Maestru au durat câtva timp, în jur de două, trei săptămâni. Ne reluam lucrul o dată la câteva zile.

După mai multe şedinţe, mi-am dat seama că puteam acum să reiau meditaţia, s-o reiau mai intens, după fiecare „oprire" pe care Maestrul mă obliga s-o fac. Se prefigura pentru mine posibilitatea reluării meditaţiei, fără ruptură de conştiinţă.

Eram mândră de progresele mele. Într-o zi, când calitatea meditaţiei căpătă o profunzime substanţială, când mi se păru că a câştigat în intensitate, nu m-am putut înfrâna să nu mă enervez, auzindu-l pe Maestru că-mi zice:

– E timpul să terminăm.

Am deschis ochii şi l-am întrebat cu brutalitate:

– De ce? !

– Reveniţi în câteva zile.

– Câteva zile! suspinai eu.

– Am să vă telefonez şi-o să vă fixez atunci data exactă.

Am plecat cu un sentiment de aşteptare, de grabă, de speranţă şi de îndoială. Îmi fusese mereu şi încă îmi mai era teamă ca într-o bună zi Maestrul să nu-mi spună, ca şi Olivier, că progresele pe care îmi imaginam că le-am făcut s-au dovedit fără importanţă, în comparaţie cu ceea ce trebuia să fac, pentru a fi îndreptăţită să pretind că realizasem valoarea lor absolută. Ca să mă liniştesc, am mers pe jos mult timp. Mi-a făcut, cu adevărat, bine.

Dincolo de orice amănunt, părea că totul s-a schimbat pentru mine. Lumea era aceeaşi, dar se modificase calitatea atenţiei mele. Aveam impresia că mă aflu în spatele meu şi

privesc lumea, şi mă privesc pe mine însămi de acolo, în perspectivă. Ochii mei aveau tendinţa de a se congestiona, iar respiraţia tindea să se oprească în timpul inspiraţiei. Reluarea aerului era o bucurie, prezenţa conştientă a unei stări care, aş putea zice, stătea la pândă înăuntrul meu.

Era tulburător că starea de bine pe care o trăiam era insuflată ori condusă de Maestru, prin forţa lui, dar eu nu puteam să-l găsesc deloc în mine însămi. Avea aparenţa unei amintiri anonime, lipsită de orice senzaţie a prezenţei efective, era ca un nume pe care îl ştii perfect dar care, la un moment dat, îţi scapă. De la el, de la Maestrul meu, nu-mi rămânea nimic, decât schimbarea care se operase în mine, şi dorinţa, nevoia de a mă găsi iar aproape de el, în prezenţa lui, în acest spaţiu învăluitor care mă susţinea. Şi, pentru moment, nimic altceva nu putea să mă intereseze. Aşteptam să-mi dea un telefon. Trecură câteva zile.

Apoi, într-o dimineaţă, m-am trezit goală de orice bucurie, de orice speranţă, de orice interes.

Bucuria pe care o primisem şi o trăisem în grădina Luxembourg şi care mă susţinuse se epuizase de mult. Starea de bine pe care o simţeam meditând aproape de Maestru se îndepărtase. Mă simţeam iar abandonată, inutilă. Tot ceea ce putea să-mi ofere această lume obişnuită mi se părea fără valoare. Prietenii mei, amorurile mele, morţii mei, bucuriile mele, durerile mele, deveniseră lucruri inutile, cu gust de cenuşă rece.

Problemele mele etice, o copilărie. Vizitele mele la Maestru, fără interes. Însăşi ideea de a verifica prin mine însămi valabilitatea spuselor sale, autenticitatea experienţei lui, nu mă mai atingea. Faptul de a exista sau nu după moarte îmi era indiferent. Dimpotrivă, aş fi vrut să mor fără să-mi dau seama, să nu aflu niciodată că sunt moartă şi că fusese

un timp când eram vie. Chiar perspectiva de a avea, lângă acest Maestru, o experienţă eliberatoare nu mă mai interesa.

Dar, lucru curios, cât timp a durat această stare sufletească, mentalul meu n-a fost implicat şi nici logica mea n-a participat. N-am căutat deloc să „argumentez", să „explic" pesimismul meu, care era total, nici să-i găsesc o raţiune. Mă simţeam doar mortal de obosită şi complet în afara problemelor mele şi a interesului de a trăi. Nu-l acuzam nici pe Maestru de a mă fi condus către această dezamăgire, către această uscăciune, către acest deşert. Mi-am dat seama vag că asta ar putea să fie una dintre „capcanele", unul dintre „pericolele" meditaţiei, în general.

Trebuia să trăiesc, zi după zi, atât cât îmi mai rămăsese de trăit, cărând fiinţa mea goală de orice bucurie prin viaţă, sau poate chiar s-o târăsc de-a curmezişul Eternităţii.

Am făcut un efort ca să-mi amintesc debutul vieţii mele, arzătoarea mea revoltă, acuzaţia pe care o aduceam Universului, Existentului, Creaţiei, reproşându-i lipsa Perfectei Perfecţiuni, aş fi vrută să-mi reapropiu toate acestea, dar n-am putut s-o fac. Mă aflam în afara acestor probleme. Mi-a fost puţin ruşine de această constatare, la rece.

Amintirea Extazului trăit în adolescenţă, şi apoi stările pe care le avusesem în timpul ultimelor mele vizite la Maestru, evocarea prezenţei sale, toate astea mă împiedecau să cad în ceea ce s-ar putea numi „argumentaţie viscerală". Mă întrebam numai dacă el, Maestrul, era sau nu conştient de ceea ce făcuse din mine, din viaţa mea, care devenise un fel de zdreanţă inutilizabilă pe care o duceam prin lume. Nu voiam să fac apel la el ca să mă ajute. Nu i-am telefonat. Alunecam ca o fantomă, fără să port în mine viu decât ridicolul nereuşitei mele şi disperatul meu calm, acceptat. Acest simţ tragic era, ce-i drept, ridicol, dar nu mai puţin

sfâşietor. Toate aceste gesturi, tot acest dute-vino, toate aceste speranţe, toate aceste lacrimi, toate aceste râsete, care reîncep, care vor reîncepe iar... Totdeauna...

În acele ultime zile, am rămas aproape tot timpul culcată, fără să pot dormi, fără să pot mânca, fără să pot gândi. Din timp în timp, se producea în mine, involuntar, o absorbţie care nu-mi permitea să respir suficient.

M-am gândit la Magda. Ea se plânsese de a nu putea să respire şi Olivier a ajutat-o să-şi revină. „Cum a făcut?", am întrebat, atunci. „Ei bine, el a respirat cu mine şi totul s-a restabilit".

Dar eu, eu nu voiam să fac apel la nimeni, nici la Olivier, nici la Magda, nici la Eliberatul-în-Viaţă, nici la Dumnezeu. Nu voiam să apelez la nimic, nici la trista nebunie a alcoolului, a drogurilor... Da, totul se uită până în momentul morţii... Dar dacă moartea nu înseamnă sfârşitul?

Câteva zile mai târziu, către seară, Maestrul îmi telefonă. Îmi fixă o întâlnire, precizând:

– Veniţi mâine la ora unsprezece.

M-am dus.

Am intrat, ca de obicei, în camera mică. I-am spus, imediat:

– Nu sunt nici bolnavă, nici psihopată, dar nimic nu mă mai interesează, nici măcar această meditaţie pe care o fac alături de dumneavoastră. Nici chiar speranţa unei posibile eliberări, a unei reuşite, nimic nu mă interesează, pentru că această stare a mea, pe care o resimt acum, există şi va exista şi pentru alte fiinţe, şi va exista în vecii vecilor. Orice efort e inutil. Nu vreau decât să mor fără să ştiu, fără să mă sinucid.

– Dar ceea ce simţiţi este deja o moarte.

– Şi-atunci?

– Atunci, nimic. Viaţa continuă. E firesc să mori din când în când în tine însuţi, pentru a putea să renaşti. Este inevitabil!

Se aşeză în faţa mea. Mă aşezai şi eu, cu picioarele încrucişate. Aş fi dorit să pot aluneca la pământ, să-mi ascund capul şi să nu mai exist.

Îl priveam pe omul acesta, care era capabil să trăiască ştiind, ca şi mine, despre existenţa răului şi a urâtului pe care le suportă pământul.

În timp ce-l priveam, mi-am dat seama că trecea în Samadhi. Faţa şi corpul îi deveniră rigide, ca de piatră. „Martorul Eternităţii", m-am gândit.

Cuprinsă de respect, jenată, n-am îndrăznit să mă mişc, pentru a nu-l deranja. Am rămas în faţa lui, simţindu-mă îngrozitor de terestră, minimalizată de toate aceste idei şi sentimente ale mele, care nu se mai sfârşeau. Mă simţeam prizoniera perpetuării mele – ca fiinţă umană mediocră. Şi el era acolo, în faţa mea, imens, total, liber.

Am închis ochii. Înăuntrul meu am descoperit un gol necunoscut până în acea zi, care mă fascina. Acest vid elastic nu era nici cald, nici rece. Părea să fie etern. Aştepta. Eram acolo, cu sufletul deznădăjduit în faţa acelui vid, eram eu şi vidul, ca şi cum ne-am fi aflat faţă-n faţă, privindu-ne, înfruntându-ne. Simţeam că acest vid e mai puternic decât mine.

Am hotărât, brusc, să accept orice, să accept totul, pentru a nu mai simţi în mine gustul disperării.

Se produse o întrerupere a vieţii. Mă lăsam să alunec – nu la pământ cum aş fi vrut s-o fac – ci în acest vid.

Vidul se extinse şi mă absorbi, ca un abis.

Ceva se sfâşia în mine. Am scos un mic ţipăt, un geamăt.

Le-am auzit, ţipătul şi geamătul, dar m-am lăsat să alunec, încă mai jos. Eu însămi nu mai eram eu. Devenisem acest vid

etern, acest vid construit printr-o constantă răbdare. Aici, disperarea mi se anula. Eram fără idei, fără sentimente, doar conştientă că exist. Existam într-un mod abstract. Nici o întrebare, nici o revoltă, nici o disperare, dar conştientă, de asemenea, că nu eram cufundată în Extazul pe care-l cunoscusem altă dată şi nici că acum ar fi sosit momentul Supremei Eliberări, nu, era numai o stare de nobilă elevaţie. A fi, pur şi simplu a fi, esenţialmente – a fi. Dar, în tot cazul, omeneşte vorbind, nu mai eram eu, nu mai eram cea dinainte. Cunoscusem acest vid etern, vidul alcătuit din permanenta răbdare a aşteptării; şi eu însămi devenisem chiar această răbdare.

Nu ştiu cât a durat însă, în tot acest răstimp, am fost complet conştientă de ceea ce mi se întâmpla, şi eu am fost cea care a decis când să reiau contact cu cotidianul, îndreptându-mi atenţia în afara mea, în afara acestui vid.

Am deschis ochii. Maestrul era aşezat în faţa mea şi mă privea.

L-am privit şi eu, deschis, drept în ochi. Îmi era imposibil să vorbesc. Vorbele pe care le cunoşteam nu puteau servi ca echivalent pentru ceea ce simţeam, pentru ceea ce aş fi vrut să exprim. Am încercat să zâmbesc, dar n-am fost în stare. N-am putut decât să aplec pleoapele, cu smerenie.

Mai târziu, el îmi spuse:

– Ceea ce aţi primit acum nu veţi pierde niciodată.

L-am privit intens. El continuă:

– Această deschidere produsă în dumneavoastră nu se va reînchide niciodată. Aţi cucerit-o. Vă aparţine. Aţi intrat pe Cale.

Mi-am dat seama că înregistrez cuvintele lui şi că tot ce zicea era decisiv, dar nu puteam realiza impactul lor. De altfel, ceea ce se petrecuse era dincolo de posibilităţile omeneşti de a fi explicat. Mi-am dat seama şi de acest lucru.

A vrea să înghesui experienţa trăită în cuvinte însemna pierdere de vreme.

Mi-a atras atenţia:

– Acum, trebuie să plecaţi.

M-am ridicat, înclinându-mă profund în faţa lui.

Şi am plecat.

Capitolul XVIII

Ajunsă în stradă, am umblat câtva timp în mod inconştient, apoi m-am oprit brusc. Auzeam în amintire vocea Maestrului meu care-mi spunea: „Ceea ce aţi primit acum, n-o să pierdeţi niciodată, aţi intrat pe Cale".

Era posibil?

Oprită astfel în mijlocul trotuarului, cu o mulţime de necunoscuţi în jurul meu, care se duceau şi veneau, cu vacarmul automobilelor şi al motocicletelor, am închis ochii şi am refăcut exerciţiul deschiderii interioare. Şi din nou m-am regăsit în acel climat de neclintită pace. Am avut forţa, de această dată, să nu mai scot strigătul de uimire şi de bucurie. Asta a durat câteva zeci de secunde.

Chiar acolo, înconjurată de ritmul trepidant al vieţii Parisului, pe bulevardul Saint-Michel am refăcut, de mai multe ori, acelaşi exerciţiu. Inevitabil, am trecut în liniştea acelei păci inexprimabile.

Nu era vorba despre o atenţie mentală proiectată asupra altui gând sau sentiment. Era o schimbare esenţială, o trecere produsă printr-un declic într-un alt domeniu de vibraţie, într-o altă dimensiune.

Era extraordinar să aud mulţimea, să aud vocile, zgomotul automobilelor, bicicletelor, câini lătrând, copii strigând, plângând, recunoscându-mă pe mine aşa cum eram şi, în acelaşi timp, găsind înăuntrul meu această pace statornică, această linişte solemnă. Era un culcuş de blândeţe inviolabilă, esenţială, care mă susţinea şi susţinea lumea întreagă, care schimba total legătura conştiinţei cu această lume.

M-am grăbit să mă întorc acasă pentru a putea să mă concentrez în linişte şi să înţeleg ce mi s-a întâmplat, să verific autenticitatea extraordinarei mele experienţe.

Urcând scările, am fost iar cuprinsă de neliniştea de a nu fi pierdut ceea ce mi se dăruise. M-am oprit pe o treaptă ca să mă asigur de realitatea experienţei mele, să-mi verific bunul căpătat: „Nu veţi pierde niciodată ceea ce aţi primit"...

Această dilatare interioară de pace şi de forţă se reînnoi. Era acolo, cu mine, la dispoziţia mea. O mare bucurie şi recunoştinţă mă invadară.

Ajunsă în camera mea, am închis uşa cu cheia şi m-am aşezat.

Începusem să cred în adevărul acestei afirmaţii, a acestei realizări, şi extraordinară mi se păru, de asemenea, posibilitatea Maestrului meu de a fi ştiut, înaintea mea, ceea ce se petrecuse cu mine. Am înţeles că el era cel care determinase această deschidere. El era cel care dirijase totul.

Mi-am amintit de îndoiala mea dramatică în privinţa autenticităţii sale ca Maestru, dar ceea ce mi se întâmplase acum era dovada evidentă a naturii sale de Învăţător şi, mai ales, mărturia fundamentală că o altă dimensiune a conştiinţei era omeneşte posibilă.

Toată osteneala pe care şi-o dăduse cu mine, până în ziua aceea, nu fusese decât o muncă de curăţire, care ar fi putut să mă ducă la un dezechilibru; dar el şi-a asumat responsabilitatea de a înlocui, la momentul potrivit, ceea ce putea să pară pierdut, printr-o explozie a eului meu cotidian, într-un climat benefic, deci cu rezultate pozitive.

Îmi reveni în minte fraza lui Descartes: „Cuget, deci exist" şi aş fi vrut să strig că tocmai fiindcă ne-am oprit aici şi am crezut asta, fără a mai căuta şi altceva în afara mecanis-

mului mental, am ajuns să ne învârtim în cerc, prin circul ideilor noastre. Doar orgoliul nostru de clovn este acela care ne împiedică să trăim cu adevărat. Influența acestui imens orgoliu al inteligenței și-a pus amprenta asupra secolului XX. Deși fraza lui Descartes s-a elaborat cu trei-patru secole mai înainte, ecoul orgoliului conținut în ea ne-a făcut să credem, acum, că dacă ai certitudinea existenței tale, prin simplul fapt că te gândești la asta, simplul gând poate să-l înlocuiască pe Dumnezeu.

Prin experiența Transcendentalului, trăită ca realitate, mi-a devenit evident că a putea gândi trebuie să servească, doar în ultima instanță, că mecanismul gândirii nu este ultima etapă a disponibilităților omenești. Această ultimă posibilitate, o dată atinsă, nu anulează întru nimic și nici nu scade mecanismul mental, dimpotrivă, îi permite să beneficieze de îmbogățirea ființei umane, devenită conștientă de măsurile vieții totale.

Această stare ajută să iei direct legătură și să participi o dată cu sursa însăși a forței creatoare. Devenind tu-însuți prin această forță care te ajută să ieși din complementarități, ieși, totodată, cu ușurință, din zbuciumul lor inepuizabil.

După ce ai intrat în această stare pură, poți înțelege, fără nici un compromis posibil, non-dualitatea esențială a Existentului.

Eternitatea, greu de imaginat, dacă nu chiar inimaginabilă, încetează să mai fie o problemă, ea se vădește ca o realitate indiscutabilă, trăită direct.

Se pot găsi, în orice text tradițional, în orice mărturie a experienței trăite, aceste fraze despre ființa virtual nouă, despre noua naștere a omului, învierea lui Iisus în noi. Fraze care nu înseamnă o sentimentalitate obscură sau doar simplu simbol, nesusținut de o realitate concretă.

Omul poate şi trebuie să găsească, prin voinţa sa lucidă, forţa de a face loc în el unei explozii de viaţă. Şi pentru ca această schimbare să-şi păstreze firescul, este necesară acceptarea eliminării a tot ceea ce e sclerozat. În asta rezidă aventura interioară totală.

Martorul Eternităţii trezindu-se în mine, am devenit eu însămi conştientă de această Eternitate. Contopirea între conştiinţă şi Eternitate fiind realizată, fiecare moment devenise, implicit, etern, prin faptul de a se petrece în această Eternitate. A fi nu înseamnă altceva decât asta: A fi.

Eternitatea, conţinând o infinitate de modalităţi, cuprindea cu uşurinţă şi Iluzia.

Paradoxul nu mai avea nici o valoare, fie că era vorba despre o afirmaţie ori o negaţie. Orice lucru supra-adăugat nu modifica întru nimic perfecţiunea iniţială, absolută, a Eternităţii.

Era tulburător, era practic, era natural, viabil, real, exaltant. Nu depindeam de nimic. Existam. Existam etern.

E posibil ca prin forţa acestei noi conştientizări să pătrunzi în inconştientul tenebros al somnului însuşi. De altfel, asta ar putea fi chiar formula Stării de Extaz conştient, după Sahajà. Să te stabileşti în această Iluminare a profunzimilor Fiinţei. Somnul conştient. Să ai forţa de a rămâne treaz, fără a te mai gândi la nimic. Aceasta este meditaţia. Cât de departe de psihanaliză!

Nu poţi, oare, să rămâi tot atât de conştient şi în timpul morţii?

Îmi reveni iar în memorie amintirea Extazului pe care l-am cunoscut în adolescenţă şi care nu s-a mai repetat.

Exact acum, prin această experienţă, când am intrat în legătură directă cu transcendenţa, am înţeles diferenţa dintre Samadhi şi Eliberare.

Această deschidere care putea să se opereze în om, printr-o dilatare naturală a fiinţei sale, continua într-o altă dimensiune. Omul se lasă purtat spre ea, cu luciditate, stăpân pe sine şi apt să-şi asume responsabilitatea vieţii.

Un Extaz, o beatitudine inconştientă era o experienţă omenească în plus şi, oricât de extravagantă, rămâne mai mult sau mai puţin egală cu orice altă experienţă umană. Totuşi, o legătură directă cu Absolutul – stabilit fiind în Absolut – era o experienţă care te putea proiecta în afară de tot ceea ce era cunoscut, dincolo de mental sau, mai bine zis, îţi permitea să depăşeşti orice experienţă, înglobându-le pe toate.

Am înţeles că datorită acestui plan de stabilitate interioară a Absolutului orice inspiraţie, orice intuiţie, orice act perfect spontan ţâşneşte la suprafaţă, fie că este vorba despre o creaţie artistică, o descoperire ştiinţifică sau o afirmare eroică.

Extazul pe care l-am cunoscut în adolescenţă, pe toată durata lui, care a fost mult mai lungă decât pot să-mi dau seama acum, m-a sedus printr-o inexprimabilă fericire, dar fără conştiinţa prezenţei mele ca martor.

După acel Extaz, a urmat – cum am mai spus – timp de nenumăraţi ani, ceea ce am numit „Vremea Exilului" fiindcă, toţi aceşti ani, n-am trăit decât amintirea acestui Extaz, fără a-l putea repeta.

Extazul nu mi-a dat nimic în plus decât acel extraordinar moment de inegalabilă bucurie şi teribila certitudine că există în posibilităţile omului lucruri încă necunoscute, dar experimentabile.

Acest Extaz nu mi-a folosit decât mie-însămi, ca orice plăcere individuală, fără să conţină vreo explicaţie valabilă pentru elucidarea marilor probleme.

În schimb, acum, cu experienţa pentru descoperirea Absolutului ca stare concretă, dacă bucuria lipsea, în schimb nu mi-am simţit deloc anihilată conştiinţa. Dimpotrivă, mi se oferea o extindere fabuloasă a conştiinţei, care îngloba, implicit, simţul vieţii, o conlucrare directă cu Absolutul.

Devenită stăpână peste acest domeniu al „visului" în transcendenţă, a acestei statornice păci şi linişti a Absolutului, i-am înţeles universalitatea. Lumea întreagă ar putea să beneficieze. Lumea întreagă e susţinută de această forţă. Este actul Creaţiei însăşi.

În chiar acea clipă am avut curajul să-mi amintesc, de bună voie, „strigătul lumii".

Acum, ca totdeauna, ştiam că nu există pe pământ nici un singur moment fără strigăte, fără gemete, fără lacrimi, fără disperare, fără torturi, fără sumbra neînţelegere a sacrului. Mi-am imaginat uşor tenebrele opace care acoperă lumea.

O compasiune inexprimabilă m-a sugrumat, dar de data aceasta – pentru prima oară exista un „dar" – compasiunea mea nu mai locuia în carne, în învelişul meu omenesc; simţeam doar nevoia, un fel de nevoie anonimă, să-i fac să înţeleagă şi pe alţii ceea ce înţelesesem eu, să le dăruiesc din ceea ce primisem, fiindcă orice fiinţă poate, prin preschimbarea vieţii şi a incertitudinii cotidiene, să atingă vastitatea neutră a Absolutului, să evadeze din destinul durerii.

În faţa acestei posibile evadări în Absolut, mă cuprinse ameţeala. Aş fi vrut să mă agăţ de acest pământ care mă ţinuse până atunci prizonieră, şi care mi se părea că fuge de sub mine.

În clipa asta am luat cunoştinţă de responsabilitatea mea în viitor. Pentru a îndrăzni să vorbesc despre această

experiență eliberatoare, se cerea o autenticitate absolută, dar pentru moment era evident că mai aveam încă de luptat cu mine însămi, pentru a realiza reușita acestei probe.

Vedeam, cât se poate de clar greutatea de a-i face pe alții să înțeleagă ceea ce înțelesesem eu.

Am auzit atâta spunându-se, și eu însămi am spus că, a îndrăzni să vorbești despre transcendent este fundamental riscant. Pentru o stare care depășește mentalul, cuvintele devin materie moartă. Ce cuvinte să găsești pentru a intra în posesia acestei stări extraordinare, dar atât de simple, când această simplitate însăși este uluitoare? Nici un fel de cuvinte nu ajută pentru a putea să te situezi la nivelul acestei candori.

Chiar dacă vorbele folosite pentru a convinge despre realitatea acestei experiențe au fost, deseori, exagerate, cuvintele nu pot și nu vor putea niciodată să redea nivelul tulburător al trăirii. Autenticitatea realului depășește orice explicitare.

Poezie, muzică, pictură, chiar dacă se ridică la nivelul geniului, nu pot decât să se teamă de realitatea forței ascunse care susține lumea și să exacerbeze dorința de a lua direct legătura cu această forță.

Nici o descriere poetică a apei n-a potolit niciodată setea nimănui.

Distanța între starea de Transcendență ca realitate trăită și descrierea ei explicativă nu poate fi acoperită decât prin imensa dorință a celor care încearcă să forțeze deschiderea spre Eternitate.

Nostalgia Paradisului pierdut, deci nostalgia Perfectului trebuie să fie egală în forță cu realizarea viitoare, pentru ca această realizare să se actualizeze.

Cum nu puteam să mă mențin decât pentru scurtă durată în starea de deschidere către Absolut, și cum – total uluită –

nu puteam şi nici nu voiam să mă abţin de la a repeta intrarea în Linişte, a reieşit o oscilare a fiinţei mele care mă retrimitea, fără răgaz, de la o conştiinţă pur omenească la conştiinţa Transcendentului.

Am căutat de bună voie această oscilare. Ea era verificarea fertilă a puterii omeneşti de a participa la viaţa cotidiană şi, totodată, de a beneficia de extinderea conştiinţei transcendentale.

Această căutare a Transcendentului nu era deloc un refugiu în inconştient, o fugă de responsabilitate. În contrast cu „drogurile", cu „narcoticele", cu „beţiile" care te fac inapt să trăieşti, această transcendenţă îţi dă o inexprimabilă forţă de viaţă. Incontestabil, cunoscând astfel legătura inexorabilă care ne uneşte cu Eternitatea, în mod automat nu mai vrei să te lepezi de responsabilitate. Înţeleg acum sentimentul de respingere pe care l-am avut, totdeauna, faţă de eschivări.

Mi-am fost recunoscătoare mie însămi de a nu mă fi abandonat mijloacelor tenebroase, fie că erau mistice, „abstracte" sau „concrete", în acestea din urmă intrând şi drogurile; îmi eram recunoscătoare fiindcă avusesem curajul să aştept autenticul, experienţa care, în esenţa ei, ascunde germenele viitorului uman.

Acea minunată linişte era în mine. Îmi aparţinea. Puteam s-o actualizez cu aceeaşi voinţă care mă ajutase să-i constat realitatea. Mă bucuram de binefacerile ei, dar îmi dădeam seama că încă nu-mi aparţinea în întregime.

Realizarea Transcendentului poate să aibă, şi are, indiscutabil, multiple înfăţişări, rămânând acelaşi, în esenţă. Gustul Eternităţii este acolo, mereu.

„Poarta cea strâmtă" se deschisese şi îmi dăduse voie să văd ce se ascundea în interior. Ceea ce vedeam dincolo de această poartă strâmtă îmi aparţinea. Puteam s-o deschid

oricând, să profit de ceea ce se afla în spatele ei, cum poţi să faci cu oricare uşă, deschisă asupra luminii şi a căldurii, dar eu nu aveam încă puterea sau poate că nu aveam încă voie să pătrund, propriu-zis, în acest „interior". Încă nu reuşisem să devin pacea însăşi, pentru a nu mai ieşi de-acolo, să mă instalez definitiv în acel plan de stabilitate interioară.

Deocamdată, nu trebuia să „cad" într-un Samadhi inconştient, ci să intru „trează" în Eternitate, să beneficiez de Etern.

Pentru moment, nu era decât o forţă care ajungea până la mine, devenind a mea, transformând până şi calitatea mea anatomică. O transfigurare a fiinţei mele omeneşti. O dilatare fără frontiere, dar de aceeaşi calitate ca şi emanaţia însăşi.

Am simţit că sunt această emanaţie. Existam în acelaşi timp cu ea, fără a pierde simţul identităţii mele, care deţinea conştiinţa. Eram o individualitate care-şi putea da seama de ceea ce se afla în interior şi în exterior, fiind, în acelaşi timp, fără interioritate şi exterioritate. Într-un anumit fel, tot ceea ce fusesem până în ziua aceea – corp, sentimente, idei – îmi devenise exterior, asemeni unor simple obiecte, chiar dacă, în mod esenţial, îmi aparţineau şi eram răspunzătoare de ele.

Viaţa cotidiană care exista în jurul meu şi în mine – mobile, case, oameni, străzi, sentimente, idei, etc., etc., – şi pe care o cunoşteam bine, viaţa în ansamblul ei, numită de obicei Iluzie, Maya, Vis, nu dispărea pe măsura înţelesului acestor denumiri. Totuşi, declicul care mă proiectase în această nouă dimensiune de conştiinţă, a păcii şi forţei planului – stabil, mi-a dat, implicit, o totală schimbare de perspectivă. O dată schimbată perspectiva, totul s-a schimbat.

Totul continua să existe, totul era prezent, dar importanţa, impactul, erau altele.

E de necrezut că în această schimbare totală de conştiinţă, cotidianul cunoscut putea să-şi păstreze vechile valori.

Simţeam că trebuie să mă reobişnuiesc cu mine însămi, cu această viaţă nouă care mi se înfăţişa, să mă obişnuiesc cu această posibilitate extraordinară de a trăi tranzitoriul, efemerul, în vasta conştiinţă a prezenţei Eternităţii.

Graba de a înţelege bine şi, în acelaşi timp, teama de a nu strica erau arzătoare în mine, fiindcă această nouă dimensiune pe care o descoperisem înăuntrul meu transforma consumarea cotidianului, zi după zi, într-un fel ciudat...

Se produsese o distanţare naturală, evidentă, între mine şi tot ceea ce se petrecea în jurul meu.

Simţul spaţiului şi-al timpului existau, totuşi, dar în proporţii atenuate.

Pentru a ilustra această stare (deşi, a face comparaţii, în acest domeniu, este o tentativă cel puţin infantilă) aş îndrăzni să spun că era ca şi cum aş fi privit derularea vieţii dintr-o parte, repetându-se printr-un binoclu. Totul era clar, vizibil la maximum, dar părea să se fi petrecut departe şi nu numai departe, ci având aparenţa că se întâmplase cu mult timp în urmă. Orice eveniment prezent devenea, aproape simultan, o amintire. Semnificaţia lucrurilor nu avea pentru mine o valoare imediată, decât atâta vreme cât le-o conferam.

Pluteam într-un spaţiu care nu anihila realităţile vieţii, dar le reactualiza de-o manieră nouă: o calitate de senzaţie decolorată, care se derula cu încetinitorul, fără a-i micşora importanţa. Nu mă simţeam deloc blazată, deprimată, obosită, dimpotrivă, niciodată până atunci nu purtasem în inimă o asemenea speranţă, o asemenea bucurie, o asemenea exaltare, o astfel de pace şi de forţă.

Deschiderea realizată în mine făcuse loc unei energii invadatoare, unei puteri alcătuită din sentimentul grandios al libertății.

Sentimentele celorlalți ajungeau la mine ca un ecou. Pentru a le răspunde, îmi trebuia un decalaj, fiindcă sensul cuvintelor, actelor, sentimentelor acestora avea nevoie de timp ca să se formuleze în mintea mea; într-adevăr, nu mai participam la problemele lor cu inteligență, ci prin identificare.

Înțelegerea mea devenise mai profundă, chiar dacă mai înceată. Ecoul avea nevoie de timp, ca să se facă auzit. Totuși, îmi era suficient să iau contact cu oamenii, pentru a simți ceea ce simțeau ei. Se producea o îndepărtare totală a Eu-lui, un gol în profunzimea acestui Eu care-mi permitea să particip la senzațiile lor, la sentimentele lor.

Minciuna, ipocrizia, ura, erau altădată lovituri dureroase. Mă simțeam aproape rănită fizic la apariția lor.

În ciuda evidenței acestor defecte de caracter, trebuia să ai forța de a nu critica, de a nu judeca, ci doar de a înțelege. Participarea care urma acestei înțelegeri putea să fie pe urmă cu adevărat fertilă, să fie reală.

În ceea ce privește propriile mele bucurii, dureri, oboseala, foamea, frigul, trebuia să fac un anumit efort de voință pentru a le sesiza în actualitatea lor. Și era necesar să opereze această reajustare, pentru a nu mă izola de viață, pentru a nu mă neglija și a nu mă îmbolnăvi, a nu fi un exemplu rău; fiindcă, instinctiv, ca și cum ți-ai retrage mâna de pe un obiect fierbinte, toată ființa mea, în loc de a trăi cotidianul obișnuit, avea tendința de a se refugia în acea pace, pe care puteam acum s-o găsesc în mine însămi doar vrând acest lucru.

Totul devenea un vis conștient: eu, copil, adolescentă, prezentă în toate zilele vieții mele, cu toate evenimentele care au fost, care vor fi și eu, tot timpul eu, trăind într-un

prezent etern, fără să mă mai împotmolesc în evenimente, ci existând în această liniște – martor, care îngloba totul.

Pictura, muzica, poezia, statuile, un surâs frumos, o carte bună, un peisaj încântător, nu erau decât efemere momente de odihnă, pentru a putea să reiau cursa: la fel cum catargele corăbiilor servesc păsărilor migratoare în răgazul de zbor.

În această stare de neutralitate totală, dar nu mai puțin conștientă, amintirile vieților deja trăite, în diferite reîncarnări, pot ţâșni la suprafață și bucuria unei morți conștiente, de zbor în dimensiuni divine, poate să se actualizeze, să fie întrevăzută, percepută, așteptată.

Chiar dacă făceam sincere eforturi pentru a ascunde noua mea stare, am remarcat în jurul meu privirile inchizitoriale ale celor care nu mă puteau urma în maniera mea de a fi, modificată, punându-mi deci felurite etichete și calificative: „E o mistică... o poetă... la vârsta ei... nu e de mirare... se pregătește să devină cosmonaută... totdeauna a fost așa...dar acum chiar că exagerează..."

Existau oameni cărora le făcea plăcere să-mi denigreze comportamentul. Ei mi-au pus, fără milă, răbdarea la încercare, mi-au pus la încercare forța, puritatea, fără să-și dea seama că puterea „mea", răbdarea „mea", puritatea „mea" erau cu totul altceva decât ce credeau ei. Și dacă m-au acuzat că eram indiferentă la durerea lor, la bucuria lor, era doar fiindcă nu înțelegeau efortul meu de a mă armoniza cu ei, efort care nu era doar mare ci, uneori, chiar dureros. Ei ajungeau să nege chiar și forța rugăciunii. Or, centrul inimii, puterea rugăciunilor, forța soarelui sau forța energiei nucleare n-ar exista altfel decât susținute prin același elan creator: forța sacră a vieții. Singure modalitățile erau diferite.

Știind că nu puteam să le dau nici o explicație acceptabilă, n-am depus nici un efort ca s-o fac. De fiecare

dată când încercam să rup tăcerea îmi dădeam seama că e inutil şi că izolarea mea creştea.

M-am ascuns cât am putut mai bine şi mi-am rezervat toate puterile ca să mă concentrez în intimitatea mea supremă. Găseam că e mai eficace să mă obişnuiesc cu noua dimensiune a conştiinţei mele decât s-o explic.

Valoarea cuvintelor, acest mare mister al limbajului dat oamenilor pentru a se face înţeleşi, nu are realitate decât dacă ai căzut de acord asupra înţelesului, dinainte, sau dacă eşti cuprins de o mare linişte şi dorinţă de înţelegere.

A-i explica unui copil conţinutul sensibil al cuvintelor „durere" şi „dragoste" nu-l va incita decât să se gândească la păpuşa lui, în timp ce adolescentul se va gândi la iubita lui. Şi a striga în vânt „durere", „milă", „dragoste" nu va face decât să izoleze fiecare fiinţă umană în propria sa înţelegere a durerii, iubirii şi urii.

Unica mea dorinţă devenise, acum, să nu-l tulbur pe acest Dumnezeu care, în răbdarea lui, susţinea lumea,

Şi, iată-mă jucând rolul mesagerului mut, torturat de datoria de a vorbi cu orice preţ.

Privind această lume care se agită pe pământ în confuzia ei, în frica de cataclismul final, în groaza de bomba atomică pe care ea însăşi a fabricat-o, oroarea mea faţă de durerea omenească s-a transformat într-o imensă compasiune.

Am simţit această milă în inimă, luam parte la ea, dar nu eu eram cea care avea răbdare s-o suporte, ci „SINELE" meu.

Dacă omul poate să fabrice bomba atomică, el poate, de asemenea, să-şi „fabrice" ieşirea din coşmar. Nu trebuie decât să forţeze „poarta cea strâmtă" şi să iasă în spaţiul libertăţii absolute. Salvarea e totdeauna prezentă şi aşteaptă în orice inimă, în orice atom. Benefici sau malefici, toţi suntem realităţi ai libertăţii umane.

Am fost subjugată de certitudinea că mi-a fost dat să realizez această Iluminare Excepţională şi, în acelaşi timp, mi-am dat seama că asta nu era decât o etapă, o parcelă din ceea ce puteam să fiu.

Fiinţa mea nu avea încă forţa de a se stabili definitiv în această nouă conştiinţă.

Exaltată prin tot ceea ce simţeam, prin tot ceea ce gândeam, foarte hotărâtă să nu rămân la mijlocul drumului, şi căutşi de puţin mulţumită, încercam să fac exerciţiul deschiderii cu îndrăzneală, vrând să pătrund acolo cu forţa, să trec prin biblica „poartă strâmtă" doar cu tăria voinţei mele.

Rezultatul a fost nul. Acelaşi calm vast mă primi şi mă împiedică să avansez. Pacea deplină mă umplu de spaima sacrului.

Oare această realizare totală nu-mi va fi dată decât în momentul morţii?

M-am supus, cu arzătoarea speranţă de a nu fi ţinută, nedeterminat, în faţa acestei porţi larg deschise, dar care nu mă lăsa să intru definitiv.

Cu această speranţă în inimă, am adormit.

În acel moment, chiar în momentul când cădeam în somn, am fost trezită printr-un apel interior de-o extremă intensitate. Inima mi se aprinse şi o stare de indescriptibilă fericire mă inundă.

Cunoscui un extaz conştient, o fericire fără hotar.

Capitolul XIX

– Maestre, i-am spus eu Maestrului meu, când am revenit, după câtva timp, am citit că Ramakrishna l-a ajutat pe Vivekananda să cunoască Iluminarea Supremă, Nirvikalpasamâdhi, numai atingându-l. Să fie, oare, posibil?

– Da, în cazul în care discipolul e Vivekananda.

– Şi dacă încerci, ca Maestru, să faci asta pentru... un discipol care nu e la înălţimea lui Vivekananda?

– Rişti să-l omori sau să-l dezechilibrezi, să-l faci inapt pentru viaţă.

– Am cunoscut, în afară de ceea ce am realizat alături de Dvs., o stare de graţie...

– Totul este graţie.

– Dar credeţi că aş putea vreodată să obţin Eliberarea, să rămân definitiv în plan impersonal?

– În principiu, da. Dar trebuie să ştii foarte bine că nu poţi dobândi nimic decât în concordanţă cu ceea ce este copt în sinele cel mai intim. E nevoie de răbdare.

– Bine, dar când?

– Fiind vorba despre un discipol, pot să-mi dau seama dacă asta este posibil, dacă el e pregătit, dar nu sunt eu acela care decide momentul graţiei.

– Şi-atunci?

– Uneori, totul e atât de evident, încât eşti într-o permanentă aşteptare... dar viaţa trece aştepând şi apoi, asta, Eliberarea, „renunţarea" în Absolut, se actualizează chiar în momentul morţii.

– Dumnezeule!

Se făcu din nou, o lungă liniște. Era ca și cum mi-aș fi dat seama, simultan, de timpul trecut și de timpul viitor. Am presimțit această misterioasă trecere în moarte, de care nici o ființă nu scapă. O senzație subtilă, nicicând cunoscută până în acel moment, mă învălui. Moartea putea să fie încă viață. Era o clipă de percepție exaltantă. Inima mea avu forța de a se gândi la această moarte, ca la un abandon conștient, ca la o fericire presimțită, aș îndrăzni să spun. Era abisul eternității implacabile, insondabile. Și singură, în mijlocul acestei eternități de neconceput, mă adânceam într-o imensitate fără frontiere și, în același timp, devenind, realmente, eu însămi.

Am închis ochii și am refăcut exercițiul deschiderii. Un calm, mai profund ca niciodată, mă susținu. Am meditat astfel mai mult de-o oră.

Maestrul meu îmi spuse:

– Important pentru moment este viața. Trebuie să vă obișnuiți să refaceți această nouă dimensiune de conștiință, cât mai des posibil și...

– Da, așa voi face.

– Dar trebuie să o faceți cu ochii deschiși.

Avui un moment de surpriză.

– Faceți-o, repetă el.

Îl privii, și, cu ochii larg deschiși, făcui exercițiul deschiderii. Îl văzui în fața mea. Aveam impresia că îl văd prima oară, pentru a nu-l mai pierde niciodată. Era acolo, dar devenise aproape o amintire, o amintire eternă.

De data aceasta, cu ochii deschiși, noua dimensiune a conștiinței dură mult timp.

Maestrul îmi spuse:

– Mai târziu veți putea să rămâneți astfel, fără întrerupere...

– Toată viaţa mea?

– Sigur că da.

– Şi numai eu voi şti despre asta, nimeni altcineva nu va beneficia de această cunoaştere?

– Prezenţa dumneavoastră a devenit benefică.

– De ce?

– Ceea ce aţi primit nu are egal pe pământ. Există oameni echilibraţi, puternici, activi sau dimpotrivă. Acesta este standardul spiritual al omenirii, de care depinde Destinul ei. Noul dumneavoastră echilibru va atenua defectele pe care le aveţi şi vă va accentua calităţile. Această schimbare se va face simţită în jur. O să vă daţi seama foarte repede că acum totul se va schimba, valorile umane...

– Eu voi păstra secretul. N-am să vorbesc despre asta cu nimeni. Ştiu că a tăcea este o forţă...

Maestrul meu făcu o pauză, mă privi, apoi îmi zise:

– Sunteţi scriitor... puteţi scrie o carte despre experienţele dumneavoastră spirituale, ca martor!

– Maestre, dar am eu acest drept?

– Aveţi datoria. Încercaţi.

DE ACELAŞI AUTOR

ÎN ROMÂNIA:

Voica. Roman (Bucureşti, Editura Ancora, 1924).
Reeditări: Bucureşti, Editura de Stat pentru Literatură şi Artă, 1957;
Bucureşti, Editura pentru Literatură, 1966;
Bucureşti, Editura Minerva, 1972 (ediţie ne varietur).
Traducere franceză: în revista "La Courte Paille", nr. 1-4/1932
Mătuşa Matilda. Nuvele (Bucureşti, Editura Cultura Naţională, 1934).
Reeditări: Bucureşti, Editura pentru Literatură, 1967;
Bucureşti, Editura Minerva, 1977.
Steaua Robilor. Roman (Bucureşti, Editura Adevărul, 1934).
Reeditări: Bucureşti, Editura Minerva, 1979.
Între zi şi noapte. Roman (Bucureşti, Editura Contemporană, 1941).
Reeditări: Bucureşti, Editura pentru Literatură, 1968;
Bucureşti, Editura Minerva, 1971 (ediţie ne varietur).
Marea bucurie. Roman (Bucureşti, Editura Forum, 1947).
Reeditări: Bucureşti, Editura Eminescu, 1970;
Bucureşti, Editura Minerva, 1974 (ediţie ne varietur).
Fratele meu, omul. Roman (Bucureşti, Editura pentru Literatură, 1965).
Reditări: Bucureşti, Editura Minerva, 1973, (ediţie ne varietur).
Nu mă călca pe umbră. Fragmente din memoriile lui Onofrei, scrise de el însuşi, deşi, din pudoare, la persoana a treia de altcineva. Povestiri satirice (Bucureşti, Editura pentru Literatură, 1969).
Reeditări: volumul va fi reluat în *Mătuşa Matilda.* Nuvele, Bucureşti, Editura Minerva, 1977.
Orizont, linie severă. Versuri (Bucureşti, Editura Eminescu, 1970).
Pontiful, Roman (Bucureşti, Editura Eminescu, 1972, seria „Romanul de dragoste").
Lena, fata lui Anghel Mărgărit. Roman (Bucureşti, Editura Cartea Românească, 1977).
Drum de foc. Roman (Bucureşti, Editura Eminescu, 1981).

ÎN FRANŢA:

Voica, premiul revistei "La courte Paille", nr. 1-4/1932
Mătuşa Matilda, premiul Femina-Vacaresco.
Între zi şi noapte, Ed. Seuil, 1969,
Orizont, linie severă, Ed. Caractères, 1975.

Redactor: DOMNICA FILIMON
Tehnoredactare computerizată: ANDREI BOHORU

EDITURA UNIVERSAL DALSI
Tel. 312.53.59 410.16.58
Fax 410.35.52

Henriette Yvonne Stahl

Această carte a apărut mai întâi în Franţa, acum 20 de ani. Henriette Yvonne Stahl a scris-o direct în franceză şi a publicat-o la Paris, în 1975, deoarece apariţia unor cărţi cu asemenea subiect era de neconceput, atunci, în România.

Eroina cărţii, în care poate fi identificată uşor scriitoarea însăşi, întâlneşte după multe căutări un autentic maestru spiritual. Ea îl găseşte nu în India, ci la Paris, când împlinise deja 70 de ani...

Viorica D. Ciorbagiu

LEI 5400 **ISBN 973-9166-35-0**